

UBL: BKNOOG 27

27

Boekenroogen
27.

18027

DE HISTORIE

V A N

GENOVEVA,

HUISVROUW VAN

SIEGFRIED,

GRAAF VAN TRIER.

Te **ROTTERDAM,**
Ter Boekdrukkerij van **T. C. HOFFERS.**

1850.

DE HISTORIE

VAN

GENOVEVA.

HUISVORST VAN

SIEGFRIED.

GRAAF VAN TRIER.

MILDERNED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

T. ROYERDAM

De Boekhandel van T. G. H. P. H. S.

1850

DE HISTORIE

DE HISTORIE

VAN

GENOVEVA.

GENOVEVA word de Gemalin van Graaf SIEGFRIED.

Voor eenige honderden jaren, na dat het morgenrood des Evangeliums de duisternis van het Heidendom in Duitschland verstrooid, en de ruwe zeden van onze dappere Voorvaderen reeds veel verzacht had; na dat zelfs de woeste en harde grond, door de vlijtige hand van de eerste belijders des Christendoms, eene schoone gedaante genomen, en de onmeetbare woestenijen bereids, voor vele plaatsen van rijke korenakkers en bloeiende tuinen had plaats gemaakt, leefde in de Nederlanden een zeer edel hertog, de hertog van Brabant. Wegens zijnen onverschrokkenen moed en zijne grootte dapperheid in de veldslagen, werd hij algemeen bewonderd; en om zijne opregte godsvrucht, zijne werkdadige liefde jegens de menschen, zijne onverbreekbare rechtschapenheid, — algemeen vereerd en bemind. Zijne gemalin, de hertogin, was hem in de edelste gezindheden volkomen gelijk, en met hem slechts één hart en ééne ziel. Zij hadden eene éénige dochter, die zij onuitsprekelijk beminden, en voortreffelijk opvoeden — met name GENOVEVA.

Nog maar een kind zijnde, toonde GENOVEVA een zeer verlicht verstand, een

zeer edel hart, en in haar geheele gedrag eene ongemeene, zachte en stille inborst. Wanneer, volgens de zeden van dien tijd, de hertogin aan den spinstok zat, en hare kleine dochter van vijf jaren, op een klein sierlijk stoeltje naast haar zittende, uitnemend het spil wist te vatten, en de teederste draadjes te draaijen, gedurende dit spinnen allerhande zinrijke vragen deed, en ieder woord ongemeen zacht, duidelijk en bedachtzaam uitsprak — dan geraakte ieder, die haar maar zag in verwondering, en zeide: van dit kind moet eenmaal iets buitengewoons komen. Als zij in den ouderdom van tien of twaalf jaren met hare hertogelijke ouders in de kerk kwam, met haar liefelijk vroom aangezicht, met wangen, op welke het reine onbedorven rood der onschuld bloeide, met hare lange goude lokken, in hare eenvoudige witte kleeding, tusschen vader en moeder, in den met rood bedekten kerkenstoel, zoo voor het altaar knielde, en hare blaauwe oogen vol van godsvrucht ten hemel sloeg, en dezelve dan weder vol van aanbidding ter aarde wierp, — zoo geloofde ieder een' engel van den hemel te zien. Als een ware engel van vertroosting verscheen

scheen zij in de hutten der armen, en aan der krankten bedden. Zij bragt voor de arme kleine kinderen kleedingstukken die zij zelve vervaardigd had, en gaf dikwijls aan de volwassenen een stuk geld, dat haar de hertog tot haar eigen opschik geschonken had. Met een klein korfje aan den arm, ijde zij, ongezien de morgen- en avondschemering, naar de krankten, bragt hun verkwikkende spijzen, en menige kostbare boomvruchten; dat toenmaals in Duitschland nog eene zeldzaamheid was, en die zij uit haren eigen mond gespaard had. Als eene volwassene maagd was zij met regt het beeld der onschuld en der schoonheid; en alle vrome moeders stelden deze adellijke dochter — want zoo noemde men in dien tijd de hertogelijke princessen — aan hare kinderen, als een voorbeeld van vroomheid, van ingetogenheid, van zedelijkheid, van vlijt, van zachtmoedigheid, en iedere vrouwelijke deugd, voor.

Graaf SIEGFRIED, een zeer dapper ridder, van hoogen, edelen geest en nit-zigt, redde het leven van den hertog in den slag. De Hertog bragt hem van den veldtog mede naar huis, en beminde hem weldra zóódanig, als ware hij zijn eigen zoon, en gaf hem zijne dochter tot gemalin. Toen de morgen aanbrak, op welken GENOVEVA met haar gemaal zoude afreizen, bleef er in den geheele hertogen Burg, geen oog droog. GENOVEVA — hoezeer zij ook haar gemaal beminde — versmolt bijna in tranen.

Haar eerwaardige vader sloot haar nog eens in zijne armen, bevochtigde haar met tranen, en zeide: »Trekt dan weg, »mijne dochter! (uwe moeder en ik zijn »oud;) wij blijven achter, en weten »niet, of gij ons aangezigt eenmaal zult »wederzien! Maar God vertrekt met u, »en overal, waar gij maar heen gaat, »is Hij bij u. Heb Hem steeds voor »oggen en in uw hart, gelijk gij dat van

»uwe ouders geleerd hebt; en wijk nooit »geen haar breed, noch tot de rechter- »noch tot de linkerzijde, van zijnen weg »af, dan kunnen wij omtrent u onbe- »kommerd zijn, en eenmaal getroost »sterven!»

Hierop omarmde hare moeder haar met bevende armen — zij konde door het weenen en zuchten naauwelijks een woord voorbrengen — en zeide: »Leef wel »GENOVEVA! — God begeleide u! Ach! »ik weet niet! wat over u besloten zal »zijn, het hart is mij van alle droevige »voorspellingen zwaar! Doch gij waart »altijd eene goede dochter, waart onze »grootste vreugde op aarde, bedroefdet »ons nooit, — o, blijf in het vervolg »altijd braaf! — dan is alles goed! En »zien wij elkander hier op aarde nooit »weder, dan zien wij elkander in den »hemel zeker!»

Nu keerden zich de beide ouders nog tot den graaf, en zeide: »O zoon! neem »haar dan weg! Zij is ons kostbaarste »kleinood! Zij is u waardig! Bemid haar »steeds, en wees haar tot een' vader en »eene moeder!» Graaf SIEGFRIED beloofde alles, en knielde met GENOVEVA neder, om den vader- en moederlijken zegen te ontvangen.

Thans trad ADOLPH, de Bisschop, die GENOVEVA met den graaf SIEGFRIED getrouwd had, een vroom eerwaardig grijsaard, met sneeuw witte haren en nog bloed roode wangen, nader legde de beide handen op hen, zegende hen, en sprak nog bijzonder tot GENOVEVA: »Ween »niet, edele jonge vrouw! God heeft u »een groot geluk toegedacht; doch anders, dan allen die hier zijn denken: »want er zal een dag komen, dat allen, »die hier tegenwoordig zijn, God met »vreugde-tranen daarvoor zullen danken. Gedenk aan deze mijne woorden, »zoodra u iets buitengewoons bejegene, »— en de Heere zij met u!»

Bij deze woorden van den vrome godvruchtigen grijsaard, werden al de omstanders door een zachte aandoening van aanstaande buitengewone lotgevallen getroffen, — en de algemeene droefheid veranderde in eene stomme, vertrouwelijke aanbidding Gods, en zijne heilige Voorzienigheid. De graaf hielp hierop

Graaf SIEGFRIED trekt in den krijg.

Het slot van den graaf, Siegfriedsburg genaamd, lag op eenen hoogen berg, tusschen twee rivieren, den Rijn en de Moezel, in een schoon en bekoorlijk oord. Als de graaf met zijne jonge gemalin aan de poort van het slot naderde, stonden reeds alle zijne dienaren en onderdanen — mannen en vrouwen, jongelingen, maagden en kinderen — in hun beste tooiel gereed, om het edele bruidpaar te ontvangen. De poort van het slot was met groen loofwerk en met kleurige bloemen versierd, en den weg was ook met bloemen en frissche bladeren bestrooid; allen waren vol nieuwsgierigheid, om hunne nieuwe gebiederes te zien. Toen zij haar nu van nabij zagen, waren zij alle vol verwondering: want, daar GENOVEVA's aangezicht geheel de spiegel eener zuivere, onschuldige, welwillende, hemelschgezinde ziel was, zoo had zij werkelijk iets hemelsch, en was inderdaad van bovenaardse schoonheid. GENOVEVA krom nu af; groette allen zeer zacht, vriendelijk en met innemende en ongekunstelde woorden; sprak met de oude mannen heel eerbiedig, met de moeders, die met hare kinderen, op den arm of aan de hand, daar stonden, zeer vriendelijk; vernam naar de namen en den ouderdom der kinderen, en beschonk dezelve zoo rijkelijk, dat allen verrukt waren. Maar als zij nog boven dat, — waar zij den graaf onderwegen om ver-

GENOVEVA, die zoo bleek als een doode, en haast buiten staat was zich te bewegen, op het voor haar bereid staande, prachtig versierde rijpaar, en hij sprong dadelijk van zelf op zijnen ridder ros, en zoo trokken zij, onder eene talrijke begeleiding van Ridders, voort.

zocht had, — den krijgslieden en dienaren voor dit jaar een dubbel loon, den onderdanen een jaar vrijheid van belasting, en den huisarmen eene rijke gift in vruchten en hout aankondigde, toen braken allen in luide jubeltoon uit, vreugde-tranen vloeiden, allen rekenden zich in den graaf gelukkig — en duizend vrome wenschen stegen voor het jonge huwelijkspar ten hemel: zelfs de oude krijgslieden van den graaf, die hunnen heer tot eer, met een ernstig gelaat onbewegelijk onder het geweer stonden, vloeiden de tranen over hunne ruige baarden.

SIEGFRIED en GENOVEVA leefden in de zaligste eendragt. Dan deze zaligheid duurde slechts weinige weken. Op eenen avond, toen men reeds het licht had aangestoken, zaten beiden vergenoegd in de dagelijksche woonkamer. GENOVEVA spon en zong, en SIEGFRIED geleide haren zang met de fluit. Eensklaps hoorde zij, buiten voor het slot, oorlogstrompetten. »Wat is dat?» riep de graaf zijnen stalmeester toe, die juist met spoed binnen kwam. »Oorlog,” antwoorde deze. »De »Mooren zijn onverwachts uit Spanje in »Frankrijk gevallen, en dreigen, om alles door het vuur of door het zwaard »te vernielen. Twee Ridders zijn hier »aangekomen met bevelen van den Koning. Wij moeten, wanneer het mogelijk is, nog dezen nacht opbreken, om

» ons onverwijd bij het leger van den » Koning te voegen." De graaf ging dadelijk naar beneden, verwelkomde de ridders, en bragt hen daarop in de groote ridderzaal. De gravin spoedde zich naar de keuken, om gereedheid tot de herberging der ridders te maken: want in de oude tijden schaamden zich de gravinnen niet, om aan de vuurhaarden te staan. De graaf bragt den geheelen nacht met toebereidselen voor den oorlog, uitzenden van bode aan zijne krijgslieden in den omtrek, en met beschikkingen in zijne afwezigheid, door. Al de ridders van de nabuurschap kwamen op zijn slot bijeen, en het geheele slot weergalmden van het gedruis der wapens, van de voetstappen der geharnaste mannen, en het kletteren der sporen. De gravin was den geheelen nacht bezig, om linnengoed, en alles, wat de graaf voor de reis noodig had, om zamen te pakken. Met het aanbreken van den dag waren al de ridders geharnast in de zaal verzameld, en de graaf stond, van het hoofd tot de voeten in het ijzer gehuld, en met een' slingerende vederbos boven op den helm, in hun midden. Beneden voor de poort van het slot had zich reeds de ruitery en het voetvolk in slagorde gesteld, en waren wachtende op hem.

GENOVEVA trad nu in de zaal en overhandigde haar gemaal, volgens de gewoonte der ridders, zwaard en lans: » Voer deze wapens voor God en het Vaderland, bescherm de weerlooze onschuld, en wees een schrik voor de onbeschaamde overtreders!" — Dit zeggende zonk zij zoo bleek als een witte doek, dien zij in hare handen had, in zijne armen. Bange aandoening van toekomend lijden, dat zij zich thans maar nog niet duidelijk wist te maken, vervulde haar hart. » Ach SIEGFRIED!"

zuchtte zij, » wanneer gij niet weder » terug keert!" dit zeggende, verborg zij haar aangezicht in haren doek. » Weest » getroost, GENOVEVA!" zeide de graaf. » Tegen den wil van God kan niemand » op aarde iets doen. Overal zijn wij in » Gods hand. Wij zijn in huis zoo na » bij den dood, als op het slagveld, en » het is zijne hand, die zich in iederen » oogenblik van ons onttrekken kan. Onder » der zijne bescherming zijn wij midden » in den bloedigsten slag zoo zeker, als » in onzen burg: God is de God der krijgs » scharen, en een vaste burg; en hij die » God eert en bemint, heeft voor niets » te vreezen. Bekommer u daarom niet, » lieve vrouw! en wees om mijnen we » ge gerust. — Het oppertoeverzigt over » u, over het slot, en dit geheele graaf » schap, heb ik naast God, mijnen ge » trouwen huismester opgedragen. Hij » is van nu af aan slotvoogd en plaats » vervanger van alle mijne bezittingen. » En nu bevel ik u aan de bescherming » van den Allerhoogsten. Leef wel! ge » denk aan mij! en bid voor mij!"

GENOVEVA geleide hem nog den marmeren wenteltrap af, en al de ridders volgden. Zoodra zij uit de poort van het slot traden, klonken de trompetten en blonken de slingerende zwaarden, in de eerst oprijzende morgenzon, om den graaf te begroeten. Hij sprong dadelijk, om zijne opwellende tranen te verbergen, op zijnen ros, en draafde terstond weg, en, met een gedruis, dat aan een donder gelijk was, zoo reden de ridders en de ruitery over de waggelende ophaalbrug van het slot, hem achter na. GENOVEVA zag van den toren den optogt na, tot dat hij uit hare oogen verdween; — sloot zich toen in hare kamer op, om uit te weenen, en genoot den geheelen dag geen eten.

GENOVEVA wordt onschuldig aangeklaagd.

GENOVEVA leefde, na het afroizen van den graaf, op haar slot in de diepste stilte. Wanneer de roodachtige morgen over de dennebosschen opging, bevond zij zich reeds aan haar venster aan den arbeid; en menige traan vloede dan als daauw, op de bloemen, die zij borduurde. Zoodra als het helder misklokje luidde, spoede zij zich naar de kapel van het slot, en smeekte daar vurig voor het welzijn van haren gemaal. Nooit zag men haren kerkstoel, gedurende den godsdienst ledig, en ook menig nademiddagsuut bragt zij eenzaam daarin door. Zij verzamelde de meisjes van het dorp, dat onder aan den berg waarop het slot stond, lag, om ze, te onderwijzen in het spinnen en naaijen, en verhaalde haar dan, onder den arbeid, zeer veel schoons. Zoo als zij van hare kindsheid af eene vriendin der armen en zieken was, zoo was zij nu eene ware moeder van dezelve. Er waren geene behoeftigen, die zij geene arbeid en geene verdiensten gaf; en waar slechts een kranke was daar bezocht zij hem in zijne hut: en hare vriendelijkheid en liefelijke welsprekendheid maakte denzelfde de bitterste artsenijen zoet. Des avonds spon zij in den kring der maagden: en dikwijls nog laat in den nacht, wanneer de maan in het venster scheen, zat zij in de eenzame kamer, speelde op de fluit, en zong een godsdienstig lied daarbij. Zij hield ook in alles goede orde en reine zeden, en vorderde van hare onderhebbende niets onregtsvaardigs.

De huismester, dien de graaf al het zijne overgegeven had, heette Golo. Hij was een sijn welgemaakt man; hij wist door zijne vleijende taal, en door zijn behagelijk gedrag, bijna iedereen voor zich in te nemen: doch het was een man

zonder geweten en zonder godsvrucht. Zijn voordeel en zijn vergenoegen ging bij hem boven alles. Of dat, wat hij deed, goed en regtvaardig was of niet, daar bekommerde hij zich in het geheel niet om, als het hem maar nuttig en aangenaam was. Dadelijk, na het vertrek van den graaf, begon hij den gebiedende heer te spelen. Hij kleedde zich prachtiger dan de graaf; gaf groote tafels, stelde elken dag eene andere vermakelijkheid in, en bragt, op zoodanige wijze, het goed van zijnen heer, door. Daarbij bejegende hij alle getrouwde dienaars van den graaf met trotschheid; trok ook den geringsten daglooner het welverdiende loon af, en liet ook den armen geen stukje brood toekomen. Jegen GENOVEVA had hij, tot nu toe, de diepste eerbiedigheid bewezen; en zijne vriendelijkheid en dienstbaarheid jegens haar, was zonder grenzen. GENOVEVA bejegende hem altijd met ernstigheid en achting; liet zich nooit in een gesprek met hem in, en herinnerde hem steeds aan zijnen pligt. In den beginne scheen hij haar te gehoorzamen, en zocht zijne misslagen voor haar, op het zorgvuldigste te verbergen. Doch nu en dan nam zijne stoutheid toe, en ten laatste werd hij zoo onbeschaamd, dat hij aan haar de schandelijkste voorstellingen deed, die men aan eene eerbare vrouw of maagd nimmer doen zoude. Zij wees hem met alle afschuw en ongenegenheid af; maar niets had invloed op het booze hart van Golo. Toen hij eindelijk zag, dat hij zijn oogmerk niet konde bereiken, begon hij GENOVEVA grimmig te haten, en besloot, om haar te verdoeven.

GENOVEVA, die niets goeds voorzag, schreef aan den graaf, schilderde Golo, volmaakt overeenkomstig de waarheid af,

en verzocht met de smeekendste bede, om dit gevaarlijk mensch van haar te verwijderen.

De kok van den graaf, een zeer opregt man, die niets anders dan het welzijn van zijnen heer zocht, en de booze aanslagen van Golo, zoo goed als hij kon, wederstreefde, heette DRAGO. Deze ondernam het, om den brief van de gravin, door een' vertrouwden man, heimelijk naar den graaf te zenden. Dan den listigen Golo was dit niet verborgen gebleven. Op het oogenblik dat GENOVEVA, 's morgens vroeg in hare kamer aan DRAGO den brief overgaf, trad Golo met een ontbloot zwaard binnen, stak den armen onschuldigen DRAGO voor hare oogen ter neder, en hief een vreeselijk geschreeuw aan. Allen liepen in het slot, ijlings te zamen, zagen de gravin, ontsteld en sprakeloos van schrik, in eenen stoel nedergezonden, en DRAGO in zijn bloed zwemmende, voor hare voeten liggen. Golo bragt nu tegen de edele, onschuldige gravin, zulke schandelijke leugens ten voorschijn, dat alle knechten en meiden, die in het slot waren, daarover

GENOVEVA in de Gevangenis.

De toren, die tot eene gevangenis voor misdadigers bestemd was, en dien het volk den armen zondaarstoren noemde, was de verschrikkelijkste onder al de torens van het slot. GENOVEVA konde nooit zonder eene geheime vrees en zonder het hartelijkste medelijden, over de arme gevangenen, daarin waren, denzelfden voorbijgaan. En in het onderste van dezen toren lag zij nu zelve! hare gevangenis was zoo koud, bedompt en afzigtelijk als eenen dooden gewelf. De muren waren zwart graauw, en door de vochtigheid op vele plaatsen groen uitgeslagen. De grond was met roode tighelsteenen bevloerd. Nooit scheen er de

schaamrood werden. Hierop zond hij dadelijk eene bode met dezelfde leugenachtige eerschendende brieven, naar den graaf af, klaagde GENOVEVA, de vroomste en onschuldigste der vrouwen, als eene trouweloze echtbreekster aan, en liet haar intusschen in den diepsten toren van het slot werpen.

Golo kende den gemoedsaard van zijnen heer zeer goed. Hij wist, dat de graaf wel zeer edel gezind, regtvaardig, medelijdend en grootmoedig was; maar wist ook dat hij bij alle zijne voortreffelijke eigenschappen zijne neiging tot eenen snellen, opvliegendenden toorn, niet konde beheerschen. » En » zeide daarom de booswicht, » eene eenige onbeheerschte neiging van eenen, ook nog zoo voortreffelijken man, is even als een ring in de neus van eenen walvisch. Men kan hem daarbij bestieren, waarheen men hem hebben wil. » Golo rekende er dus zeker op, dat de graaf in den eersten aanval van toorn het bevel wel zoude geven, om GENOVEVA te vermoorden.

zou, noch de vriendelijke maan in. Het weinige daglicht, dat door een klein, zwart ijzeren tralieverk inviel, en GENOVEVA's helder blinkend wit gewaad aanduidde, diende alleen daartoe, om de akeligheid van dit verschrikkelijk oord zichtbaar te maken. Dag en nacht zat zij nu op een weinig stroo. Nevens haar stond een aarden kruik met water, en een weinig grof, zwart brood: dit was al haar voedsel. Hare oogen en wangen werden door het veelvuldige weenen allengs geheel gewond.

Maar zoodra zij van de eerste bedwieling der schrik en der smart zich hersteld had, vouwde zij met eene gloeiende

varigheid hare handen, zag ten hemel en bad: » O, Gij goede vader, in den hemel! Hier zit ik diep onder de aarde, » en zie tot U. Ik ben thans geheel verlaten. Ik heb niemand meer, dan U. » Geen medelijdend oog ziet mijne ellende. Mijne stem bereikt geen oor der » menschen. Maar Gij ziet mijne tranen, » en hoort mijne zuchten! Gij zijt overal » tegenwoordig! Gij zijt ook hier, op deze donkere plaats! Mijne vader en mijne » moeder weten niets van mij, en mijn » echtgenoot is verre van mij verwijderd. » De liefderijke hand van al mijne vrienden kan mij niets helpen: maar Uw arm » is niet verkort; Gij kunt de deur van » mijne gevangenis openen. O, beste Vader, erbarm u toch over mij! » Dan zat zij weder op nieuw, door smart geheel bedwelmd, stom en zonder tranen ter neder. » O, hoe gelukkig » zeide zij, » zijn toch de arme menschen, in vergelijking van mij! Zij zien toch den schoonen blaauwen hemel en de liefdelijke » groene weilanden! O, dat ik in plaats » van eene hertogelijke prinses, een arm » herdersmeisje, of in plaats van eene » gravin, eene bedelaarster ware, — hoe » wel zoude het mij dan zijn. Ach! mij » is alles ontnomen, en ik heb in het geheel niets meer! Zelfs de zon, die hare » liefdelijke en verkwikkende stralen over » al het geschapene verspreidt, heeft voor » mij hare innerlijke waarde verloren. — » Doch — » vervolgde zij met schreiende » oogen. — Gij zijt nog mijn God! o, » wees dan ook mijne zoon! Ja, zoodra » als ik aan U gedenk, dan wordt het » weder helder in mijne ziel, en mijn van

» jammer, als van eene doodelijke koude » verstijfd hart, ontdooit weder door de » tranen. »

Thans kwamen haar de woorden van den eerwaardigen bisschop in de gedachten. » Dat is dus » riep zij, en zag de gevangenis in het rond — „ dat is dus » het geluk, dat gij mij beloofdet, » vrome » man! Verre van eene poort van bloeden, wachtte deze donkere kerker op » mij. — Doch » vervolgde zij, daar Gij, » o God! mij in deze gevangenis liet komen, zoo moet het voor mij goed zijn. » Ja, gij zondt dit lijden alleen uit liefde: al de rampen, die ons treffen, zijn » slechts verborgene weldaden; ook onder » dit ongeluk is enkel geluk en zegen verborgen — zoo als uwe hand in de bittere schalen menige vrucht van eene » zoete kern heeft opgesloten. — Zoo wil ik dan dit lijden van uwe Vaderlijke » hand, getroost aannemen. Op U alleen » wil ik zien, en niet over mijnen vervolger klagen. Gij weet het Heer! hier » ben ik! Maak het met mij, zoo als Gij » wilt. Maar uwe genade alleen! Tegen » Uwen wil kan mij geen haar gekromd » worden. »

Nadat zij dus gebeden had, ondervond zij een' grooteren troost. Het was haar niet anders, als of eene stem tot haar binnenste zeide: » Wees wel gemoed GENOVEVA! gij moet, wel is waar, nog veel lijden, — maar uit al uw lijden redt u de Heer. » Gij zijt thans in de oogen der » menschen eene misdadige, — maar uwe » onschuld zal eenmaal nog sterker schitteren dan de zon. » En hierop viel zij in eene verkwikkende sluimering.

GENOVEVA wordt in de gevangenis moeder.

GENOVEVA zat gedurende eenige maanden in de gevangenis. In dezen langen

tijd kwam geen mensch bij haar, als Golo, die haar zijne schandelijke voor-

stellingen zonder ophouden herhaalde, en haar thans, onder deze voorwaarde, eene verklaring tot eer en de bevrijding uit de gevangenis beloofde. Dan GENOVEVA sprak tot hem: » Liever voor de menschen eerloos schijnen, dan het inderdaad te zijn. Liever in het onderste gedeelte van dezen toren versmachten, dan mij door eene euveldaad op een' koningstroon te verheffen. »

Haar lijden werd intusschen nog grooter. Spoedig na het vertrek van haren gemaal, werd zij tot de verrukkende zekerheid gebracht, van moeder te worden. Dit oogenblik was thans daar — en zij werd moeder van eenen zoon. » O gij, lief kind! » zeide zij en drukte het met bevende armen aan hare borst, gij zijt thans hier, en in dit verschrikkelijk oord aanschouwt gij de wereld. O, kom hier aan mijn hart, opdat ik u verwar me! Ach, uwe arme moeder heeft niet een windsel om er u in te wikkelen, geen mensch reikt u ook eenen lepel vol warme soep toe. — Ach! hoe kan uwe kranke uitgeteerde moeder u voeden! Hier in deze schrikkelijke verblijfplaats, is niet eens een plaatsje, waarop ik u kan nederleggen, dan de koude, harde steenen vloer. Onder deze donkere vochtige gewelven, waarvan zonder ophouden het water nederdruppelt, moet gij van de vochtigheid en de koude omkomen. O gij steenen hier boven, waarom om bevochtigt gij mijn kind met deze nedervallende druppen? Zijt gij ook zoo onbarmhartig als de menschen? Dan neen, vergeeft het mij! gij, stomme muren! hebt meerder gevoel: gij kunt de ellende van mij en mijn kind niet meer aanzien, gij treurt en weent met mij »

Hierop zag zij ten hemel, hield haar kind met bevende handen in de hoogte, en zeide met tranen: » O God! Gij hebt mij dit kind geschonken! Gij hebt het,

» het leven gegeven! Het is uwe gaaf. » Het behoort aan U! Aan U zal het geheel zijn toegewijd! Ja » — vervolgde zij — » het aan U toe te wijden, zij mijne eerste bezigheid. Ik kan het niet naar uwen heiligen tempel zenden; maar Gij zijt ook hier tegenwoordig: en waar Gij zijt, daar is uw tempel. Er is hier geen vriendelijke hand, die het uit den doop heft, geen priester die den vader en de doopborgen aan hunne pligten herinnert. Ik, uwe moeder, wil dus de plaats der doopborgen, vader en priester te gelijk bekleeden. — Ik beloof U dus hier plegtig, o God! — wanneer Gij mij nog zoo lang in het leven wilt laten, — dat ik dit kind in het heilig geloof aan U, o Vader, aan uwen Zoon, aan uwen Geest, in de kennis van U en in de heilige liefde tot U, en tot alle menschen, zal opvoeden, en als een dierbaar vertrouwen kleinood voor het kwade zal trachten te bewaren; opdat ik het U (ten jongsten dage,) zuiver en onbevlekt van zonden en misdaden teruggeve, en ik alzoo in mijne rekenschap voor U moge bestaan. » Nu bad zij nog lang in stilte, greep toen naar de waterkruik, doopte het kind, en gaf het den naam van SMARTENRYK; » want, » zeide zij, » onder smarten en tranen kwaamt gij ter wereld. . . SMARTENRYK zal dus uw doopnaam en tranen van uwe moeder zullen u peete-geschenk zijn. »

Hierop wikkelde zij het kind in haren voorschoot, en legde het op haren schoot. » Zoo » zeide zij, hier op dezen schoot zal uwe wieg zijn. » Dan zag zij weemoedig op het kleine stukje hard, zwart brood, dat nevens haar lag, en zeide: » Dit, gij arm kind, dit zal dus in het vervolg uw voedsel zijn! Het is wel hard en ruw, en is voor mij naauwelijks toereikende, maar wees getroost, de tranen van uwe moeder zullen het doorweken, en onder Gods zegen is het voor mij en u genoeg! »

Zij kaauwde het harde brood klein, en voedde daarmede haar kind.

Als nu eens haar kind zeer zacht op haren schoot sloop, boog zij zich over hetzelfde en zuchtte: » O God! zie toch op het arme kind, dat hier op mijnen schoot ligt, neder! Ach, een bloem zal in deze donkere koude gewelven, zonder zonnenschijn en warmte, zonder verfrisschende lucht, weldra glans en kleur verliezen, en bleek en zwak worden. » Ach! hoe zal deze teedere plant hier groeijen. O God! laat haar niet zoo ellendig omkomen. O, hoe bemint ik dit kind! — hoe gaarne gaf ik mijn leven voor hetzelfde! Maar gij bemint het nog meerder dan ik. Gij bemint mij — bemint alle menschen meer, dan eene moeder haar kind. Ja, » zeide zij met eene luide en bewegene stem, » Gij hebt het zelf gezegd: wanneer ook eene moeder haar kind konde vergeten, zoo zoudt Gij het toch niet verlaten. » Terwijl GENOVEVA zoo luide sprak, ontwaakte de kleine en lachte voor den eersten keer vriendelijk tot zijne moeder; GENOVEVA lachte ook voor de eerste maal in hare gevangenis. » Engij lacht, lief kind? » zeide zij, en drukte het aan haar hart. » Gij schroomt de verschrikkelijkheid van dit oord niet? Ja, lacht slechts! uw

» lagchen zegt mij meer dan duizend woorden. Het is mij, als wildet gij zeggen: » moeder! ween niet en wees verheugd! » gij zijt wel arm, maar God is rijk. Gij zijt hulpeloos, maar God is een magtige helper. Gij bemint mij wel regt, maar God bemint u en mij nog meer. Ja, lach lief kind, lach! zoo lang als gij lacht kan uwe moeder niet meer weenen. »

Na eenige dagen kwam Golo weder. Met een wild en vervaard gezigt trad hij voor haar: » nu is het lang genoeg, » zeide hij, » wanneer gij eene gekin blijft, en uwe deugdzaame grillen niet opgeven wilt, ontferm u dan ten minste over uw kind; want wanneer gij niet naar mijnen wil wilt leven, zoo moet gij sterven, en uw kind daarbij. » GENOVEVA antwoordde zeer gerust en zonder vrees: » Liever duizendmaal sterven, dan iets inwilligen, waarover ik mij voor God, mijne dierbare ouders, mijnen gemaal en alle goede menschen schamen moet. » Golo wierp haar een' woedende blik toe, keerde zich, door toorn geheel opgeblazen om, en sloeg de ijzeren deur met zulk een geweld achter zich toe, dat de grondvesten van den kerker schenen te wankelen, en dat het donderende gedruisch nog lang in de gewelven naklonk.

GENOVEVA bekómt berigt van haren nabij zijnde dood.

Omstreeks middernacht klopte op eens iets aan het kleine venstertje der gevangenis. » O, lieve gravin! waakt gij nog? » riep eene zachte, klagende stem. » O, wat moet ik u zeggen. Ach God! Ach God! Ik kan door het weenen niet spreken. Ach, die goddelooze Golo! God strafte hem, en werpe hem in het onderste der hel — de roekelooze booswicht. . . »

» Wie zijt gij dan? » vroeg GENOVEVA

» va, stond op, en ging naar het ijzeren traliwerk. » Ik ben de dochter van den torenwachter, » antwoordde de stem. » Kent gij LERTHA niet, die reeds zoo langen tijd krank is, en die gij in hare krankheid zoo veel goeds gedaan hebt? » Ach, ik heb u zoo lief, en kon ik u ook dankbaarheid bewijzen. Maar ach! ik breng u een verschrikkelijk berigt; » nog in dezen nacht moet gij sterven, » de graaf wil het aldus; want hij houdt

» u werkelijk voor de schandelijkste echt-
» breekster, voor welke GOLO u uitgaf:
» dit heeft hij aan GOLO geschreven. De
» moordenaars zijn reeds besteld; zij moe-
» ten u onthoofden. Het is zeker zoo.
» Ik heb het zelve gehoord, hoe GOLO
» met hun afspraak. En ach! — uw kind
» moet ook sterven: want de graaf wil
» het voor zijnen zoon niet erkennen.
» Ach, mij liet de angst niet rusten. Ik
» kon van nacht geen oog toe doen. Zoo-
» dra alles sloop, stond ik uit mijn krank-
» bed op, en beproefde het, om bij u
» neder te dalen: want ach! ik konde
» niet meer leven, zoo ik u niet nog
» eenen keer sprak, van u geen afscheid
» nam, en u voor uwe liefde, aan mij
» bewezen, niet nog ééns bedankte! wan-
» neer gij somtijds nog iets te bestellen
» hebt, of soms iets op uw hart hebt,
» vertrouw het dan aan mij, opdat alle
» uwe geheimen met u in de aarde niet
» bedolven worden, en ik nog eens uwe
» onschuld bewijzen kan.”

GENOVEVA verschrok vreeslijk, en
konde door den schrik een poos tijd niet
spreken. Eindelijk zeide zij: » Lief kind,
» weest zoo goed, en breng mij licht,
» inkt, pen en papier.” Het meisje bragt
het, en GENOVEVA begon te schrijven;
maar dewijl er geene tafel, noch eenen
stoel was, zoo schreef zij op den grond
den volgende brief:

» Beminde Echtgenoot! Hier, op den
» kouden steenen vloer van mijne gevan-
» genis liggende, schrijf ik nog aan u.
» Wanneer gij dit blad zult lezen, verrot
» mijn lichaam reeds sedert lang in het
» graf. Binnen weinige uren sta ik voor
» den registerstoel van God. Ik ben als
» een misdadigster ter dood veroordeeld;
» maar God weet dat ik onschuldig sterf.
» Dit belijde ik u voor zijn heilig aange-
» zigt, en op den rand der eeuwigheid.
» Geloof mij ik ga met geen' logen uit
» de wereld.”

» Ach, beste Echtgenoot, het is mij
» thans om u leed. Ik weet het, gij moet
» verschrikkelijk bedrogen zijn geworden,
» anders kondet gij uwe GENOVEVA en uw
» kind niet laten dooden; maar wanneer
» gij het bedrog eenmaal inziet, o be-
» kommer u dan niet te zeer. Gij be-
» mindet mij altijd. Gij zijt aan mijne
» dood niet schuldig! *Het is de beschik-
» king van God!*”

» Maar bid God toch uwe overijling af.
» Veroordeel niemand meer, eer gij hem
» gehoord hebt. Laat dit uw eerste over-
» eild oordeel, ook uw laatste zijn. Ver-
» goed deze eenige booze daad, ofschoon
» gij het geringste aandeel daaraan hebt,
» door duizend goede en edele daden; dat
» is het beste wat gij nog kunt doen.
» Treuren en zich kwellen helpt niets:
» en denk dan ook dat er een hemel is;
» daar zult gij uwe GENOVEVA wederzien;
» daar zult gij hare onschuld en trouw
» erkennen; daar zult gij ook uw zoon,
» dien gij hier niet zaagt, voor den eer-
» sten keer aanschouwen; daar zullen
» ons geen booze menschen van elkander
» scheiden!”

» Doch mijne oogenblikken op aarde
» zijn nog zeer weinige; ik heb mijnen
» laatsten plicht vervuld, en aan u mij-
» ne onschuld bewezen.”

» Ik dank u ook nog voor alle liefde,
» die gij mij in betere dagen bewezen
» hebt, en neem de liefde jegens u met
» mij mede in het graf.”

» Neem gij mijne goede ouders aan.
» Weest jegens hen een goede Zoon.
» Troost hen in hunne jammeren. Ach,
» ik kan hun niet meer schrijven; want
» mijn uur nadert: maar zeg hun, dat
» hunne GENOVEVA geene echtbreekster
» was — dat ik onschuldig stierf — dat
» ik in het uur des doods nog aan hen
» dacht — dat ik hen voor alles, wat
» zij aan mij gedaan hebben, hartelijk
» bedank.”

» GOLO, de arme verblinde dwaas, dood
» dien niet in uw toorn. Vergeef hem,
» zoo als ik hem vergeef. Hoort gij? Ik
» bid u daarom. Ik wil geen ouden
» haat met mij in de eeuwigheid mede
» nemen, en wegens de mij aangedane
» beleedigingen, moet geen druppel bloeds
» vergoten worden.”

» Betoon ook op diegenen, die mij zul-
» len onthoofden, geen haat, om dat
» zij mij onschuldig dooden: maar bewijs
» hun en de hunnen veel liever alle goed:
» want zij konden er niets tegen doen,
» en deden het zeker ongaarne.”

» De goede, onschuldig vermoorde
» DRAKO, was een van uwe beste die-
» naars. Zorg voor zijne nagelatene we-
» duwe, en weest eenen vader voor zijne
» arme weezen. Dat zijt gij hun schul-
» dig; want zijne aangekleefdheid aan u,
» was eigenlijk de oorzaak van zijnen
» dood: hij stierf voor u. Vergeet ook
» niet, om hem openlijk en plegtig voor
» onschuldig te verklaren.”

» Beloon het goede kind, dat u dezen
» brief geeft. Zij alleen was mij ge-
» trouw, toen alles tegen mij was; of,
» het was veel meer uit vrees voor GOLO
» dat zich iemand van de mijnen, om
» zich de zaak aan te trekken vertrouw-
» de.”

» Weest voor uwe onderdanen een mil-
» dadig heer. Leg hun geene te groote
» lasten op. Zorg dat zij regtvaardige
» ambtenaars, waardige geestelijken en
» bekwame geneesheeren hebben. Hoor
» ieder zelf aan; die eenige bezwaarnissen
» voorstelt of u eenen nood te klagen
» heeft. Weest bijzonder jegens de armen
» milddadig. Ach, ik dacht de moeder
» van uwe onderdanen te zijn en hun
» nog veel goeds te doen: doet gij het
» nu. Er rust thans op u eene dubbelde
» verpligting.”

» En nu zeg ik u mijn laatste vaarwel.
» O, treur toch niet te veel over mij,

» beminde Echtgenoot! Ik sterf gaarne:
» want kort en vol ellende is dit leven;
» en ofschoon ik even als eene zondares
» ben, zoo sterf ik toch in alle die stuk-
» ken, daar GOLO mij van beschuldigde,
» zoo onschuldig als mijn Verlosser. . . .
» Hij zal mijne ziel genadig zijn! Nog
» eens, leef wel en bid voor mijne afge-
» scheidene ziel. Ik scheid met een ver-
» zoend liefderijk hart, en ben nog in
» den dood — uwe getrouwe gemalin
» GENOVEVA.”

Dezen brief schreef GENOVEVA onder
een' vloed van tranen. Inkt en tranen
stroomden daarin zóó onder elkander, dat
men denzelve nauwelijks lezen kon. Zij
gaf hem nu aan het meisje, en zeide:
» Bewaar dezen brief als een kleinood,
» en toon hem aan geen mensch: en wan-
» neer mijn gemaal uit den krijg terug
» komt, geef hem dan den brief in zijne
» hand.” Nu nam GENOVEVA haar paar-
snoer van haren hals, en zeide: » Be-
» mind kind! neem deze paarden voor
» uwe getrouwe, medelijdende tranen aan:
» zij waren mijn bruidstuk, en kwamen,
» sedert den tijd dat ik dezelve van mij-
» nen Echtgenoot ontving, bijna nooit
» van mijnen hals; zij zullen nu uwe
» bruidschat zijn, en zijn vele duizenden
» waardig: maar vertrouw daarom, om-
» dat gij nu rijk zijt, niet te veel op het
» aardsche; denk dat uwe gravin, die
» deze paarden om haren hals droeg, nu
» weldra met een zwaard doorsneden zal
» worden. Leer van mij, dat men zich
» op de beste menschen niet verlaten kan.
» Ach, ik dacht niet, dat zelf diegene,
» welke mij deze paarden tot een hals-
» sieraad gaf, dezen hals zoude afhouden:
» Vertrouw daarom op God alleen; gaat
» nu heen blijft vroom en goed; ik moet
» mijn hart thans tot God keeren, en mij
» tot de eeuwigheid voorbereiden. Leef
» wel!”

GENOVEVA wordt naar de geregtplaats gevoerd.

Juist toen het meisje GENOVEVA verliet, kraakten de ijzere deuren van de gevangenis, met geraas gingen zij open, en twee geharnaste mannen traden binnen. De een hield eenen brandende pekfakkelt in de hand, en de andere droeg een groot ontbloot zwaard onder den arm. GENOVEVA knielde met haar kind op de armen, en bad. De beide mannen zagen haar bij het licht van den fakkel knielen. » Sta op, GENOVEVA! » zeide hij, die het zwaard droeg en de scherpreger was, met eene barsche stem, » neem uw kind mede en volg ons! » GENOVEVA riep: » God weest mij genadig! Ik sta in uwe hand! » — Zij stond op en volgde hen. De weg die zij gingen, liep door eenen langen onderaardschen gang, welke bijna geen einde had. De man met den fakkel ging voor die met het zwaard achter haar, en een groote harige hond begeleide hen. Eindelijk kwamen zij aan eene groote ijzere deur; en de man, die vooruit ging, stak den sleutel in dezelve, en blies den fakkel uit. De deur ging open en nu waren zij onder den vrijen hemel, bij een groot woud of bosch. Het was een heldere herfstnacht. De hemel was vol sterren. De maan neigde naar haren ondergang, en de wind woede koud. Geen van de twee mannen sprak een enig woord. Zij voerden GENOVEVA verre — verre in het bosch. Nu kwamen zij op eene opene plaats, die rondom met hooge, zwarte dennen, sombere olmen en trillende espen omgeven was. Toen zeide de man, die het zwaard droeg, met eene stuusche stem: » houd op GENOVEVA! en kniel neder! » GENOVEVA deed zulks. » Geef nu ook uw kind hier. En gij, » HENDRIK, bind haar intusschen de oogen, » vervolgde hij, nam toen het kind bij armpjes, en hief het zwaard in de

hoogte; doch GENOVEVA sloot haar kind in de armen vast, zag ten hemel en riep met luide stem: » O God, laat mij sterven: doch red mijn kind! »

» Maak geene omstandigheden! » zeide de stuursche man. » Wat ons geboden is, moet geschieden: geef hier! »

Maar GENOVEVA ging weenende en klagende voort met spreken: » O gij beminde de mannen! kunt gij dit arm, onschuldig kind vermoorden? Wat heeft het misdreden? Wanneer heeft het kwaad gedaan? Vermoordt mij, ik wil gaarne sterven! Ziet daar mijnen ontblooten hals! Doch laat mijn kind leven! Brengt het bij mijne ouders! Maar wanneer gij dit niet durft, zoo laat dan niet om mij, maar om mijn kind, ook mijn leven. — Ik wil dit bosch gaarne in mijn geheele leven niet verlaten, en dus nooit weder onder de menschen komen. » Ach! ziet, ik uwe vrouw en gravin! kniel voor u, en omarm smeechend uwe kniën. Wanneer ik u iets kwaads misdreven heb, doodt mij dan; wanneer ik eenige misdaden begaan heb, brengt mij dan om het leven; doch ik weet dat ik onschuldig ben. O het berouwt u zeker eens, wanneer gij thans mijne tranen niet acht. Weest barmhartig met mij, zoo zal het God ook eens met u zijn! Laat tijdelijk loon u tot geen booze daad verleiden: want hare straf is eeuwig. Vreest God toch meerder dan de menschen. Of wilt gij GOLO werkelijk hooger achten dan God? Vergiet dan geen onschuldig bloed; want het bloed der onschuld roept wraak ten hemel, en een moordenaar heeft geene rust. » Ik doe niets, » zeide de man met het zwaard, » dan dat, wat mij bevolen is. Of het regt of onregt is, dat moet GOLO en de graaf verantwoorden. »

Doch GENOVEVA ging voort met bidden en smeeken. » O ziet toch naar den hemel! » zeide zij. » Ziet daar de maan! Ziet, zij verbergt zich achter de dennen, als kunnende zij de daad, die gij voornemens zijt om te doen, niet aanzien! Ziet toch, hoe bloedrood zij ondergaat! O, zoo dikwijls als gij haar in het vervolg zoo ziet ondergaan, zal zij u aanklagen, omdat gij onschuldig bloed hebt vergoten! Ja, wanneer zij ook hoog aan den hemel staat, en voor alle menschen helder en glansrijk schijnt, zal zij u toch bloedrood voorkomen. — O, hoort toch! Hoort, er verheft zich een wind! Hoort gij niet, hoe vreeselijk de boomen ruischen, en hoe hard de bladeren ritselen! De geheele natuur ontzet zich over den moord der onschuld. O, in het vervolg zal ieder ruischend blad verschrikken! Ziet de sterren hier boven! Hoe ziet de hemel met duizenden oogen op u neder. Kunt gij onder den hemel van God, zulk eene gruweldaad begaan? Denkt, daar boven de sterren is een God, voor wiens oordeel gij eens moet staan! — O, Gij Vader der weduwen en wezen! o doorweek de harten van deze mannen, die ook vrouwen en kinderen hebben, en houd hunnen arm toch terug, opdat zij eene arme moeder en haren kermende kleinen verschoonen, en deze zware bloedschuld niet op zich laden. »

De eene man, die steeds gezwezen had, wiesch zijne tranen af, en zeide tot den anderen: » KOENRAAD mij breekt het hart, wij moeten haar in het leven laten. » Wanneer gij bloed wilt vergieten, steek dan liever het zwaard GOLO in de borst: hij is de schuldige, maar zij heeft in haar leven niets dan goed gedaan. Denk toch eens aan al het goede, dat zij u in uwe laatste ziekte bewezen heeft.

» Zij moet sterven, » zeide KOENRAAD, » er helpt niets aan mijn lieve HENDRIK!

» Het is mij ook hard om haar om te brengen; maar wanneer wij haar laten leven, dan moeten wij beiden sterven: en het helpt immers niets, GOLO zal haar toch wel weten te vinden; en boven dat, moeten hare oogen tot kenmerken dienen, dat wij haar om het leven hebben gebracht. »

» Wij willen haar toch in het leven laten, » zeide HENDRIK, » en de zaak op deze wijze behandelen: wij laten haar, opdat wij niet verraden worden, zweren, om altijd in dit bosch te blijven; en aan GOLO brengen wij de oogen van uwen hond. — Ik wed, dat het booze geweten het zoo stipt niet zal nazien; en het bedrog zal hem wel onbekend blijven. — Maar, is het zoo niet, het valt u hard om uwen hond te doodden? — Maar bedenk toch KOENRAAD! zoude onze beminde gravin en onze jonge graaf; zoude deze ongelukkige moeder en haar onschuldig kind u niet meer waardig zijn, dan... God vergeve het mij! — uw hond? KOENRAAD, weest toch geen onmenschen! »

» Dat ben ik niet, zeide KOENRAAD. God weet het, nog nooit was mijn ambt zoo zwaar; doch GOLO wordt razend, wanneer....! »

» Weg met uwen GOLO, » zeide HENDRIK. » De onschuld het leven te schenken, is in het algemeen iets goeds. En een man moet voor het goed doen niet vreezen, maar ook iets wagen. Wanneer wij voor het tegenwoordige eenig ongemak op ons halen — wat is het dan toch? Het mag lang of kort duren, het brengt toch goede vruchten voort! »

De harde man zeide eindelijk: » Het zij zoo! Wij willen het wagen. » Hij zeide dadelijk aan GENOVEVA eenen verschrikkelijken eed, om haar geheele leven nooit weder uit dit bosch te komen; en zij moest hem ieder woord

„ naspreken. HENDRIK moest hem ook op zijn zwaard zweren om geen eenig mensch een woord van haar te zeggen, en haar ook nooit in de wildernis te bezoeken. Nu voerde KOENRAAD met zijnen medehelper, om zeer zeker te zijn, haar nog eenige mijlen verder over bergen en over dalen in het verschrikkelijkste oord der wildernis, waar nog nooit een menschelijk wezen gewandeld had. — Daar zonk zij eindelijk krachteloos en onmagtig onder eenen denneboom neder.” De mannen lieten haar leggen, en ginnen hunnen weg. Slechts de een zag nog eens met betraande oogen om, en zeide: „ God zal zich over u erbarmen, en voor u en uw arm kind verder zorgen; want wanneer Hij niet barmhartiger ware, dan de menschen, dan ware het rampzalig.” Toen zij in het slot terug kwamen, zat GOLO als een twijfelbaar in zijne kamer en had zijn hoofd in zijne hand ge-

GENOVEVA en haar kind worden door eene Ree van den hongersnood gered.

GENOVEVA bleef langen tijd in onmagt onder den denneboom liggen. Eindelijk ontwaakte zij, en zag zich met haar kind in het wilde bosch alleen. De geheele hemel had zich intusschen met wolken omtogen. De maan was langzaam ondergegaan — het was zeer donker, en een vreeselijke storm huilde door de boomen. Boven haar schreeuwde een uil, niet verre van haar liet een wolf zich hooren, zij trilde van vrees.

„ O God! o God!” riep zij, „ welk eene ontroering bevangt mij. Doch, Gij zijt ook hier bij mij. Voor U is de nacht helder. Gij ziet mij! Waar geen mensch is, daar zijt Gij, Gij verlaat hen niet, die op U vertrouwen. Gij hebt mij en mijn kind — oneindige dank

stort. „ Wij brengen u de oogen!” zeide KOENRAAD terwijl hij aan de kamerdeur staan bleef, en de oogen van den hond in de opene hand vertoonde. „ Ik wil dezelve niet zien!” — riep GOLO met eene woeste stem, sprong op, en greep naar zijn zwaard, zeggende: „ wanneer gij nog eens den naam van deze ongelukkige slechts noemt, dan trek ik mijn zwaard uit en stoot u ter neder. Ga dadelijk uit mijne oogen, en kom nooit weder onder mijn aangezicht! — Dat is toch wonderlijk,” zeide de booswicht dan bij zich zelve, „ voorheen scheen mij de wraak aan GENOVEVA zoo zoet, en thans is zij mij zoo verschrikkelijk bitter, dat ik een vinger van mijne hand gave, indien ik het gene geschied si, als niet gebeurd, konde herstellen. Ach, wie zijne hartstogten volgt, die vindt zich toch op het einde in alles bedrogen!”

„ zij U daarvoor! — uit de handen der menschen gered. Gij zult ons door geene wilde dieren laten omkomen. Op U wil ik vertrouwen, en niet vreezen!”

Zij bleef nu, met haar kind op den schoot, onder den boom zitten, vouwde hare handen te zamen, zag met stille tranen naar den hemel en wachtte, tot dat de dag aanbrak. Doch er ontstond voor haar op nieuw ellende: het was een betrockene nevelachtige herfstmorgen. Het geheele oord in den omtrek was ruw, wild en verschrikkelijk om aan te zien. Overal waren niets, dan kaale rotsen, zwarte denneboomen, doornen en jencverbessenstruiken. De morgenlucht woei snijdend koud — en eindelijk begon het zeer geducht te regenen en te sneeuwen. GENO-

VEVA beefde van de koude, en haar beblind kind begon door de ongemakken, de natheid en den honger luide te weenen. Zij zocht overal in het rond, een' hollen boom of eene steengroef tot afdak, en eenige wilde boomvruchten tot voedsel; maar nergens vond zij een droog plaatsje — nergens aan de halfontbladerende struiken slechts ééne bes. Toen graafde zij met hare teedere vingers op den harden, reeds bevrorenen grond eenige wortelen uit; en de sneeuw werd door haar bloed rood geverwd. Deze wortelen kaauwde zij nu, en gaf dit voedsel aan haar kind te eten.

Daarop ging zij, zoo vermoeid en krachteloos zij was, met haar kind op den arm, in sneeuw en regen door het verschrikkelijke bosch nog verder, zonder te weten waarheen. Toen zij andermaal, eene rots overgeklimmen was, zag zij onder, tusschen de ruwe rotsen een klein, smal weilandje. Zij klom naar beneden, in eene rots, die digt met denneboomen begroeid was, en toen zag zij onder de overhangende takken, eindelijk, eene kleine opening. Deze opening vertoonde een hol, dat ruim genoeg was, om des noods twee of drie personen te kunnen herbergen. Niet verre van daar stroomde eene bron, zoo helder als kristal, die uit de rotsen haren oorsprong nam. Eene soort van pompoenboomen steeg van de rotsen in de hoogte; doch hunne bladeren waren verdord, en derzelver half verrotte vruchten lagen op den grond verstrooid, en waren niet om te eten.

GENOVEVA ging met haar kind in het hol. Hier was zij eindelijk voor den wind en den regen beschermd: doch nog altijd sidderde en beefde zij van de koude. Het was thans middag; de honger kwelde haar verschrikkelijk, en haar kind begon ook weder van den honger te weenen. Toen knielde zij in het hol neder, legde haar

kind voor zich op den grond, zag door de opening van het hol naar den hemel, vouwde de handen en bad: „ O, Gij goede Vader in den hemel! Zie toch neder op eene weenende moeder en haar versmachtend kind! Gij voedt ook in de ruwe jaargetijden de raven, die op de hooge rotsen rondvliegen. Gij verget de wormpjes niet, die hier aan de wanden der rots kruipen, en laat hen ook in den winter een vezeltje groen mos vinden. Gij kunt ook mij en mijn kind in deze wildernis onderhouden, en voor ons uit deze steenen brood maken. Neen, Vader! Gij kunt — Gij zult ons niet versmachten laten! Gij hebt ons eene woning laten vinden! Gij zult ook voor voedsel zorgen.”

Ziet, op eens verdeelden zich de wolken en de zon scheen zacht en verwarmend in het hol. Het ritselde eenigzins in het afgevallen loof — en plotseling stond er eene Ree voor het hol: en daar zij nooit door de menschen was vervolgd geworden, zoo was zij in het geheel niet schuw. Zij kwam in het hol, dat hare gewone verblijfplaats was, zonder vrees binnen, en bleef voor GENOVEVA staan. GENOVEVA schrok in het eerst voor het dier; maar allengs werd zij vrijpostiger, en streelde hetzelve. Het dier scheen wegens de vriendelijkheid niet geheel zonder gevoel te zijn. Nu kwam GENOVEVA op de gedachte, om zich en haar kind met de melk van dit dier te voeden. „ O God, waartoe dwingt de nood eene arme moeder!” zeide zij, — en liet het kind aan de Ree zuigen. De Ree, wier jongen door eenen wolf verscheurd waren, en van de overvloedige melk gekweld werd, liet dit gaarne verrigten. GENOVEVA wikkeld hierop het kind, dat thans zweeg en slapen wilde, in een deel van hare kleedingstukken, en legde het in een hoekje van het hol, alwaar hiertoe

een zeer geschikt plaatsje was, neder. Nadat GENOVEVA voor haar kind gezorgd had, dacht zij eerst aan zich zelve. Zij ging weder uit het hol, verzamelde de verstrooide pompoenen, verbrak ieder aan twee gelijke stukken, holde dezelve uit, en waschte dezelve in de bron helder en zuiver. Toen zij terug kwam, had zich het dier in dien tusschen tijd in het hol nedergeleid. GENOVEVA hield het eenige groene, frissche kruiden voor, die zij bij de bron gevonden had; oogenblikkelijk stond het dier op, at uit hare hand en likte dezelve, als willende zij aan haar, hare dankbaarheid betuigen, af. Nu beproefde GENOVEVA om het dier te melken. De Ree verdroeg het geduldig, en GENOVEVA vulde verscheidene pompoenschalen met melk. Toen viel zij op hare kniën neder, hield eene geheele schaal vol zuivere, laauwe melk met beide de handen ten hemel, en bad weenende: » O mijn God! neem mijne tranen tot dankbaarheid voor deze uwe milde gaven. Ja, deze melk is een geschenk van U! Gij liet voor mij in deze harde rotsen eene bron tot voedsel ontspringen. Gij beschikte het, dat wellicht een vogeltje dit pompoenzaadje in deze wildernis verloor, opdat het mij aan geene gereedschappen zoude ontbreken, om uwe gaven op te vangen. Gij geleide mijne treden naar dit hol — de verblijfplaats van dit goede dier. Nu zal ik — nu zal mijn kind niet ver smachten. Nu kan ik den kouden voet deloozen winter, in vertrouwen op U, gerust en getroost te gemoet zien! »

Daarop dronk zij; en tranen van dankbaarheid dropen in de melk. » O, welk eene kostbare drank! » zeide zij. » Zoo wel heeft mij in mijn geheele leven geene spijs gesmaakt. O God, hoe weinig wist ik, aan de rijke tafel van mijne ouders, uwe gaven te schatten! » o vergeef toch, dat ik U niet beter

» dankte; — vergeef, dat ik den armen » geen meerder goed deed. Ach, ik had » het nooit ondervonden, hoe veel pijn » de honger doet. O, hoe vele behoef- » tigen had ik met geringe kosten eene » groote lansen kunnen verschaffen! »

Nadat zij zich met de melk zeer verkwikt, en God nog eens daarvoor gedankt had, ging zij weder uit het hol, plukte aan de rotsen en aan de oude boomstammen in den omtrek zacht, droog mos, verzamelde daarvan verscheidene voorschooten vol, en bereidde toen voor zich zelve en voor haar kind, in het hol eene zachte legerstede. Toen boog zij de sterke, digte dennetakken, die over den ingang van het hol hingen, nog meer naar beneden, om het hol nog beter tegen den wind te bewaren. Onder de denneboomen had zij een klein dor stokje gevonden, dat sierlijk met zacht, wit, geel en groen mos begroeid was. Zij verbrak hetzelfde in twee ongelijke stukken, hechte met een taai dennentakje het kleine stuk zóó aan het groote, dat daarvan een kruis kwam, en plaatste het op de beste plaats van het hol. Toen zij met alles gereed was, zette zij zich vermoeid in het hol neder. De dennetakken, die den ingang even als een donkergroen voorhangsel bedekten, verbreidden eene aangename schaduw in het hol, en door de uitwaseming des diers was het hol bereids liefelijk verwarmd. Als GENOVEVA nu op dusdanige wijze zat, zoo werd zij op zekeren keer ongemeen licht en wel om het hart. Zij dankte God innig, dat Hij haar uit de donkere gevangenis gered, en haar tegen Golo eene zekere toevlugtsplaats bezorgd had. Waarlijk het viel haar binnen, dat zij ook hier veel te lijden zouden hebben; dan zag zij op het kruis, en bad:

» O mijn goede Verlosser! daar Gij uit » liefde voor mij aan het kruis stierft! » Zoo wil ik dit nu teeken altijd voor

» oogen hebben. Bestendig zal ik mij » aan uwe liefde herinneren. Met U wil » ik mijn kluizenaars leven in deze wil- » dernis beginnen; mijn lijden is nu een » kruis: ik wil het naar uw voorbeeld » geduldig op mij nemen, en steeds als » Gij bidden: » Vader! uw wil geschiede » de, en niet de mijne. » Het zal ook » eenmaal een einde nemen, en het oog-

» blik zal komen, waarop ik met U zeg- » gen kan: » Het is volbragt! » » Nadat zij aldus gebeden had, sloot » zich, na eenen langen tijd, voor den eer- » sten keer een zachte slaap in hare oogen; » haar kind sliep vervolgens aan haar hart, » en de getrouwe Ree, die van nu af aan » haar niet verliet, rustte voor hare voe- » ten.

Het eenzame leven van GENOVEVA in de wildernis.

GENOVEVA leefde van nu af aan, in deze wildernis, als een ware kluizenaars. De winter vervloog, de zomer daagde, en maakte voor den winter plaats; en zoo volgde het eene jaargetijde op het andere, zonder dat er iets buitengewoons voorviel.

Wanneer zij des zomers op de heete middagen tusschen de stomme rotsen en boomen zat, en niets hoorde dan het gekras der raven, of het bakken der spechten; wanneer in de huiverige herfstnachten de koude maan hoog aan den hemel stond en de eenzame rotsen bescheen, en als zij des winters uit haar hol over de onmetelijke menigte van sneeuw heen zag, daar zij slechts de sporen van wilde dieren bemerkte, zoo verlangde zij hartelijk, om weder eens het aangezicht van hare ouders, van hare gemaal, van hare vrienden of slechts van een enig mensch te zien: » O, hoe gelukkig, » zuchtte zij dikwijls, » zijn » de menschen, die bij elkander leven, » met elkander spreken en elkander hun » lijden en hunne vreugde kunnen mede- » deelen! En hoe dwaas zijn zij, dat zij » dit zoete geluk, dikwijls in het geheel » niet achten, en elkander zoo menig » malen het leven verbitteren. »

Doch zij achtte thans haar heil grooter en zeide daarom: » O God, het ge- » luk om met U te kunnen omgaan, is

» toch oneindig zoeter, dan de omgang met » menschen! Al zijn wij ook van de menschen » verre verwijderd, zoo zijt Gij toch al- » tijd nabij — zoo wel in de dorre wil- » dernis, als in de stille middernacht, » bewaart ons uwe vaderlijke Voorzie- » nigheid! Welke zaligheid! dat wij met » U spreken kunnen — Gij innigste Vriend » van onze zielen! » Zij gewende er zoo- » danig aan, om steeds met God om te » gaan en in het hart met Hem te spre- » ken, dat haar in deze vriendelijke en » vertrouwelijke gesprekken, de uren als » oogenblikken vervlogen.

Ofschoon haar het uitgraven van de wortelen, en het verzamelen der vruchten van het woud veel arbeid kostte, zoo moest zij toch menig uur zitten, waarin zij niets te doen had. Zij zeide dan dikwijls: » Ach, indien ik slechts eenige » naalden en eenig garen hadde, hoe aan- » genaam zoude dan menig uur vervle- » gen; hoe goed zoude ik dan mij en mijn » kind kunnen kleeden. De menschen be- » klagen zich dikwijls, over den arbeid; » doch zonder den arbeid is het leven » treurig en langdurig, en de hardste ar- » beid is zoet, tegen het niets doen. »

Dikwijls had zij het grootste verlangen naar een goed boek. » Hoe menig uur, » zeide zij, » konde ik schoon en leerrijk » doorbrengen! doch, uwe werken in den » omtrek, lieve God! zijn ook boeken,

» die Gij zelf geschreven hebt.” Zij begon nu de werken van God veel opmerkzamer te beschouwen, dan zij anders in haar leven gedaan had: en het kleinste bloempje, kevertje of slakje deed haar, wanneer zij de sporen van Gods wijs- en goedheid in hetzelfde bemerkte, dikwijls het onuitsprekelijkste vergenoegen.

Ongemeen verheugend en troostelijk was het haar, dat CHRISTUS zoo' vele van zijne schoonste gelijkenissen, uit zulke voorwerpen genomen had, van welke zij ook in de wildernis omgeven was. Wanneer de zon in het voorjaar weder zoo liefelijk en vriendelijk in het hol scheen, dan zeide zij zeer verheugd: » Lieve God! uwe zon is mij een schoon beeld van uwe vriendelijkheid en vaderlijke liefde; want Jezus, uw Zoon, zeide toch: » De Vader in den hemel laat » zijne zon opgaan over de goeden en » de boozen.” Mijne liefde voor de menschen gelijkt daarom aan uwe zon. » Ik wil mijne vijanden ook gaarne goed » doen, indien ik slechts konde.” Wanneer zij om haar levensonderhoud bekommerd was, en de treurigheid in haar hart wilde sluipen, en zij dan op den schoonen morgen het heerlijke gezang der vogelen hoorde, dan riep zij: » Gij zijt zoo » verheugd en zorgeloos, kleine welgemeede schepselen! en gij zingt zoo » vrolijk! zoude ik dan ook niet vrolijk » zijn en zingen, even als gij? Jezus wil » dit toch en zegt het ons: » Ziet slechts » de vogelen onder den hemel! zij zaaien niet, zij maaijen niet, zij verzaanen niets in hunne schuren, en » hun hemelsche Vader voedt hen toch. » » Zijt gij niet veel meer dan zij?” — » Ja mijn God! Gij bemint mij meer, dan alle deze vogelen; ik moet daarom ook » veel vrolijker zijn, en mij niet bekommeren, wanneer thans voor mij geen » zaadkorreltje gezaaid, geen halmpje geoogst, en geene schoof meer in de

» schuur gebragt wordt.” Als zij de bloemen van de wildernis, die haar klein dal met duizenderlei verwen versierden, beschouwde, zeide zij: » Ook gij zijt voor » mij vriendelijke panden; op zulke bloemen wees JEZUS, als Hij zeide: » ziet » de bloemen des velds! Zij arbeiden » en spinnen niet, en toch zegt ik u, » dat SALOMON in al zijne pracht niet » zoo schoon gekleed was, als een van » deze. Wanneer nu God, het gras op » de velden, zoo schoon kleedt; — zoude » de Hij dan dit niet veelmeer aan u » doen gij kleingeloofigen?” Ik wil » dus niet meer kleingeloofig, en niet » meer kleinmoedig zijn. En ofschoon ik » thans niet spinnen, noch naaijen kan, » zoo wil ik mij toch niet met zorg, wegens mijne toekomende kleeding, kwelen.”

Des zomers, wanneer het in haar rotsdal gloeiend heet was, en zij dorstig naar hare bron ging, en daar frisch water schepte en dronk, zeide zij dikwijls: » Wat deze bron voor mijne brandende » lippen is, dat is uwe Leer, uw Geest, » o Heer! voor mijne ziel. Gij zegt het » toch zelf: » wie dorst heeft die kome » tot mij, en drinke. Het water dat » ik hun geve, zal voor hen eene bron » worden, die in het eeuwige leven » vloeit.” — Ja deze innige levensbron » alleen, verkwikt mij met troost, en » bevochtigt mij thans met vreugde, daar » mij alle troost van buiten ontnomen » is, en mij alle geoorloofde vermaken » des gezelligen levens ontroofd zijn.” Dikwijls, wanneer zij de monsterachtige rotsen, die haar dal insloten, en die reeds eeuwen onder storm en onweder onbewegelijk stonden, beschouwde, kwamen haar de woorden van JEZUS in hare gedachten: » wie mijn Woord hoort, en » het volbrengt, die vergelijk ik bij den » wijzen Man, die zijn huis op eene » steenrots bouwde. Op uw Woord” zei-

de zij dan, » wil ik mijn heil bouwen, » en het staat als eene rots.” De doornen en de distelen waren haar ook tot leering. » Als men van u, gij stekelige » gewassen, druiven en andere edele » vruchten konde afplukken,” zeide zij, » dat zoude zeer aangenaam zijn, en » kwam mij waarlijk wel te stade. Doch » het blijft bij dat, wat JEZUS zeide: » van doornen kan men geene druiven, » en van distelen geene vijgen inzamen. » len. Elke goede boom brengt goede, en » elke slechte boom brengt slechte vruchten voort.” — Ik wil daarom een goede » boom zijn, en goed doen, zoo veel ik » kan. Nooit wil ik aan de doornen en » distelen gelijken, die slechts steken en » geene, of alleen slechte vruchten voortbrengen!” — Zoo waren de zon, de vogels, de bloemen, de bron, de rotsen, de doornen en de distelen kenmerken, die haar aan de woorden van JEZUS herinnerden en haar genoeg tot denken gaven.

Liefeliker, dan de voorjaars zon, aangenamer dan de lente met hare bloemen en vogelen, leerrijker, dan alles, wat men in de wildernis zien kon, was haar het aanschouwen van haar kind. Zij droeg het op elken helderen dag uit het donkere hol onder den schoonen blaauwen hemel. Wanneer zij, als de Ree op den arm voor het hol op en af ging, en met het kind, ofschoon het er nog niets van verstond, in de vriendelijkste uitdrukkingen sprak; en als dan het kind zijne kleine armpjes naar haar uitreikte en haar toelachte, dan was het haar niet anders, als of deze lachjes de geheele wildernis versierden, en of alles, wat om haar stond, goud was. Zij zonk dan dikwijls op de plaats, waar zij stond, op de kniën, drukte het kind aan hare borst, zag met zachte, teedere lachjes van moederlijke teederheid op hetzelfde neder, en » zeide: » O God! hoe kan ik U genoeg

» danken, voor de gezondheid en het behoud van dit lieve kind! Welke vreugde de, welken troost, welke aangename » bezigheden verschaft het mij dagelijks » in deze ruwe verblijfplaats! O, zie toch » ook, Vader in den hemel! met zegen » op dit kind neder, en laat het verder » in alle deugden opgroeijen!” » Hoe » helder en vrolijk ziet het uit de oogen,” vervolgde zij dan, » hoe rein is het gekrulde voorhoofd en hoe zuivcr zijn de » rozenroode wangen nog van alle hartstogten. Hoe zorgeloos rust het hier' aan » mijn hart! O, wel met regt zeide de » Goddelijke Verlosser: » wanneer gij niet » wordt als kleine kinderen, zoo kunt » gij in het Rijk der Hemelen niet komen.” Ach! dat toch alle menschen » uit vrije keus en overleg, zoo ver van » hoogmoed, nijd, haat en andere booze » hartstogten verwijderd waren, als dit » kind hier nog in zijne onschuld en uit » gelukkige onwetendheid is! Dan hadden » wij wel een hemelrijk in ons hart; dan » konden wij in deze wereld zoo vrolijk » leven, als het kind aan de borst van » zijne moeder; dan konden wij even zoo » te vreden en zalig aan het vaderhart » van God rusten.”

Menigmaal ontstond bij haar de levendige wensch, om weder eens eene kerk te kunnen bezoeken: » welke zaligheid is » het,” zeide zij, » wanneer duizenden » vereend voor God knielen, Gods Woord » vernemen, of wanneer het lofgezang » der geloovende menigte zich vol aandacht ten hemel verheft! O, mogte ik » toch eens weder eene klok hooren, ik » geloof het zoude mij ligter om het hart » zijn!” » Doch,” zeide zij dan weder, » de geheele natuur — de hemel boven » mij en de aarde om mij, is ook uw » tempel, o God! En het hart dat in de » eenzame wildernis staat, en naar uw » verlangt, is ook uw altaar. Dit rotsdal » sendal zij dan een tempel, die aan U

» toegeheiligd is, en mijn hart zij het » altaar." — Er was ook geen boom, en geene rots, waar zij niet geknield en gebeden had. En wanneer zij door den winter niet meer konde uitgaan, dan

Moederlijke vreugde van GENOVEVA in de wildernis.

Daar er niet zelden onder de kruiden en doornen, in de wildernis, een heerlijke purperkleurige bloem opgroeit, zoo bloeide voor GENOVEVA, midden in hare diepe eenzaamheid de schoonste en gezelligste vreugde. SMARTENRYK, haar bemind kind, had intusschen zeer toegenomen en was thans een wonderbare schoone jongeling, die bereids konde loopen. Zij kleedde hem in het schoonste bontkleurige velletje van eene jonge ree, die zij eens in het woud gevangen had. Ofschoon de jongeling niets dan kruiden en wortelen, melk en water genoot, zag hij er toch, zoo volmaakt en zoo bloeiend uit, als eene roos. Thans ontwaakte het verstand van den beminnelijken jongeling. Hij begon zelf bewustheid te krijgen van die dingen, die om hem waren, woorden te verstaan en te onderscheiden.

GENOVEVA, die sedert lang geen woord van de lippen der menschen gehoord had, ondervond eene ontzettende vreugde toen zij de eerste verstaanbare klank uit den mond van den jongeling vernam; maar eene nog grootere vreugde gevoelde zij, toen hij het zoete woord *moeder*, voor den eersten keer schoon en duidelijk uitsprak. Het was in het begin van den winter. Zij sprak nu in haar donker hol, uren lang met hem; leerde hem alles, wat men in het hol en kleine dal zag: van de zon tot het kleinste kittelsteentje, van den denneboom tot het moszaadje noemen, en konde weldra met hem, een klein gesprek daarover houden. De eerste stralen van het aanwassende verstand; de eerste vonken der kinderlijke liefde, die zij aan hem

knielde zij menig uur voor het kleine kruis in haar hol, op eenen ruwen steen, die uit den rotsenmuur voortkwam, en haar voor een bidbankje diende, neder.

bemerkte, deden haar onuitsprekelijk veel vergenoegen, en elke dag was voor haar rijker in menigvuldige moederlijke vreugde. Hij bloeide voor haar, midden in den winter, als of het eene schoone lente ware.

Tegen het einde van den winter werd de jongeling krank, en konde in geen lang tijd uit het hol gaan. Dan spoedig na de eerste dagen der lente was hij weder gezond, en bloeide nu weder als eene roos. Toen nam GENOVEVA hem op eenen schoonen lentemorgen bij de hand, en geleidde hem weder voor den eersten keer uit het donkere hol in de opene lucht, naar het bloemige dal. De pracht van de volle lente, die de jongeling thans, in de dagen des helderen bewustzijns, op eens zag, maakte op hem den levendigsten indruk. Geheel verwonderd bleef hij staan, en beschouwde alles met groote oogen. » Moeder! wat is dat? » riep hij, » alles is geheel veranderd; — alles is nu veel » schooner." —

GENOVEVA zette zich neder op een mosachtig stuk, dat door een paar jonge beukenboomen beschaduwde werd; zij nam den jongeling op haren schoot, en strooide, zoo als zij in den winter en in de eerste dagen des voorjaars gedaan had, eenige verzamelde korreltjes van woudkruiden neder, en lokte de vogelen. Dadelijk kwam er eene menigte op aan vliegen, als: het vriendelijke roodbaartje, het groenachtige sijsje, het vlasvinkje met prachtige purperroode veertjes en borst, de bontkleurige putter, — en pikten de de korreltjes vlijtig op. » Zie, » zeide

» zij, » deze vogeltjes zingen zeer lieflijk." »

De kleine was van vreugde, als buiten zich zelve. » O, gij lieve, lieve, nette diertjes! » zeide hij, » gij zingt zoo schoon! » Gij kunt het waarlijk beter dan de raven, die, gedurende den winter zoo » treurig krasten: en gij zijt ook veel » schooner dan zij." — » Maar zeg mij nu » eens, Moeder! » begon hij weder, » hoe » komt het toch, dat alles zoo schoon is? » Waar komen toch al deze schoone zaken » van daan? Want gij hebt toch, sedert » dat ik ziek was, ons dal zoo heerlijk » niet kunnen versieren? Gij waart toch » altijd bij mij in het hol, en zoo be- » kwaam waart gij toch niet! »

» Lief kind! » zeide GENOVEVA, » ik » heb het u reeds gezegd, dat wij zulk » een' goeden Vader in den Hemel hebben, — de lieve God, die de zon, de » maan en de sterren geschapen heeft. » Zie, Hij heeft ook dit alles gemaakt, » opdat wij een ware vreugde zouden smaken." — » O, die lieve goede God!" » zeide de jongeling, » is toch zeer braaf » en regt werkzaam." GENOVEVA lachte over zijne kinderlijke eenvoudigheid. » Waarlijk, » zeide zij in zich zelve, daar » zij hem in de armen sloot en kuste, » zoude menig kind, dat ouder is dan gij » zijt, als het u zoo hoorde spreken, u » onverstandig noemen en u belagchen; » doch alleen daarom, omdat zij vergeten » zijn, dat zij zelve eens zoo spraken, » en hoe wij menschen allengs tot kennis » kwamen." »

Des anderendaags wekte haar den kleinen reeds vroeg in den morgenstond op, en toen zeide hij: » Moeder! O, sta toch » op, en kom met mij! Wij willen gaan » zien, welke schoone dingen, die lieve » God weder gemaakt heeft!" GENOVEVA lachte vriendelijk, en voerde hem naar een groen plaatsje, tusschen de rotsen, waar de zon gloeiend heet inscheen; waar

alles vroeg rijpte, en alwaar zij reeds voor eenige dagen aardbeziën-bloezems bemerkte had. Er waren thans ook verscheidene aardbeziën rijp, en rooder dan scharlaken. » Zijn dat ook bloemen? » vroeg de jongeling. » Neen, » zeide GENOVEVA, » dat zijn aardbeziën." Zij knielde neder, plukte eenige van de schoonste af, en zeide: » Kom, doe uwen » mond open, en proef dezelve eens." De kleine at dezelve en drukte de hand op de borst: » O, die zijn goed! Mag ik » nog meerder plukken? » » Ja, wel! maar » alleen diegene, welke goed rood zijn." Toen reikte hij fluks zijne kleine handjes uit, begon te plukken en te eten. » O, » hoe goed is toch de lieve God, dat Hij » ons zulke goede zaken schenkt!" » Nu, » zeide GENOVEVA, » dank Hem dan ook!" De jongeling zag met glinsterende oogen naar den schoonen blauwen hemel, kuste zijne handjes, wierp deze kus naar omhoog, en riep zoo hard als hij maar kon: » Lieve God! Ik bedank U voor de aardbeziën!" Toen vroeg de jongeling zijne moeder: » Maar heeft de lieve God dat wel » gehoord? » GENOVEVA drukte hem aan haar hart, en antwoordde lagchend: » Waarlijk! Al had gij het ook slechts » gedacht, zonder een woord te zeggen, » dan Had Hij het toch geweten, God » ziet, hoort en weet alles." »

SMARTENRYK wilde nu alle dagen nieuwe zaken, die de lieve God gemaakt had, zien; doch GENOVEVA zeide: » Gij moet » nu zelf acht geven en nazien, en mij » dan verhalen, wat gij al ontdekt hebt. » Zie, daar in de schaduw van deze hoo- » ge rotsen, hier aan de winterzijde van » het dal, waar de sneeuw voor weinige » dagen smolt, staan zwarte doornen; en » wel sleedoornen. Zie er zijn eene me- » nigte, zeer kleine bolletjes aan. Deze » noemt men bloesemknopjes. Kom nu » hier! daar ginds aan de zomerzijde van » het dal, zijn andere struiken of hees-

ters, met zeer kleine doornen: deze noemt men egelantierbeziën, en hebben langwerpige knopjes. En zie! daar boven in het dal staan een paar groote boomen, namelijk: een bosch- of hout-appel-, en een bosch- of hout-perenboom. Beschouw dezelve goed! Gij ziet er nog niets aan, dan dat alle takjes vol groote knopjes zijn. Geef nu alle dagen wel acht, hoe alles voortgaat, en verhaal het mij dan weder."

Den volgenden nacht viel er een liefelijke verwarmende voorjaarsregen, en lokte de bladeren en bloesems uit. Toen kwam SMARTENRYK vol vreugde aangesprongen, en riep: » de groene bolletjes aan de sleedoorns zijn thans zuivere, kleine, sneeuw witte bloempjes! En de andere doornstruiken zijn vol met kleine, heldergroene blaaltjes! En de boomen zijn ook vol met witte en roode bloemen O, dat is eene vreugde! O, hoe goed is toch God! O, kom toch moeder en zie!" GENOVEVA kwam. » Ziet gij" zeide hij. » En zie, de egelantierbeziën-struik, zij krijgt zeker nog meer schoone roode bloemen; maar ze zijn nog niet opgekomen. Zie, het roode kijkt al een weinig uit de knopjes. Is de lieve God dezen nacht er dan niet mede gereed gekomen?" » O kind," zeide GENOVEVA, » dat te maken, kost God in het geheel geene moeite! Hij kan alles in één oogenblik, want Hij is almachtig." » Maar," vervolgde de jongeling, » zeg mij toch, hoe kan God in den duisteren nacht alles zoo maken?" GENOVEVA zeide hem, dat God in den nacht zoo goed kan zien als op den dag; — en SMARTENRYK was hierover vol verwondering.

Op een' morgen kwam SMARTENRYK vol vreugde aangesprongen, en riep: » Moeder! daar heb ik nu weer iets gevonden dat zeer schoon is. O kom toch en zie wat het is!" Hij voerde haar bij de hand

naar een sleedoornboschje, en zeide: » zie eens in dit donkere doornbosch! Ziet gij niets?" » Dat is een vogelnestje, » lief kind!" antwoorde GENOVEVA, » een vlasvinkennest. Zoo als wij een hol hebben, zoo hebben zij een nest. Zie het vogeltje zit er in. Hoe vriendelijk ziet het ons aan! Het vliegt weg. Beschouw het nestje nu goed — maar steek u niet aan de doornen! Zie, van buiten is het van dorre, vale grashalmen te zamen gevoegd; van binnen is het sierlijk met teedere, bruinachtig haartjes gemaakt. Zie er nu goed in," zeide zij, en hief den jongeling in de hoogte. » O dat is schoon!" zeide hij. » Maar wat zijn dan die vijf nette kleine dingetjes, die daarin liggen?" » Dat zijn eijertjes," zeide GENOVEVA; » zie hoe schoon, bleekgroen zij zijn, en welke schoone roode streepjes zij hebben. Maar wat doet toch het vogeltje met die eijeren?" vroegde de jongeling. » Dat zult gij wel zien!" antwoorde GENOVEVA: » zie maar alle dagen vlijtig toe — maar raak er toch vooral nooit eenige aan!"

Na een paar dagen bezocht SMARTENRYK weder het nestje. Toen waren, in plaats van eijeren, er al jonge vogeltjes in. » O, zie toch," zeide GENOVEVA, zie, hoe teeder en klein zij zijn! zie, zij zijn nog blind, en hebben nog geene vedertjes! Zij kunnen ook niet vliegen — en niet eens uit het nestje huppelen." » Ach, die lieve, kleine, arme, naakte gekjes!" zeide de jongeling. » Maar moeten zij dan niet bevriezen en honger lijden?" » Neen, lief kind," zeide GENOVEVA, » daar heeft de lieve God reeds voor gezorgd. Het nestje is van binnen week, en digt met teedere haartjes gevoerd, opdat zij zacht en warm liggen. Het is rond, opdat zij zich nergens aan zoude stooten, en zich geen zeer doen. Dit geheele be-

» koorlijke nestje heeft het oude vogeltje zelf gemaakt. Niet waar? het is kunstig. Wij, lief kind! kunnen er geen tot stand brengen: deze kunst heeft de lieve God, het oude vogeltje geleerd, » uit sedere zorgvuldigheid jegens de jonge kleine vogeltjes. Zie, de groene, » ronde blaadjes van de doornstruiken in het rond, die hun thans, daar de zon zoo heet schijnt, liefelijke schaduw geven, en hen voor den regen en de vochtigheid beschermen. En wanneer het des nachts, 's morgens en 's avonds slechts een weinig koel wordt, dan komt het oude vogeltje, en plaatst zich met uitgespreide vleugelen, zorgvuldig op hen; opdat zij warm toegedekt zijn, en niet bevriezen: en de puntige doornen in het rond die zijn daar ook niet nutteloos; de booze raven zouden de jonge vogeltjes opeten; maar de doornen-punten houden haar van het nestje af, en steken haar, wanneer zij de jonge vogeltjes eenig leed willen doen. Maar het oude vogeltje, dewijl het zeer klein is, sluipt licht door de doornen, zonder zich te beschadigen. Zie, zoo verkondigen ons alle dingen, zelfs de stekende doornen, de vriendelijkheid en de teedere vaderlijke zorgvuldigheid van God."

Terwijl GENOVEVA dus sprak, kwam het oude vogeltje aanvliegen, en plaatste zich op den rand van het nestje. Al de jonge vogeltjes strekten kweelend de kopjes in de hoogte, en sperden de bekjes wijd open — en de oude voedde hen. SMARTENRYK was geheel verrukt. » O, dat is schoon!" zeide hij. » Dat is zeer schoon!" en huppelde van vreugde. — » Zie," zeide GENOVEVA, » de jonge vogeltjes kunnen hun voedsel nog niet halen — daarom brengt de oude het hun. De korreltjes waren hun te hard — daarom verbreekt de oude de-

» zelve, en laat ze eerst in zijn kropje week worden, en geeft het dan aan hen. Heeft God dat niet zeer schoon ingerigt? Zie, zoo liefderijk zorgt God voor al zijn schepselen — ook voor het kleinste vogeltje! — Zoo liefderijk zorgt Hij ook voor ons!" » Ja lief kind!" vervolgde zij, en zag hem weenend aan; » Hij heeft tot nu toe voor u gezorgd, en zal nog verder voor u zorgen!" » Ja, ja," zeide de jongeling, » Hij heeft voor mij gezorgd, de goede, lieve God. Hij heeft u aan mij gegeven, lieve moeder! Gij hebt mij veel liever, dan het oude vogeltje zijne jongen heeft. Zonder u had ik reeds voor lang moeten omkomen!" Zoo sprak hij, en viel zijne moeder om den hals.

SMARTENRYK had nu zijne moeder alle dagen iets nieuws te verhalen, te toonen en te brengen. Daar zij zich nu met hem ophield, en hij geen speelmakkers had, die hem bedorven, en geene speelsaken die hem verstrooiden, alzo ontwikkelde zich zijn verstand al meer en meer. Hij beminde zijne moeder boven al, en elke schoonheid der werken van God, maakte op zijn schuldeloos hart den diepsten indruk. Iederen morgen bragt hij zijne moeder de schoonste bloemen; plukte de bekoorlijkste korfjes, die zij van biezen gevlogten had, voor haar dagelijks vol met de heerlijkste aard- en boschbeziën. Het ruwe hol versierde hij met de schoonstrepigste slakkenhuisjes en de glansrijkste schelpjes, met zeldzame mos en flonkerende steenen; waardoor het, een niet onaangenaam sierlijk aanzien bekwam. Dagelijks verhaalde hij haar, hoe de kleine, groene bolletjes, die uit de sleedoornbloesems, en de groene, eironde bolletjes, die uit de boschrozen ontstaan waren, steeds grooter en grooter werden; en, hoe ook de vogeltjes opwasten en kleine vedertjes bekwamen;

en, tot dat eindelijk de sleedoorn vol glansrijke zwarte sleepruimen, en het hagendoornbosch, vol scharlaken roode egelantierbeziën hing, zoodat al de vogeltjes daar van daan vlogen.

Als hij voor den eersten keer de helder schoone morgenster zag, en hij eens tusschen de duistere zwarte denneboomen een zeldzaam, schoongloeiend avondrood bemerkte, en hij de eerste regenboog ontwaarde, toen kwam hij vol vreugde aangelooopen, haalde zijne moeder, en zij moest alles met hem aanschouwen en bewonderen: hij dankte met zijne moeder God, die zoo vele heerlijke dingen gemaakt heeft. Hierdoor deed hij zijne moeder duizenderlei vermaken aan. GENOVEVA wierp, wanneer zij de vriendelijkheid van den jongeling zag, dikwijls van vreugde, eene weenenden blik ten hemel, en zeide: » O God! dus kan dan een schuldeloos hart, ook in de wildernis een paradijs vinden! — en eene ziel die U bemint en U lief heeft, vindt ook, midden onder ellende en lijden, den hemel.”

De bezorgde moeder had nu ook niet vergeten, om hem voor de vergiftige gewassen te waarschuwen, die overal in

GENOVEVA bekommt door een' wolf eene verwarmende kleding.

Onder de vele schuldlooze vreugde waren, voor GENOVEVA en haren zoon, de laatste lente en zomer vervlogen. Het was thans herfst. De zon scheen flauwer, ging dagelijks later op en vroeger onder. De zuivere blaauwe hemel was bestendig met treurige, donkere wolken verduisterd. De aarde bragt niets aangenaams meer voort. De liefelijke gezangen der vogelen waren verstomd, en de meeste derzelve uit het oord weggevlogen. Al de bloemen verdorden en vergingen; het loof hing geel en bleek aan de boomen en aan de struiken: en wat niet van

de wildernis in majesteusche pracht stonden. Zij wees hem de zwarte, glansrijke wolfsbeziën en de bekoorlijke, roode beziën des vijfvingerkruids, den groenachtigen bruinen doornappel, de melkwitte wortelen van de dolle of wilde kervel, en het hoogroode, als met witte pàarlen bezaaide vliegenschwam. » Eet daar toch niets van,” zeide zij, » eet ook niets voor dat gij het aan mij vertoond hebt: » anders zoudet gij zeer ziek worden!” Doch de goede verstandige moeder waarschuwde hem nog zorgvuldiger voor ongehoorzaamheid, eigennigheid, snoepachtigheid en andere kinderlijke misdaden. » Deze,” zeide zij, zijn nog meer verderfelijker, dan die vergiftige kruiden. » Ach! de zonde gelijkt zeer dikwijls naar (de hier groeiende) verleidelijke roode beziën, — die de oogen zoo schoon en aantlokkend voorkomen, maar wier genot den ondergang aanbrengt. Ja, het booze is dikwijls zeer aantlokkelijk, en valt veel schooner dan de oogen, dan het goede — zoo als daar de vergiftige vliegenschwam: zie de eenvoudige, goede, schuldlooze en oneetbare zwam, er naast, en de eerste overtreft de laatste verre, in schoonheid van verwen.”

zelf afviel, dat schudden de koude loeiende winden er af. Met een hart, zwaar van bezorgdheid voor den winter, zat GENOVEVA aan den ingang van het hol, en zag met betraande oogen de verwoesting aan. Toen zeide SMARTENRYK: » Moeder! bemint God ons thans niet meer, dewijl Hij ons alles ontnemt, » of gaat er iets van de wereld verloren?” Neen, mijn kind!” zeide GENOVEVA. » Wanneer wij vroom en goed zijn, dan heeft God ons altijd even lief. » Doch hier op aarde is alles veranderend en vergankelijk. Maar de liefde van

» God jegens ons is onveranderlijk en » eeuwig. — Het wordt nu winter; maar » na den winter komt ook eens de schoone » lente weder: en dat is alle jaren » zoo. Zie daarom met blijdschap, bij » de nadering van den winter, op de » liefelijke lente.” — » Ach!” voegde zij dan bij zich zelve er lagchend bij, » lief kind! daar gij tot uw verstand kwaamt, » en alzo den eersten winter beleefdet, » is het u niet kwalijk te nemen, dat gij » nauwelijks gelooven kunt, dat het na » den winter weder lente wordt. En ik, » uwe moeder, ben wel onverstandiger te » noemen dan gij. Ik heb het nu reeds » door eene zoo lange ondervinding, dat » na lijden altoos vreugde volgt, en het » valt mij altijd hard om dit te gelooven: » doch, ik wil getroost zijn, en in lijden » steeds aan de toekomstige vreugde denken, en even als gij, vrolijk en opge- » ruimd zijn.”

GENOVEVA was nu dagelijks bezig, om boschappelen, peren, beukepitjes, sleedoornen, egelantierbeziën en welke bruikbare vruchten zij ook vond, voor den winter in te zamelen. Zij graafde ook eene menigte wortelen uit — en SMARTENRYK hielp haar altoos getrouw. Om hooi voor de Ree te bewaren, daarop was zij reeds vroeger bedacht geweest. Eene grootere bezorgdheid dan het voedsel, was hare kleding voor den winter. Haar eenig kleed, dat zij reeds zoo vele jaren dag en nacht aan had, was omtrent geheel versleten en verscheurd. Weenend zat zij aan den ingang van het hol, en zocht de afvallende stukken van haar kleed, met taafje grashalmen en doornpunten aan elkander te hechten: doch het wilde niet meer houden. » Ach!” zuchtte zij stil bij zich zelve, » wat gaf ik thans voor eene naald en eenige » eindjes garen. Hoe vele weldaden Gods » genieten toch de menschen, die gezellig

» te zamen leven; en het valt menigeen » niet in, om God daarvoor te danken.”

SMARTENRYK, die hare stille droefheid bemerkte, zeide tot haar: » Moeder, weet » gij nog wat gij mij zeidet, toen ik u » eens vraagde, waarom de haaren van » de Ree uitvielen? God schenkt haar,” zeidet gij, » voor iederen zomer een » roodachtig bruin dun, ligt kleed, en » dan weder een nieuw, graauw, warm » kleed voor den winter. Weest daarom » vrolijk! God zal er u ook zeker wel » een schenken. Of denkt gij ook, dat » Hij onze Ree meer bemint, dan u?” GENOVEVA omarde lagchend den jongeling en zeide: » Gij hebt gelijk, lief kind! ik » wil gerust zijn: God zal voor ons zorgen! Hij, die de dieren en de bloemen » kleedt, zal ook mij kleeden!”

Na een paar dagen beval zij den jongeling, om zich niet van het hol te verwijderen; zij nam een sterken boomtak in de hand, hing een uitgehold pompoensfleschje met melk aan hare zijde, en trok verre in de wildernis rond, om nog meerder boomen op te zoeken, wier vruchten te gebruiken waren. Aan de afhelling van eenen hoogen berg, dien zij beklimmen wilde, zette zij zich neder om uit te rusten, en om zich met wat melk te laven. Toen kwam er een verschrikkelijke wolf den berg af, en droeg een schaap in zijnen muil. Hij stond stil, en zag GENOVEVA met nijldige, fonkelende oogen aan. GENOVEVA verschrok: maar zij bedacht zich spoedig, greep den tak, die nevens haar lag, sprong op den wolf aan, en gaf hem met al hare kracht een slag op den kop, om het arme schaap uit zijne klauwen te redden. De wolf liet het schaap vallen; hij spartelde, rolde een eindweegs den berg af, en liep eindelijk huilend heen. GENOVEVA knielde bij het schaap neder, goot het eenige melk uit het fleschje in den mond, en

beproofde of het niet weder tot het leven ware te brengen; doch het was vruchteloos; het beestje was reeds dood.

Het aanschouwen van het arme dier verwekte in GENOVEVA's ziel velerlei weemoedige gewaarwordingen. » Ach gij goed dier! » zeide zij, » gij zijt uit het vriendelijke oord, waar ik te huis be hoor. Ach, dat gij nog leeft! hoe zonde ik u voeden en verzorgen! Hoe zonde mijn SMARTENRYK zich over u verheugen! Welligt zijt gij wel van de vele kudde mijns gemaals — en van de mijne! » — » Ach God! » riep zij luide uit, » ja, gij zijt er van! Gij draagt ons teeken! Ach, indien gij nog leefde en de menschelijke spraak ver stond, dan konde ik u vragen: Is hij, mijn gemaal, uit den krijg wel terug gekomen? Denkt hij nog aan zijne GENOVEVA? Is hij nog op mij vertoorn, of heeft hij mijne onschuld erkend? Ach, hij leeft in overvloed, en ik ver smacht hier van gebrek en ellende! »

Plotseling hield zij stil. In hare ziel kwam de gedachte! » Ik moet zeer dicht bij mijnen echtgenoot zijn; anders konde dit dier hier niet komen. Hoe zoude het zijn als ik met mijn kind er heen ging? » Er ontstond in haar hart eene groote begeerte naar haren echtgenoot, en vele tranen stroomden langs hare wangen. Zij bedacht zich lang. Eindelijk zeide zij: » Neen! Ik wil toch liever hier blijven. Een zware eed verbindt mij. Ik kan, wel is waar, zeggen, dat hij mij in doodangst is afgeperst, maar het is toch niet regt om hem te breken; en wie weet, of dit waagstuk niet welligt de twee wakkere mannen, die mij het leven schonken, ter dood zoude brengen. Neen, neen! Ik blijf hier zoo lang als het God wil. Wil Hij mij uit deze wildernis redden, dan zal Hij wel eens de treden van een medelijdend mensch hier naar toe lei-

den! Het is toch beter, ellende te verdragen, dan ons geweten te kwetsen. » —

Zij zocht nu onder aan de rivier, die langs den berg stroomde, een scherpen mossel, en wilde daarmede het schaaap, het digte wollige vel af. Hierop waschte zij het vel in de heldere rivier, zuiverde het van stof en bloed, droogde het in de zon, en kleepte er zich dadelijk in. Dus doende kwam zij eerst laat in den avond weder in het dal bij het hol aan. SMARTENRYK kwam haar reeds van verre te gemoet springen, en riep: » O, moeder komt gij toch eens! Ach, ik was zoo angstig om u! » Waar blijft gij toch zoo lang? » Doch plotseling bleef hij staan, en verbaasde. Het pelskleed en de aanbreekende duisternis maakten, dat hij zijne moeder niet meer kende. Hij liep zijlings terug, om zich in het hol te verbergen. Maar toen hij hare vriendelijke stem hoorde: » vrees niet, lief kind! ik ben het! » — keerde hij weder terug, en riep: » O, God dank! Dan zijt gij het toch! O, hoe ben ik verhengd! Maar zeg mij toch wat gij aan hebt? Gij zijt nu bijna even zoo gekleed als ik! Hoe zijt gij toch aan dat kleed gekomen? » De lieve God heeft het mij geschonken! » zeide GENOVEVA. » Niet waar, lieve moeder! » riep SMARTENRYK, en huppelde van vreugde. » Heb ik het u niet gezegd, dat God u een nieuw verwarmend kleed, voor den winter zoude schenken? » Hij bevoelde het, en zeide: » Hoe schoon zacht en krullend is het, en hoe schoon wit! » Juist zoo als de teedere, krullende witte wolkjes aan den voorjaars-hemel. » Ja, ja, men kan zien dat het eene hemelgaaf is. » Zij gingen nu beide in het hol, en SMARTENRYK bracht haar eene pompoenen-schaal vol met melk en een beziënkorfje gevuld met vruchten. En nu moest GENOVEVA hem breedvoerig verhalen, hoe zij aan het wollen-kleed gekomen was,

De ruwe winter sloot GENOVEVA en SMARTENRYK weder in het hol op. Slechts op bijzondere warme winterdagen gingen zij een weinig in het dal. » Zie, lieve zoon! » zeide GENOVEVA, » ook in den winter aanschouwen wij de heerlijkheid van God: dewijl dan alles zoo licht, zuiver en wit is. Alle boomen en struiken zijn bedekt met eenen schemerenden wasem, als stonden zij allen in volien bloei. Zie hoe de sneeuw daar, waar de zon er op schijnt, met zulke wonderschoone rood, blaauw en groen schemerende vonken bestrooid is! Of schoon al de loofboomen ontbladerd zijn, zoo liet God toch altoos de groene denneboomen hunne naalden, opdat de dieren van het woud hieronder hunnen toevlugt vinden. De ruige jeneverbessen struiken dragen ook in den winter, frissche blaauwe beziën, opdat de woudvogelen hun voedsel vinden. Onze bron bevrijst nooit, opdat zij kunnen drinken — en altijd groeien er versche groene kruiden in, met welke zich menig diertje onderhoudt! Zoo bezorgt voor zijne schepselen; zoo vriendelijk en goed, toont zich God ook in de ruwe jaargetijden. » Wanneer het zwaar stormde en waaide, strooide SMARTENRYK allerhande verzamelde zaadkorreltjes voor het hol neder. Dan vlogen de roodborstjes, de vrolijke koolmeesjes en de bekoorlijke kleine meelmeesjes, tot voor den ingang van het hol, en pikten het weg. Van het verzamelde hooi strooide hij ook altijd wat voor het hol. De hongerige

reeën en hazen werden hierdoor er naar toe gelokt; en de haasjes werden ten laatste zoo tam, dat zij hem het aangename hooi uit de hand aten, en de reebokjes werden zoo vertrouwend, dat zij met hem speelden en met hem in den wedloop liepen.

Dusdanig had GENOVEVA, gedurende den winter, zeer vele vreugde. Maar zij had ook veel verdriet. SMARTENRYK sliep altijd zeer vroeg, en ontwaakte ook, gedurende den nacht geen eenen keer. Zoo zat zij dan in het donkere hol vele uren zeer eenzaam en slapeloos! » Ach, » zuchtte zij dikwijls, » als ik nu slechts een klein olielampje had, dat het hol vriendelijk verlichte — welke weldaad van God ware dit! En, wanneer ik dan eens een goed boek, of vlas om te spinnen hadde, hoe gelukkig zoude ik mij dan schatten. De geringste mijner dienstmaagden, en de armste meisjes uit mijn graafschap, hebben het thans beter, dan ik. Deze zitten nu in hunne warme kamers, spinnen bij hun olielampje, en onder vrolijke gesprekken verdrijven zij den tijd! » Doch dan keerde zij weder haar hart tot God, en zeide: » O hoe goed is het toch, wanneer men U kent, lieve God! Zonder U heb ik thans niemand, met wien ik spreken kan. Zonder U was ik in dit hol voor langen tijd door troosteloosheid reeds gestorven, maar in elken toestand des levens, bezorgt Gij ons in ruime mate troost! »

GENOVEVA wordt in de wildernis ziek.

Even als de vervlogene zomers en winters, bracht GENOVEVA met haren zoon, meer dergelijke jaargetijden in de wildernis door, en beleefde thans den zevenden winter. De vorige winters waren niet heel koud; doch deze zevende winter van

haar verblijf in de woestenis, was voor haar verschrikkelijk. Eene ongemeene menigte sneeuw bedekte berg en dal; en de sterkste takken van de eiken- en beukboomen, braken onder hunnen last. Hoe goed GENOVEVA ook den ingang van

» er niet aan, en leven voort, als of zij
» eeuwig op aarde leven zouden.”

» Dan ga ik er in het geheel niet heen!”
» zeide SMARTENRYK, » want daar zijn de
» menschen niet alleen zoo boos als de
» wolf, maar ook nog veel dommer dan
» deze Ree, die van alles, wat wij spre-
» ken, niets verstaat. Ik wil niets van
» de spijzen dier menschen, en liever met
» de dieren eten. Die leven — de eenige
» nijldige wolf uitgezonderd — toch vreed-
»zaam onder elkander, en voeden zich
» gerust van gras en kruiden. Ik blijf bij
» de dieren, en ga niet naar de men-
» schen.”

» Gij moet toch naar hen toe, lief
» kind!” zeide GENOVEVA, » zij zullen u
» geen leed doen. Hoor nu verder! Ik
» heb tot nu toe slechts van uwen Va-
» der, die in den Hemel is, gesproken,
» maar nu moet ik u ook nog zeggen;
» dat gij een' vader op aarde, gelijk gij
» eene moeder op dezelve hebt.”

» Een' vader op aarde,” zeide de jon-
» geling verheugd, » dien men zien, en
» zoo als ik thans n doe, bij de hand
» kan nemen! die niet onzichtbaar is, als
» de Vader in den Hemel?”

» Ja, lief kind!” zeide de moeder,
» gij zult hem zien, en met hem spre-
» ken!”

» Hem zien, en met hem spreken!”
riep hij, en zijne oogen fonkelden van
blijdschap. » Maar,” vervolgde hij pei-
» zend, » waarom komt hij dan niet bij
» ons? en waarom laat hij ons zoo al-
» leen in deze wildernis? Hij zal toch
» ook niet een van die booze menschen
» zijn?”

» Neen, lief kind!” zeide GENOVEVA.
» Hij is een goed mensch. Hij weet niet
» dat wij in deze woestenij zijn. Hij
» weet niet eens dat wij nog leven. Hij
» denkt dat wij beiden om het leven zijn
» gebracht, en hij meent dat ik de godde-
» looste moeder ben die er op aarde be-

» staan kan. De menschen logen hem
» wat voor. . . .”

» Wat is dat dan, zij logen?” viel
de kleine haar in de rede. » Dat versta
» ik niet.”

» Dat is,” sprak de moeder, » wanneer
» men anders spreekt dan men denkt. De
» menschen zeggen bij voorbeeld: dat zij
» elkander zeer lief hebben, en zij kun-
» nen elkander toch niet verdragen; dat
» noemt men dan liegen.”

» Ja, kan men dat?” zeide de kleine.
» Dat was mij nooit ingevallen. O de
» menschen, de menschen!” — riep hij,
en schudde het gekrulde hoofdje — » zijn
» toch zeldzame schepelen!”

» Nu,” sprak GENOVEVA, » uw vader
» werd ook zoo belogen.” Zij verhaalde
aan den jongeling hierop van hare ge-
» schiedenis wat hij verstaan kon, en ver-
» volgde toen verder: » Zie, dezen gouden
» ring, die aan mijnen vinger zit, heb ik
» van uwen vader gekregen.”

» Van mijnen vader!” riep hij ver-
» heugd, » o laat mij den ring toch eens
» goed beschouwen. Van mijnen Vader
» in den Hemel heb ik reeds zoo vele
» schoone zaken gezien — zon, maan,
» sterren en bloemen — maar van mijnen
» vader op aarde heb ik in mijn leven
» nog niets gezien.”

GENOVEVA nam den ring van haren
» vinger en gaf denzelfden aan den jonge-
» ling. » O, die is schoon!” zeide SMAR-
» TENRYK. Heeft mijn vader nog meer
» zulke mooie zaken, en schenkt hij mij
» ook iets daarvan?”

» Ja wel, lief kind!” zeide GENOVEVA,
en stak den ring weder aan hare vinger.
» Wanneer ik dood ben, neem den ring
» dan van mijnen vinger: want eerder
» wil ik hem niet afleggen, maar tot aan
» mijnen dood bewaren, — zoo als ik
» uws vaders liefde en trouw, ook tot
» in den dood bewaar. O, zeker! mijne
» liefde jegens hem was zoo zuiver, als

» het goud van dezen ring; en mijne
» trouw is eeuwig, zoo als deze ronde
» omtrek des rings, aan welken men geen
» einde vindt — het zinnebeeld der eeu-
» wigheid. — Als gij dan bij de menschen
» zult komen, vraag dan naar graaf SISE-
» RIED: want zoo heet uw vader. Ver-
» zoek den menschen dat zij hem bij u
» brengen; maar zeg aan geen mensch,
» van waar gij komt, of waarom gij naar
» den graaf wilt. Laat ook vooral den
» ring aan niemand zien. Wanneer gij
» dan voor den graaf, uwen vader, zult
» staan, geef hem dan den ring en zeg
» tot hem: vader! dezen ring zendt u
» mijne moeder tot een teeken, dat ik
» uw zoon ben. Voor eenige dagen is zij
» gestorven. Zij groet u nog eens — en
» laat u door mij zeggen, dat zij onschul-
» dig was, en dat zij u alles vergeeft.
» In den hemel hoopt zij u weder te
» zien, dewijl het op de wereld niet meer
» konde geschieden. Gij zult vroom le-
» ven, — getroost zijn, en niet om haar
» weenen, maar voor mij zorgen! Ver-
» geet dat toch niet, lief kind! ik ben
» onschuldig en hem getrouw! dat heb
» ik bij mijnen dood betuigd, en daarop
» ben ik gestorven! Zeg hem ook, dat ik
» hem in het uur des doods nog zoo lief
» had, als ik u bemin! Verhaal hem ook,
» hoe ik hier leefde en stierf! — Ik laat
» hem ook verzoeken, om mijn ontzielde
» ligchaam uit dit hol te halen, en het-
» zelve in het graf van zijne voorouders
» te begraven. Ik was hem niet onwaar-
» dig, ofschoon mij de menschen voor
» eene echtbrekster en voor eerloos hiel-
» den.”

» En dan moet ik u nog iets zeggen,
» dat gij nog niet weet. Zoo als gij
» eenen vader en eene moeder op aarde
» hebt, zoo heb ik ook vader en moeder.
» Ach God! Maar ik weet niet, of zij

» de jammeren, die ik hun onschuldig
» veroorzaakte, overleefd hebben of niet:
» doch wanneer zij nog in het leven zijn:
» — o, bid dan uwen vader om u dade-
» lijk bij hen te brengen! O, zij zullen
» eene groote vreugde smaken, wanneer
» zij u, hunnen lieven kleinzoon aan-
» schouwen, en zeer zeker over deze
» vreugde al de ellende, in zeven lange
» jaren uitgestaan, vergeten. Dan ach!”
— vervolgde zij, en brak in eenen stroom
van tranen uit. — » Mijn goede vader!
» Gij hebt zeker zeer zwaar om mij ge-
» treurd. En gij mijne lieve moeder! hebt
» zeker om uwe GENOVEVA veel geweend.
» Ach, mijne beminde ouders! Uw aan-
» gezigt had ik toch nog gaarne willen
» zien, alvorens ik stierf. O, gij ver-
» langt ook zeker om mij nog eens te
» zien; en indien gij wist dat ik nog
» leefde. . . ! Maar ach! gij denkt, dat
» mijn ligchaam in een afgelegen oord van
» de wildernis voor lang vergaan is. —
» O, hoe zalig is toch de hoop des he-
» mels, en het wederzien in denzelfden!
» Zonder dezen troost ware het verdriet
» op aarde toch te groot; en wij arme
» menschen zouden in vertwijfeling gera-
» ken. — Gij weent, lief kind! doch ver-
» geef het mij, dat ik u het hart zoo
» zwaarmoedig maak. Zie, ofschoon gij
» thans mij, uw moeder verliest, zoo zal
» toch God in de plaats van mij, u een'
» goeden vader schenken! Ween daarom
» niet, lief kind! Uw vader zal u zeker
» zeer lief hebben, u kussen, u op zijne
» armen en op zijnen schoot nemen, aan
» zijn hart drukken, u zijnen zoon noe-
» men, veel aan u vragen, en van rouw
» en vreugde weenen, wanneer hij u,
» zijn lief kind, dus aanziet!” —

GENOVEVA zonk neder, en kon in lan-
gen tijd, geen woord meer voortbren-
gen.

GENOVEVA bereidt zich tot den dood.

De verschrikkelijke koude van den winter ging voorbij; het waaide eene koele, zachte lucht, de zon scheen des middags weder helder en vriendelijk in het hol, en hare liefelijke stralen waren reeds veel warmer. De wasem aan den ingang, en het ijs aan de wanden van het hol, smolten, en vielen met groote droppen naar beneden; maar met GENOVEVA's krankheid werd het dagelijks slimmer, en zij zag niets anders voor oogen, dan den naderenden dood. Zij nam het kruis van de wand bij zich op 't bed, en bereidde zich tot sterven.

„Ach,” zeide zij, „mij is, wel is waar, den troost ontzegd, om eenen priester aan mijn sterfbed te zien, die mij moed insprekt, en mij het Brood des Levens toereikt, tot versterking op de groote reis in de eeuwigheid; maar Gij, o Heer! Gij eeuwige Hoogepriester, zijt zelf bij mij! Gij zijt allen, die eenen verslagenen en ter nedergeslagenen geest hebben, innig nabij! Ieder menschenhart, dat lijdt en naar U verlangt, zult Gij opwekken en verkwikken, Gij zegt het zelf: zie ik sta voor de deur, en klop aan! Zoo iemand mijne stem hoort, en mij de deur opent, bij dien wil ik ingaan en avondmaal met hem houden en hij met mij.” Zoo sprak zij, en bad in stilte met gevouwen handen en nedergeslagene oogen.

SMARTENRYK zat den geheelen dag en de lange winternachten zonder licht, bestendig nevens haar; en de goede jongeling konde niet meer eten noch drinken. Hij deed alles, wat hij aan hare oogen konde zien, en verzorgde haar met kinderlijke liefde. Hij nam zijn beide handjes vol mos en droogde, zoo verre als zijne kleine armpjes zich uitstrekten, de natte wanden van het hol af, opdat

het water niet op zijne zieke moeder zoude droppelen. Hij verzamelde aan de rotsen en bij de boomen veel droog mos om, in plaats van de vochtige legerstede, eene betere te bereiden. Spoedig haalde hij voor haar eene pompoenschaal vol frisch water van de bron, en zeide: „Wilt gij niet drinken, lieve moeder! Gij zijt zoo heet, en uwe lippen zijn zoo droog.” Dadelijk bragt hij haar eene pompoenschaal met melk, en zeide: „Drink toch, lieve moeder! zij is zeer goed, ik heb dezelve zoo eerst gemolken.” Toen viel hij haar weder om den hals, en zeide zuchtende: „O moeder! lieve moeder! O, wanneer ik maar in de plaats van u ziek ware, of voor u konde sterven!”

Op eenen morgen had zij een paar uren zeer zacht en zoet geslimerd. Zij ontwaakte veel opgeruimder en sterker. Het kleine, honten kruis, dat zij steeds in hare hand hield, was haar in den slaap ontvallen. Zij zocht het — en SMARTENRYK, die dadelijk bemerkte wat zij wilde, gaf het haar weder in de handen. „Maar, lieve moeder,” hervatte hij, „wat doet gij toch altijd met dit hout in de handen?”

„Lief kind,” sprak zij, „ik dacht langer te leven, anders had ik u dit reeds vroeger gezegd. Doch ik zie nu wel, dat men niets dat goed is verschuiven mag. — ik heb u reeds verhaald dat de Vader in den Hemel ook een' Zoon heeft, die hem in alles gelijk is; dat deze, zijn Zoon, alles voor ons gedaan heeft, dat konde ik u nog niet wel vertellen; gij zoudt zeer veel niet verstaan hebben, dewijl gij tot nu toe van de geheele wereld verwijderd, in de wildernis opgroeide. Thans weet gij dat er meerder men-

» schen op de aarde leven en ook hoe zij » gesteld zijn; en daar gij gehoord hebt, » en het ten deele reeds aan mij kunt » zien, wat sterven is — zoo wil ik » beproeven, om het gewigtigste der geschiedenis van den Zoon van God u » dadelijk te maken. Alsdan zult gij » ook inzien, welke beduidenis het hont, » dat ik in mijne hand heb, heeft. Hoor » dan wat ik u verhalen zal opmerkzaam » aan, en neem de woorden van uwe » moeder wel ter harte.”

„Zie! de lieve Vader in den Hemel » bedroefde zich, dat de menschen zoo » boos, en daardoor zoo ellendig waren, » dat Hij hen uit dien hoofde na hunnen dood, in het geheel niet in den » hemel konde laten. Toen zond Hij zijn Zoon tot hen van den hemel af: die zoude hen verlossen en den hemel » weder voor hen openen. Zijn heilige » naam is: JEZUS CHRISTUS.”

„Deze zijn beminde Zoon was zoo » magtig en liefderijk als de Vader zelf. » Toen hij nog een kind was, nog veel » kleiner dan gij nu zijt, was Hij met » zijne Moeder ook in een hol, dat even » als dit, tot een verblijfplaats voor de » dieren diende. Toen hij groot was geworden, leefde Hij ook eenigen tijd in » eene wildernis, die nog veel verschrikkelijker was, dan deze. Hij bad gestadig, opdat datgene, wat Hij den menschen zeggen en tot hun heil wilde » doen, toch niet vergeefs mogte zijn!”

„Daarop ging hij tot de menschen, » en verhaalde hun, dat de Vader in » den Hemel Hem tot hen gezonden had; » en dat de Vader in den Hemel zoo goed » is, hen zoo lief heeft, en dat alle » menschen, kinderen van dezen Vader » zijn, en dat zij ook daarom zeer goed » moesten wezen en dezen goeden Vader » en elkander zeer lief moeten hebben. » Wie hem, de Zoon, gehoor heeft, zei-

» de Hij, en zich betert, die komt ook » eens in den hemel, en zal daar veel, » zeer veel vreugde hebben. Maar wie » hem geen gehoor geeft, en Hem niet » volgt, die komt niet in den hemel, maar » in een zeer verschrikkelijk oord.”

„Doch de menschen wilden niet geloven, dat Hij de Zoon des Hemelschen Vaders was, en dat de Vader in den hemel Hem tot hen gezonden had. Toen toonde Hij hun oogenschnijlijk, dat Hij zoo magtig was als de Vader.”

„Eene moeder, zoo als ik, doch iets » onder, was bij voorbeeld eens zoo ziek » als ik en had dezelfde kwade koorts: » geen mensch konde haar helpen; doch » hij nam haar slechts bij de hand, zoo » als ik u thans bij de hand neem, en van » dien oogenblik af werd zij weder » gezond, en zag er weder zoo schoon en » rood uit als te voren.”

„Op een' anderen keer was een jongeling — iets grooter dan gij — gestorven. Hij was de eenige zoon van zijne moeder, zoo als gij de eenige zijt. O, hoe de moeder om hem weende, dat kunt gij denken! Maar de Zoon van God zeide vriendelijk tot de moeder: Ween niet, en tot het doode ligchaam zeide Hij: sta op! en toen was hij weér dadelijk levend en stond op. De Zoon van God voerde hem nu weder tot zijne moeder — en zij verhengde zich onbeschrijfelijk.”

„Doch de menschen geloofden nog niet » dat Hij de Zoon van God was, en dat » de Vader in den Hemel Hem in de wereld had gezonden. Zij konden niet » dulden, dat Hij altijd zeide, dat zij » boos waren en goed moesten worden. — Eindelijk maakten zij een groot hout bij » elkander, juist zoo, als dit kleine dat » ik hier in mijne hand heb — men noemt » het een kruis — en vervolgens boorden » zij nagels — die ongeveer aan de doo-

» nen gelijken, maar die veel grooter en
» harder zijn — door zijne handen en
» voeten, en sloegen Hem alzoo met uit-
» gerekte armen aan het kruis. Toen liep
» het bloed uit zijn heilig Ligchaam en
» Hij moest sterven. Maar zij lachten
» nog over Hem, en bespotten Hem.
» Evenwel had Hij geen mensch eenig
» leed aangedaan, het met alle zoo goed
» gemeend, en allen geholpen, die door
» Hem willen geholpen zijn!" —

» O die booze, booze afschuwelijke
» menschen!" riep SMARTENRYK. » Maar
» verdroeg dat de Vader in den hemel,
» en sloeg Hij niet met zijnen bliksem er
» op in? Als ik in zijne plaats ware ge-
» weest, ik had ze allen doodgeslagen!"
» 'Lief kind!" zeide de moeder, » de
» Zoon bad voor hen tot den Vader. Va-
» der, zeide Hij, vergeef het hun!
» zij weten niet wat zij doen! Ja, Hij
» stierf juist uit liefde voor de menschen
» — uit liefde voor alle menschen, ook
» uit liefde voor deze booze. Dit was zeer
» noodzakelijk, lief kind! anders had geen
» mensch in den hemel kunnen komen —
» gij en ik ook niet. Ook uit liefde voor
» ons beide vergoot Hij zijn dierbaar
» bloed!"

» De goede jongeling zat onbewegelijk,
» luisterde aandachtig, en de heldere tranen
» liepen over zijne roode wangen. Daar
» hij dit alles voor den eersten keer hoorde,
» zoo deed dit hem onbeschrijfelijk aan.
» O, die goede, goede Zoon van God!"
» zeide hij en wiesch zijne tranen met het
» reën-velletje, dat hij aan had, af. » Maar
» Hij is toch nu ook in den hemel?"

» Ja, lief kind!" zeide de moeder, zijn
» Ligchaam lag nu dood, men legde het in
» eene steenrots, die ook bijna aan deze
» waarin wij wonen gelijk was, en men
» wentelde eenen grooten rotsteen voor
» den ingang van het hol; maar denkeens,
» eer dat er drie dagen vergingen, kwam
» Hij weer levend uit het hol ten voor-

» schijn. Eenige weinige menschen waren
» toch niet zoo boos als de overige; zij
» hadden Hem gehoor gegeven en zich ver-
» beterd. Deze hadden Hem zeer lief ge-
» had, en veel over zijnen dood geweend:
» naar deze ging Hij nu. O, wat hadden
» zij eene groote vreugde, toen zij Hem
» weder zagen! Maar Hij zeide hun, dat
» Hij nu weder tot zijnen Vader in den
» hemel ging. Allen waren daarover zeer
» treurig; doch Hij zeide: Weent niet,
» en laat u het hart niet zwaar worden!
» Ziet, boven, waar mijn Vader woont,
» daar is ruimte genoeg voor u. Ik ga er
» nu heen, en zal voor u eene plaats be-
» reiden. Doet slechts wat ik u gezegd
» heb — dan komt gij allen ook daár,
» waar ik ben. Ik zal u eens wederzien,
» en dan zal uwe vreugde volmaakt zijn,
» en niemand zal dezelve u weder ontnemen
» kunnen. Maar ook nog op aarde
» zal ik — ofschoon gij mij niet kunt
» zien — toch altijd onzichtbaar bij u zijn,
» tot aan het einde der wereld. Hij ze-
» gende hen nog, en zweefde toen voor
» hunne oogen al hooger en hooger ten
» hemel op, tot dat Hem eindelijk een
» wolk voor hun gezigt verborg."

» O, dat moet schoon geweest zijn!"
» zeide de jongeling. » Maar weet Hij thans
» nog iets van ons? Weet Hij, dat wij
» hier in de wildernis leven, en zullen
» wij Hem ook eens in den hemel zien?"
» Waarlijk!" zeide de moeder. » Hij
» ziet ons overal, en waar wij ook zijn,
» daar is Hij bij ons, geeft ons goede ge-
» dachten in het hart en helpt ons, om
» zeer goed te worden; want zie, lief
» kind! gij zijt wel een goede jongeling,
» en hebt mij reeds zeer veel vreugde aan-
» gedaan, maar regt en geheel goed zijt
» gij nog niet. Dat kunt gij, als gij slechts
» een weinig acht wilt geven, alle oogen-
» blikken aan u zelven ontdekken. Zie,
» gij zoudt voor de menschen indien zij
» u om het leven hadden willen brengen,

» zoo niet gebeden hebben als de Zoon van
» God. Gij hebt op dezen oogenblik nog
» gezegd: gij zoudt hen allen hebben dood
» geslagen, wanneer gij de magt had ge-
» had. Daar ziet gij nu reeds, dat gij in
» lang na nog zoo goed niet zijt, en in
» lang nog zulk eene liefde niet hebt,
» als de Zoon van God. En zoo goed en
» zoo liefderijk als Hij moeten wij wor-
» den, wanneer wij zijnen hemelschen
» Vader en Hem behagen en eens in den
» hemel komen willen. En daartoe, dat
» wij zoo goed en liefderijk worden als
» Hij, wil ons de Zoon van God helpen.
» Daarom kwam Hij in de wereld en
» stierf voor ons aan het kruis."

» En nu, lieve SMARTENRYK, begrijpt
» gij wel, waarom ik dit kleine kruis al-
» tijd in mijne hand houd. Het herinnert
» ons aan de liefde van dengenen, die
» voor ons aan het kruis leed en stierf.
» Het vermaant ons, dat ook wij door lij-
» den en sterven — hetgeen men daarom
» ook een kruis noemt — in den hemel
» moeten komen. En daarom is ons dit
» eenvoudige teeken zoo lief en zoo waar-
» dig!"

» Ach, lief kind!" vervolgde zij, en
» zag hem met weeneude oogen aan, » ik
» heb niets dat ik u tot een aandenken
» geven kan, dan dit arm hout. Maar
» wanneer ik nu dood zal zijn, neem het
» dan uit mijne koude, verstijfde handen,
» en bewaar het. Schaam u niet, beminde
» zoon, wanneer gij eens groot en rijk
» zult zijn, om dit arme aandenken van
» uwe moeder, op de beste plaats van uwe
» toekomstige prachtige woning te stellen.
» Denk zoo dikwijls als gij het aanschouwt,
» aan Hem, die eens uit liefde voor u aan
» het kruis stierf — en aan uwe moeder,
» die met dit kruis in de hand thans
» sterft! Neem u toch voor om vroom en
» goed te zijn, om zuiver en schuldeloos
» te leven, de menschen te beminnen,

» om hun goed te doen, en zelf het le-
» ven voor hen te geven, wanneer zij
» daardoor geholpen worden; al zoudet
» gij ook vooraf zien dat zij u daarvoor
» niet willen danken! O, wanneer gij bij
» den aanblik van dit kruis u dit alles
» niet alleen voorneemt, maar het ook
» doet, — dan is dit arme erfdeel van
» uwe moeder, meer waardig, dan het
» geheele, groote en rijke erfdeel, dat
» gij van uwen vader te wachten hebt!"

» Door het lange spreken was GENOVEVA
» zoo zwak geworden, dat zij nu weder
» lang rusten en zwijgen moest.

» Ach," begon zij na eenigen tijd we-
» der, » als gij maar gelukkig bij uwen va-
» der komt: de weg daarheen, door de
» verschrikkelijke woestenijen, door het
» dikke ondoorgankelijke woud, over steile
» rotsen en diepe afgronden, is voor u,
» arm, zwak kind! waarlijk hard, ver-
» en gevaarlijk. Maar God zal er u wel
» door helpen, opdat gij bij uwen vader,
» dien Hij u hier op aarde gaf, gelukkig
» aankomt; zoo als Hij ons allen doot
» de verre gevaarvolle woestenijen der
» wereld moet geleiden opdat wij eens bij
» Hem, den waren, eenigen Vader van
» ons allen, onzen Vader in den hemel,
» gelukkig aanlanden, en zijn aangezicht
» aanschouwen! — Vergeet ook niet om
» een paar pompoenenschalen vol met
» melk mede te nemen, opdat gij onder-
» weg niet versmachtet. Neem ook eenen
» boomtak mede om u tegen de wilde
» dieren te verdedigen. Ach, arm kind!
» gij zijt waarlijk zwak, doch God, om-
» der wiens bescherming ik, als eene
» zwakke vrouw, onder den woedenden
» wolf zegevierde, zal ook uw bescher-
» mer tegen de wilde dieren zijn. Wie
» op Hem vertrouwt, wandelt onbevreesd
» over slangen en adders — en verteerd
» leeuwen en draken."

» Als de avondscheming aanbrak, nam

hare zwakte zeer de overhand. Hare ademhaling ging zoo zwaar, dat haar het heete zweet uitbrak. Toen verzamelde zij alle hare krachten bijeen, hief zich in hare legplaats van mos op, zag den jongeling, die nevens haar zat, ernstig en weemoedig aan, en zeide met eene zeldzame, plegtige stem, waar de jongeling over verschrok: » SMARTENRYK! » knielt neder, dat ik u nog zegene, zoo » als mijne moeder mij zegende, eer ik » van haar scheidde! Ik geloof dat mijn » einde niet verre meer af is!" De arme jongeling knielde snikkend neder, boog zijn weemoedig aangezicht ter aarde en hief de kleine bevende handjes aandachtig in de hoogte. GENOVEVA legde hare handen op zijn krullend hoofd, en zeide met eene diepgeroerde stem: » God zegene u mijn zoon! en JEZUS CHRISTUS zij » met u, en zijnen Geest leide en bestiere » u, opdat gij een goed mensch word, » en nooit — nooit iets kwaads doet; » dan zal ik u eens in den hemel weder

Droefheid van graaf SIEGFRIED om zijne gemalin GENOVEVA.

Graaf SIEGFRIED lag, toen hij op GOLO's aanklacht in de eerste opwelling des toorns het ongelukkige doodvonnis over GENOVEVA onderteekende en afzond, in eene krijgstant aan eene ontvangene wond ziek. Zijn oude krijgsmakker en stalmeester, met name WOLF, was juist eenige mijlen van het leger verwijderd, en hield met zijne ruiters een' langen bergpas bezet. Toen hij afgelost terug kwam, en in de tent van den graaf binnentrad, om naar den welstand van zijnen heer te vernemen, verhaalde de graaf alles, wat in dien tusschentijd was voorgevallen. De oude eerlijke dienaar verschrok zóó, dat hij uitbarstte en zeide: » O lieve heer, wat hebt gij gedaan? Uwe gemalin is zeker onschuldig; daarvoor

» zien!" Zij teekende hem nu nog met het kruis, sloeg de armen om hem, kuste hem, en zeide nog eens: » O SMARTENRYK! wanneer gij nu bij de menschen » komt, en hunne booze voorbeelden ziet, » wordt dan toch niet boos! En als gij » eens in glans en rijkdom leven zult, » vergeet dan uwe arme moeder niet! » Ach, zoo gij deze mijne liefde tot u, » en deze mijne moederlijke tranen en » mijne laatste woorden — de woorden » van uwe stervende moeder — vergeet » en boos kunt worden, o! dan zult gij » in de andere wereld eeuwig van mij » gescheiden zijn! O SMARTENRYK! blijf » goed, word braaf!"

Zij konde niet verder spreken, zonk neder op haar krankbed, sloot de oogen — en SMARTENRYK wist niet, of zij thans sluimerde of werkelijk dood was. Hij knielde weenend en snikkend nevens haar, en bad steeds: » O God, laat haar niet » sterven! O JEZUS CHRISTUS, wek haar » weder op!" —

» verpand ik mijn oud grijs hoofd. Eene » zoo vrome ziel, eene zoo goed opgevoede dochter is niet zoo slecht. Ge- » loof mij! Ik heb het door ondervinding. » Maar uw GOLO is een nietswaardige » schurk. Houd deze woorden van een » oud dienaar ten goede! Ik weet wel, » dat hij door zijn gedurig vleijen zich » diep in uw hart heeft ingedrongen; » maar geloof mij toch eens: wie u altijd » looft en u tot alles regt geeft, die is » uw vriend niet. GOLO veracht u in » den grond, en zoekt maar alleen zijn » eigen voordeel. Doch die u de waarheid zegt, ook dan, wanneer gij dezelve niet gaarne hoort, die is uw vriend. » Geef mij daarom gehoor, beminde heer! » en neem uw overeild oordeel dadelijk

» wegl! . . . God in den hemel! hoe » verre is het met mijnen goeden heer » gekomen! De geringste uwer onderdanen » te veroordeelen zonder hem verhoord » te hebben, zult gij voor de groote misdaad houden — en thans hebt gij uwe » goede, vrome gemalin zonder verhoor » veroordeeld! O, wordt uwen onzaligen, spoedigen toorn toch eens meester! » Gij hebt ze altemaal nog kunnen be- » treuren; maar deze, ik vrees, ik vrees! » — heeft u een groot ongeluk aangearigt."

De graaf bekende dat hij overeild gehandeld had, maar twijfelde nog altijd, wie schuldig was: zijne gemalin GENOVEVA, of zijn lieveling GOLO; want GOLO's brief was zulk een slim verzonnen weefsel van leugens, en de bode, dien GOLO tot deze boodschap had uitgekozen, was zulk een uitgelezen bedrieger, en wist alles met zulk eene schijn van eerlijkheid te bekrachtigen, dat de ijverzuchtige graaf geheel verblind werd. Intuschen zond hij nog op hetzelfde uur eene tweeden bode aan GOLO af, met het bevel: om zijne gemalin tot zijne terugkomst in hare kamer te bewaren, haar in het geheel geen leed aan te doen, en haar in het minste niet in iets te beperken. Hij gaf den bode zijn beste paard, en beval hem zoo hard te draven als hij maar kon; ook beloofde hij aan hem eene groote somme gelds, indien hij nog op den regten tijd op Siegfriedsburg aankwam en hem een bevredigend antwoord terug zoude brengen.

Gedurende den tijd dat de bode zich op reis bevond, werd de graaf van dag tot dag zwaarmoediger; het eene uur was het uitgemaakt, GENOVEVA is onschuldig; het andere dacht hij weder, het is onmogelijk, dat GOLO, dien ik zoo veel goeds gedaan heb, mij zoo schrikkelijk kan beliegen. Zoo werd zijn hart bestendig door onzekerheid en vertwijfeling

gefolterd. Tienmaal daags zond hij zijnen getrouwen WOLF uit, om te zien of de bode nog niet terug kwam. — Geheele nachten konde hij in zijne oogen geen slaap meer vinden. Eindelijk kwam de bode, en bragt het berigt: dat GENOVEVA met haar kind bij nacht heimelijk in het woud ter dood gebragt waren. Den goeden graaf was het niet anders, als of zijn eigen doodvonnis uitgesproken werd — en hij verzonk in stomme droefheid. De oude eerlijke WOLF ging heen en weende luid; en de ruiters van den graaf, die alle voor zijne tent te zamen waren gekomen, vloekten en zwerden, om GOLO, wanneer zij te huis kwamen, in stukken te houwen.

De graaf lag over jaar en dag aan zijne wonden ziek; want de onrust en de knagende worm in zijn hart, vertraagden de genezing. Zoodra hij hersteld was, verzocht hij om zijn ontslag; en daar de Mooren reeds geslagen waren, en men van hen zeer weinig meer te vreezen had, zoo ontsloeg hem de koning gaarne. De graaf brak daarom met zijnen getrouwen WOLF en met zijne dappere krijgslieden dadelijk op, en reed naar zijn geliefd vaderland.

Op eenen laten avond landde hij bij het eerste dorpje van zijn graafschap aan. De goede lieden — mannen, vrouwen en kinderen — kwamen dadelijk uit hunne hutte en weende luid: » O genadige heer! » Ach, dat verschrikkelijk ongeluk! Ach, » die goede gravin! Ach, die goddelooze » GOLO!" De graaf steeg af; groette allen vriendelijk, bood hun de hand, en vraagde naar alles, wat gedurende den tijd, dien hij in den krijg had doorgebracht te huis was voorgevallen. Toen hoorde hij van GENOVEVA niets dan goed, en van GOLO niets dan kwaad.

Mismoedig en met een verschrikt hart reed hij verder, om nog in dienzelfden nacht Siegfriedsburg te bereiken. Reeds

in de verte zag hij al de vensters van het slot verlicht. Toen hij nader kwam en de slotbrug betrad, hoorde hij een ruischend muziek GOLO hield juist met zijnen aanhang een' vriendenmaaltijd; want hij hoopte zeker, dat de graaf aan zijne zware wonden zoude sterven; hij beschouwde zich daarom reeds als heer van het geheele graafschap, en zocht door bestendige verstrooijing en door geruchtmakende vermakelijkheden zijn boosaardig geweten tot zwijgen te brengen. Doch als hij zoo boven aan de prachtige tafel zat, zeiden de bedienden, die de spijzen opdroegen, zeer heimelijk tot elkander, » Zie wanneer onze goede graaf sterft, » dan dringt de slimme GOLO, bij de tegenwoordige onrustige tijden zeker door, » en wordt onze heer. Maar ik wilde toch » niet gaarne in zijne plaats zijn. Zie » eens hoe verwilderd hij er uit ziet! » Dat hebt gij wel, » zeiden de anderen. » Hij heeft geene regte vreugde, en het » smaakt hem niet. Hij zit er juist bij als » de arme zondaar aan het galgemaal. Ik » zoude in zijn vel niet willen steken, en » het loon dat hij in de andere wereld te » goed heeft, niet met hem willen deelen. »

Als de graaf met zijne krijgslieden aan den toren van het slot gekomen was, beval hij den trompetters om het teeken van zijne aankomst te geven. De wachters, die boven op den toren waren, beantwoordden het met hunne trompetten. GOLO en al zijne gasten sprongen van huune zetels op, en het geroep: » De graaf! de » graaf! » klonk door het geheele slot. GOLO, die eerder den dood van den graaf verwacht had, kwam ijlings naar beneden, en hield voor den graaf, die nog niet afgestegen was, zeer nederig het paard vast. De graaf zag hem ernstig en onbewegelijk aan, zonder een eenig woord te spreken; en GOLO stond bleek en bevend zoo als een misdadiger voor zijnen regter. Zijn

boos geweten konde men duidelijk uit zijne verwilderde oogen zien, en de geheele ongelukkige geschiedenis stond met groote letters op zijn voorhoofd geteekend. Met waggelende, onzekere treden ging hij voor zijnen heer de wenteltrap op — en zijne bevende hand was nauwelijks in staat om den brandenden fakkel te houden. De graaf zag in het geheele slot niets anders dan verwisting, weelde, ongeregeldeid en verwarring. Overal ontmoette hij vreemde, verschrokkene gezigten; en de weinige onde dienaars, die nog overig waren, begroetten hem met weenende oogen. Toen hij in de groote wapenzaal trad, legde hij helm en zwaard op de tafel, vorderde van GOLO al de sleutels van den Burg af, droeg zijn' getrouwen WOLF het bevel op: om den toren van den Burg wel te bewaren, opdat niemand het ontvlugtte; gebod den dienaars, om zijne vermoeide krijgslieden goed te verzorgen, en wenkte toen aan allen om zich te verwijderen.

De eerste stap, die den graaf deed, was naar de kamer van zijn gemalin. GOLO had dezelve dadelijk na hare gevangenneming gesloten, en dezelve, omdat het zijn boos geweten niet toeliet, niet weder betreden. Alles was nog zoo, als op dien morgen toen GENOVEVA dezelve verliet: hier stonden nog de strikramen, in welke een' halfvleinden, met paarlen doorwerkten lauwrickerans was, met opschrift: » SIEGFRIED de terugkeerende » held, zijne getrouwe gemalin GENOVEVA » va » Daar lag nog hare fluit op een boek vol schuldlooze vrome liederen, van welke zij er verscheidene, in de afwezendheid van haren gemaal gemaakt had. Hij vond vele opstellen van brieven aan hem, vol vrome, edele gezindheden, vol liefde en trouw jegens hem, van welke hij geene bekomen had. Zij zeide daarin, hoe zij dagelijks voor hem bad, opdat God hem onbeschadigd uit den

bloedigen slag mogte terugvoeren: hoe hij zich verheugde, om hem met een' zoon of eene dochter op den arm te ontmoeten te kunnen snellen; hoe zij om hem bekommerd was, en dikwijls weende, en hoe zij om zijn bestendig stilzwygen zoo vele slapeloze nachten doorbragt: want daar GOLO geene van hare brieven aan den graaf gezonden had, zoo had hij ook al de brieven van den graaf aan haar, opgehouden. De verschrokkene graaf zat nog des middernachts vol stomme smart, en bemerkte niet eens, dat zijne kaars reeds zoo verre was afgebrand en op het uitgaan stond. Toen kwam BERTHA, het getrouwe meisje, bianen, en bragt hem den brief, dien GENOVEVA in de gevangenis geschreven had, toonde hem het snoer paarlen, dat hij dadelijk herkende, en verhaalde hem onder duizenden van tranen hoe veel goeds GENOVEVA aan haar, in hare ziekte gedaau had, wat zij in den nacht, bevorens zij ter dood gebragt werd, nog gezegd had, en wat zij nog van hare geschiedenis wist. Toen loosde zich de de stomme smart van den graaf in tranen uit. Dit alles, maar bijzonder den brief, was hem het overtuigendste bewijs van GENOVEVA's onschuld. Hij weende zoo zeer, dat hem het gezicht verging, en GENOVEVA's brief door de tranen doorweekte. Hij riep steeds: » O God! o God! o GENOVEVA! — » en u, u, u konde ik vermoorden! U » en mijnen zoon! o ik onzaligste van » alle menschen! » — en zijn getrouwe WOLF, die op zijn klagen toeschoot, beproefde vergeefs om hem te troosten.

Nadat de graaf lang smartelijk geweest had, sprong hij dadelijk op, eischte zijn zwaard, en wilde GOLO ombrengen. WOLF hield hem tegen, en stelde hem voor, dat hij GOLO ook niet ongehoord moest veroordeelen. Toen beval de graaf, om GOLO des nachts gevangen te nemen,

hem in ijzere boeijen te slaan, hem in dezelfde gevangenis te werpen, waar GENOVEVA zoo lang in versmacht had. Ook al degenen die het met GOLO gehouden hadden, liet hij tot nader, vastzetten: de soldaten deden dit met vergevooegen. Op den anderen morgen, beval hij, dat men GOLO voor hem zonde brengen. Toen men hem bragt las hij GENOVEVA's brief nog eens. De woorden: » Vergeef hem, zoo als ik hem vergeef — » om mij moet geen druppel bloeds vergoten worden! » gingen hem diep ter harte. Terwijl GOLO binnen gebragt werd, zag de graaf hem met zijne bevende oogen weemoedig aan, en zeide met eene zachte, innemende stem: » GOLO, » wat heb ik u gedaan dat gij dezen kommer over mijn hoofd bragt? Wat heeft » u mijne gemalin — wat heeft u mijn » zoon gedaan, dat gij hen vermoordet? » Gij kwaamt als een arme jongeling in » dit slot, en genoot hier niets dan goed » — waarom vergeld gij het nu aldus? » GOLO had gedacht, dat de graaf zonde razen en woeden. Maar deze onverwachte zagtmoedigheid brak hem het hart. Hij begon luide te weenen, en riep: » Ach » een onzalige hartstogt verblindde mij! » Uwe gemalin is zoo onschuldig, als een » engel des hemels; — ik was de duivel, » die haar wilde verleiden; en daar zij » mij geen gehoor gaf, werd ik als razend, zocht mij aan haar te wreken en » te gelijk mijn eigen leven te verzeren. Ik vreesde, dat, wanneer zij » de waarheid zeide, gij mij zoudet ombrengen. Daarom kwam ik haar voor, » en klaagde haar valschelijk bij u aan. » Het was den graaf een' grooten troost, dat GOLO zelf de onschuld van GENOVEVA moest bekennen; — vervolgens wenkte hij met zijne hand om GOLO weder naar de gevangenis te brengen, en verborg toen zijn aangezicht in zijn' witten doek,

weende zonder ophouden, en verwenschte zijne oploependheid in het onderste der hel.

De graaf was van nu af aan altijd zeer zwaarmoedig; zoo zelfs, dat men voor zijn leven vreesde. Zijne smart liep somwijlen tot krankzinnigheid. Alle naburige ridders, die zijne goede vrienden waren, kwamen te zamen, om hem te troosten; doch de graaf zat en wilde geen' troost aannemen. Altijd hield hij zich in de kamer van GENOVEVA op, en hij ging nergens meer heen dan in zijne slotkapel. Het was een van zijne grootste aangelegenheden om het graf van GENOVEVA op te laten zoeken, — daar te kunnen weenen, — en dan ook haar lichaam met eer te laten begraven. Doch niemand wist het graf te vinden als de

Graaf SIEGFRIED vindt zijne gemalin GENOVEVA weder.

Er verliepen jaren, eer de graaf zich overreden liet, om weder uit zijn slot te gaan: en dan nog moesten zijne vrienden, de ridders en de getrouwe WOLF hem bijna daartoe noodzaken. De een gaf, om hem een weinig op te vrolijken, eenen grooten maaltijd, en een voortreffelijk harspeler moest zich daarbij laten hooren, en vertroostende liederen zingen. Een ander stelde allerhande ridderspelen, pijlschieten en ringsteken in. Een derde noodigde hem ter jacht. Dit laatste soort van vergenoegen, dat de graaf van zijne jeugd af zeer bemind had, scheen het meest geschikt te zijn, om zijne zwaarmoedigheid te verzetten. Toen de ridders dit merkten, jaagden zij zeer dikwijls; dan op herten en wilde zwijnen, en dan op wolven en beeren, die men toen in Duitschland genoeg had: en de graaf moest altijd mede ter jacht. Op WOLF's aandringen gaf hij daarom ook

twee mannen, die haar ter dood hadden gebracht, en deze waren spoedig daarop verdwenen, en niemand konde zeggen waar zij heen gegaan waren. Toen liet de graaf, in de kerk te Siegfriedsburg, een prachtig gedachtenisfeest over haren dood houden. Hij, zijne dienaars en alle ridders uit den omtrek verschenen met hunne vrouwen in de diepste droefheid; en ook eene ontelbare menigte volks bevond er zich bij tegenwoordig, zoodat de kerk nauwelijks het tiende deel daarvan konde bevatten. De graaf liet ook rijkelijke aalmoezen onder de armen uitdeelen, en voor zijne gemalin in de kerk een gedenkteeken met een verguld opschrift oprigten, hetwelk hare droefge geschiedenis nog aan de nawereld zoude verhalen.

eens eene groote jachtpartij, en verzocht al de ridders om daarbij te verschijnen. Het was tegen het einde van den winter. — De eerste heldere dag, op welken men nieuw gevallen sneeuw zoude hebben, was daartoe bepaald. De dag kwam, en met het aanbreken van het morgenrood trok de graaf, van alle edele ridders der omliggende streken, en door een groot gevolg van dienaars begeleid, weg. Zij waren allen te paard, eene groote menigte lieden met lastpaarden, muitezels en jachtbonden volgde hen. De walddoorns klonken vrolijk en liefelijk door het woud. Eene menigte herten en wilde zwijnen werden gedood. De graaf ontdekte weldra een stuk wild. Hij rende het te paard achter na. Het dier vlugte over steile rotsen en door doornen en struiken, en verborg zich eindelijk in het hol van GENOVEVA: want het was juist de getrouwe Ree van wier melk

GENOVEVA en haar zoon zich zoo lang gevoed hadden.

De graaf steeg af, bond zijn paard aan eenen dennenboom, vervolgde het spoor van het dier in de nieuwgevallene sneeuw, en kwam bij het hol. Hij zag er in, en ontwaarde tot zijne verwondering, in de diepte van het donkere hol eene uitgeeerde, menschelijke gedaante met een doodbleek aangezicht. Het was GENOVEVA, die hare zwakke krankheid wel is waar doorgestaan had, maar die zoo zwak en ontkracht was, dat zij in deze wildernis toch nimmer zoude hersteld worden zijn, maar met elke nieuwe week den dood verwachtte.

„Wanneer gij een mensch zijt,” riep de graaf raar binnen, „kom dan ten voorschijn!” GENOVEVA kwam met bloote armen en voeten, bevende van koude en bleek als eene stervende in het schapenvel gehuld, uit het hol, en hare schouders waren door hare lange golvende haren bedekt.

„Wie zijt gij?” riep de graaf, terwijl hij van schrik eenige treden achteruit sprong, „en hoe komt gij hier?” want hij kende haar niet meer; maar zij had hem dadelijk op het eerste gezicht herkend.

„SIEGFRIED!” zeide zij met eene zwakke stem, „ik ben uwe gemalin GENOVEVA, die gij ter dood veroordeeld hebt. — Maar, God weet het, ik ben onschuldig!”

Op het hooren van deze woorden stond de graaf als of hij door den donder ware getroffen. Hij wist niet of hij droomde dan of hij waakte; en daar hij door zwaarmoedigheid dikwijls als van zijne zinnen was, en zich thans in dit afgelegenen, verschrikkelijk dal diep in het woud, van alle zijne lieden verre verwijderd zag, zoo dacht hij, dat hij GENOVEVA's geest zag.

„O!” riep hij met eene hartdoordringende stem uit, „gij afgescheidene geest van mijne gemalin! Wat? komt gij terug, om mij wegens mijne bloedschuld aan te klagen! Is de ontzettende moord hier op dezen grond bedreven, en hebben zij uw ontziend lichaam in dit hol begraven? Ja, het is zoo, en uw lichaam keert zich in het graf om, daar ik den grond betreed, dien ik met uw bloed geverwd heb; en uw geest verschijnt onwillig daarboven, dewijl uw moordenaar uwe vreedzame grafplaats nadert? O! keer terug; keer terug, zalige geest! mijn geweten foltert mij genoeg. Keer terug in de woningen des vredes, en bid voor mij — voor een arm man, die op aarde geen vrede meer heeft! of verschijn mij niet zoo beklagelijk — verschijn aan mij als eene verheerlijkte engel, en zeg mij: dat gij op mij vertoeft!”

„SIEGFRIED,” zeide GENOVEVA weenend, „lieve echtgenoot! Ik ben werkelijk uwe GENOVEVA — uwe gemalin. Ik leef nog. De goede mannen, die mij ter dood moesten brengen, hebben mij verschoond!”

Maar de graaf was door schrik en ontsteltenis nog altijd geheel bedwemd. Het werd hem duister voor de oogen, en hij vernam hare woorden niet. Hij zag haar steeds met sturende oogen aan, en hij geloofde nog altijd eenen geest te zien.

GENOVEVA nam hem vriendelijk bij de hand. Doch hij trok zijne hand terug, en riep met eene bevende stem: „O, laat mij! laat mij! uwe hand is zoo koud als ijs. Of ja! trek mij met deze uwe koude doodshand tot u naar beneden in het graf! want het leven is mij een last, en sterven is voor mij het beste!”

GENOVEVA zeide nog eens: „SIEGFRIED! Beminde, beste echtgenoot!” en zag hem daarbij zoo beminnelijk en vriende-

lijk aan, als een engel des hemels, » kent » gij dan urwe gemalin niet meer? Zie, » ik ben het werkelijk! zie mij maar goed » aan! voel daar mijne hand! zie daar » den ring aan mijnen vinger, dien ik » nog van u heb! o kom toch bij u zel- » ven! o God, bevrijd hem toch van deze » zijne dwaze inbeelding!”

Eindelijk kwam hij van zijne verbaasd-
heid terug, en ontwaakte als uit eenen
zwaren droom. » Ja, gij zijt het!” riep
hij, en viel haar vernederend te voet.
Zijne oogen staarden langen tijd op hare
vervallene gedaante — en hij kon geen
woord voorbrengen. Eindelijk brak hij
ouder eenen stroom van tranen uit:
» Gij,” riep hij, » gij, gij zijt mijne ge-
» malin! Gij, GENOVEVA! in deze ellende!
» en door mij in deze ellende gedompeld!
» O, ik ben niet meer waardig dat mij
» de aarde draagt! Ik darf mijne oogen
» tot u niet opheffen! O, kunt gij mij
» vergeven?”

Wenend zeide GENOVEVA: » Beminde
» SIEGFRIED, ik ben nooit op u vertoorn-
» geweest. Ik beminde u altijd! Ik wist,
» dat gij bedrogen waart. O, sta op, en
» kom in mijne armen. Zie, ik ween
» van vreugde, omdat ik u wederzie.”

Maar de graaf vertrouwde zich naau-
welijks om haar aan te zien. » En gij
» doet mij geene verwijtingen!” zeide hij.
» Gij geeft mij niet eens een enig boos
» woordje! O gij engel des hemels — gij
» zachte hemelsche ziel! O, wat heb ik
» gedaan, u! — u! — zoo te beleedi-
» gen.”

GENOVEVA zeide: » Wees toch gerust,
» SIEGFRIED! Neem alles als eene beschik-
» king van God aan. Hij heeft het zóó
» gewild. Het was voor mij goed dat ik
» in deze wildernis kwam. Rijkdom en
» glans hadden mij welligt bedorven;
» maar in de wildernis vond ik God en
» den hemel.”

Eerwjl zij nog sprak kwam SMARTEN-

RYK. Hij had niets dan zijn reevelletje
om het ligchaam, en liep met bloote
voeten door de sneeuw, die op eenige
plaatsen van dit bekoempn rotsdal nog
zeer dik lag. Onder den arm droeg hij
eenige frissche, afdruipeude kruiden, die
hij juist aan de bron geplukt had, en in
de hand hield hij eenen wortel, welken
hij op at.

Als de jongeling den graaf in de prach-
tige ridderlijke kleeding, met dien hooge-
schuddenden vederbos op den helm, aan-
schouwde Verschrok hij, — stond stil
— en schreeuwde: » Moeder, wie is dat?
» Is dat ook een van die booze menschen,
» en wil hij u ombrengen? Ween niet,”
riep hij, terwijl hij op zijne moeder aan-
drong. » er zal u niets gebeuren. Zij
» zullen mij eerder ombrengen dan dat u
» eenig leed overkomt.”

GENOVEVA zeide vriendelijk: » O, lieve
» zoon! vrees hem niet! Zie hem eens
» aan, en kus hem de hand. Hij doet u
» niets. Hij is uw lieve goede vader,
» zie hij weent over onze ellende. God
» heeft hem hier gezonden, opdat hij
» ons verlosse, en met zich naar huis
» neme!”

De jongeling zag hem aan. Hij was
met zijne krullende, zwarte lokken, het
edele voorhoofd, de groote fonkelende
oogen, de schoon gebogene neus en de
welgevormde mond het levendige even-
beeld van den graaf. Toen de graaf den
beminnelijken, bloeienden jongeling in
deze armoedige kleederdragt zag, weende
hij nog sterker, en nam den jongeling
op zijnen arm, kuste hem, en zeide nog
steeds: » O mijn zoon! o mijn zoon!”
zag dan, zwaarmoedig aangedaan ten he-
mel — en omvatte met den anderen arm
GENOVEVA, en riep uit de diepte zijner ziel.
» O God! dat is te veel zaligheid voor
» mijn arm hart, tegen alle hoop en den-
» ken op eenen keer — hier mijn lief-
» kind voor de eerste maal te zien — en

» daar mijne lieve vrouw, mij als van
» den dood teruggegeven, weder te aan-
» schouwen!” GENOVEVA vouwde de han-
den te zamen, zag godvruchtig ten he-
mel, en zeide: » Ja, o God! Gij zijt on-
» eindig rijk in het geven, Gij weet het
» menschelijk hart in éenen oogenblik de
» ellende van vele jaren rijkelijk te ver-
» goeden. U zij dank.” De beminnelijke
jongeling, die zijne ouders zoo andoen-
lijk bidden zag, verhiel onberaden de
kleine handjes ook ten hemel, en her-
haalde de woorden van de moeder: » Lie-
» ve God! U zij dank!” En alle drie
bleven ook nog lang stilzweigend en on-
bevegelijk in deze houding, en hun hart
alleen sprak tot God, wat geen tong in
staat is om uit te spreken.

Eindelijk begon GENOVEVA: » Leven
» mijne ouders nog? Gaat het hun wel
» in hunnen ouderdom? Weten zij dat ik
» onschuldig ben? Ach, reeds zeven ja-
» ren beweenen zij mij als dood, en sints
» zeven jaren heb ik niets meer van hen
» gehoord.” De graaf zeide: » zij leven
» — zij zijn wel — en weten uwe on-
» schuld. En wel mogelijk nog op dit
» uur zend ik eenen bode met de blijde
» boodschap naar hen toe, dat gij weder-
» gevonden zijt.” GENOVEVA verhief op
nieuw hare gevouwen handen naar bo-
ven, zag met eene verheugde aandoening
ten hemel, en riep met tranen van dank-
baarheid in de oogen: » Weest dan ge-
» loofd, o God! Gij hebt mijn gebed ver-
» hoord, en de geheimste wenschen van
» mijn hart vervuld, en ook nog dat be-
» waarheid, wat ik mij naauwelijks te
» wenschen vertrouwde. Gij hebt mijn
» gemaal uit den krijg teruggevoerd —
» Gij hebt mijne onschuld aan den dag
» gebracht — Gij hebt mij uit alle lijden,
» uit de gevangenis en den dood gered —
» Gij hebt mij den zaligen oogenblik ge-
» schonken, op welken ik mijn lief kind
» tot zijnen vader voeren konde — en nu

» wilt Gij mij nog mijne ouders zien la-
» ten. Gij zijt zuivere liefde!”

Hierop voerde GENOVEVA haren gemaal
in het hol, want zij konde het met de bloote
voeten in de sneeuw niet langer uithou-
den. Gebukt trad de graaf in het nede-
rige hol. — En als hij nu de ruwe wan-
den, het kleine met mos begroeide kruis,
en voor hetzelfde den steen, die door
GENOVEVA's knieën glad en uitgesleten
was, en de legplaats van mos, de ette-
lijke pompoenschalen, pompoenensles-
schen en biezenkorfjes, dat de geheele
inrigting van hare woning uitmaakte,
beschouwde, zich nevens GENOVEVA ne-
derzette, den jongeling op zijnen schoot
nam, en nu door de opening van het hol
uitkeek in de ruwe, steile rotsen, zwarte
denneboomen, die nog vol sneeuw hingen,
toen stroomde zijne tranen op nieuw.
» O GENOVEVA,” riep hij, » door welk
» een wonder heeft God u in deze ver-
» schrikkelijke wildernis behouden! Heeft
» Hij u eenen engel des hemels gezonden!
» die u voedde? — Ach,” vervolgde hij
weemoedig, » zeven lange jaren — zon-
» der een stukje brood — zonder vuur
» in den winter — zonder een bed —
» zonder behoorlijke kleeding — met
» bloote voeten in de zware wintersneeuw
» — eene hertogelijke dochter, die op
» goud en zilver spijsde — die in purper
» en zijde opgroeide — over welke naau-
» welijks een kond luchtje mogt waaijen!
» En daarenboven uitgeteerd van kommer
» en lijden, o bemint gij mij nog — gij
» getrouwe, goede ziel! O, wat zijn
» toch goede menschen!”

GENOVEVA viel hem spoedig in de rede,
lachte met haar bleek aangezicht, met de
vrolijkheid van eenen engel, en zeide:
» zwijg toch, en zeg toch geen woord
» meer daarvan, lieve SIEGFRIED! God
» weet het; ik had in deze wildernis ook
» veel vreugde! Is er dan in de paleizen
» geen lijden? — en lijdt men daar mijn-

» der dan ik geleden heb? — Doch laat » dit zijn,» vervolgde zij, om zijne gedachte op iets anders te wenden — » en » zie daarvoor nu zoon aan. Zie! zijne » wangen gloeijen als purper: door het » ongekunsteld voedsel en in Gods vrije » lucht werd hij gezond en sterk; in ons » slot was hij welligt gekoesterd, en zou- » de bleek en ellendig zijn, zoo als de » meeste kinderen van voorname lieden. » Weest daarom verheugd en dank God.»

In nu verhaalde zij, hoe wonderbaar God haar en haren zoon behouden had, van het oogenblik af, dat de Ree het eerst bij haar in het hol kwam, tot het oogenblik dat het goede dier door den graaf vervolgd, zijne toevlugt daarheen nam. De graaf was als buiten zich zelve, en riep op het einde vol aandoening uit: » Wonderbaar is God in zijne beschikkingen en oneindig rijk in middelen, om zijne menschen te redden!

Intogt van GENOVEVA in Siegfriedsburg.

Vader, moeder en zoon gingen nu weder uit het hol — en allen stonden nog de tranen van aandoening in de oogen. Lindelijk nam de graaf, om zijne lieden te roepen, zijnen zilveren jagthoorn van zijne zijde, en blies er op, dat de klank honderdvoudig van de rotsen weergalmd. De jongeling die zulks in zijn geheele leven niet gehoord had, was ten hoogste verheugd over de wonderbare klank; hij beproefde om dadelijk ook te blazen: en de liefderijke moeder lachte hare oogen vol met tranen.

Op den klank van den jagthoorn kwamen de ridders en de dienaars van den graaf van alle zijden te paard toesnellen. Allen stonden niet weinig verwonderd over de bleeke uitgeteerde vrouw, die de graaf bij de hand hield, en over den schoonen beminnelijken jongeling, die hij op zijnen arm had. Zij drongen allen

» O, vergeet het nooit, mijn zoon! dat, » toen gij een klein kind waart, en uw » vader u verstooten had, uwe moeder » u ook niet meer helpen kon, en met » u had moeten vermachten; toen redde » God u en haar door dit goede dier van » den hongersnood. En als de nood van » uwe moeder weder op het hoogste » punt gestegen was, en zij onder den » zelve had moeten bezwijken, en gij, » arme jongeling, in deze verschrikkelijke » wildernis, vol van verscheurende die- » ren, op den weg naar mijne woning » had moeten omkomen, en geen wensch » aan mij uwen nood zeggen konde, toen » moest ditzelfde stomme dier mijn weg- » wijzer naar uwe woning zijn. Zoo » gemakkelijk en wonderbaar weet God » op den rechten tijd te helpen. Vertrouw » daarom op Hem, zoo lang als gij » leeft!»

toe, en sloten eenen kring om hen heen. Zij stonden allen eerbiedig en zwijgend; want zij zagen dat de graaf, de vrouw en het kind de oogen vol tranen hadden. Toen sprak de graaf met eene bewogene stem: » Gij, edele ridders, en gij, mijne » getrouwe dienaars! Zie, dat is GENO- » VEVA, mijne gemalin — en dit is mijn » zoon, met name SMARTENRYK.» Op deze woorden schreeuwden allen van verwondering en schrik; de eene dit, en de andere dat, en men hoorde honderdvoudige uitroepen en vragen door elkander: » O God in den hemel! Wat, onze » gravin? — Heeft men haar dan niet » ter dood gebragt? Is zij van den dood » opgestaan? Neen! Het is niet mogelijk! » — Ja, zij, is het toch! Ach God, in » welke ellende! Zie slechts hoe bleek » haar aangezicht is! — Ach, onze lieve, » jonge graaf! O, de schoone, beminne-

» lijke jongeling!» — en zij konden van vreugde, medelijden, verwondering en nieuwsgierigheid nauwelijks ophouden met roepen, vragen, jammeren en zich luide te verheugen.

De graaf verhaalde hun in het kort de hoofdzak van de geheele geschiedenis, en deelde daarop onder zijne lieden bevelen uit. Een paar van zijne ridders moest oogenblikkelijk naar het slot rennen, om kleederen voor GENOVEVA te halen, eene draagkoets te bestellen, en beschikkingen tot hare ontvangst te maken; eenige anderen beval hij, om dadelijk de pakpaarden en de muilezels aan te brengen; en een' ander' gebod hij weder, om in dien tusschentijd hout te vergaderen, en op eene drooge plaats, onder eene overhellende rots, een groot vuur aan te steken, en eenen maaltijd te bereiden. De graaf opende nu zelf de pakken, en spreidde over een stuk rots en op den grond, naast het aangestoken vuur tapijten uit, hulde zijne gemalin in zijnen rooden scharlaken, met zwarte pels omzeten wintermantel, gaf haar eenengroeten fijnen doek, om haar hoofd te dekken, en plaatste haar toen op de uitgespreide tapijten. Al de ridders die haar nog kenden, kwamen, de een na den anderen, voorbij, groette haar vol eerbied, en betuigde haar, innig aangedaan, hun medelijden en hunne vreugde. Maar van al de dienaars was WOLF de eerste, die op haar aandrong; hij konde nauwelijks wachten tot dat de ridders de gravin gegroet hadden. » Genadige vrouw,» zeide hij, en bevochtigde hare hand met tranen, » nu » ben ik eerst regt verheugd, dat de moe- » ren mij, mijn oud, grijs hoofd niet ge- » spleten hebben, omdat ik dit nog be- » leef. Nu wil ik gaarne sterven.» En hierop nam hij den jongeling op zijne armen, kuste hem op beide zijne wangen, en zeide: » Wees mij welkom, gij lief » kind! Gij zijt het ware evenbeeld van

» uwen vader! word dapper en vol moed » als uw vader, zoo zachtzinnig en mild » dadig als uwe moeder, en zoo vroom en » goed als beiden!»

SMARTENRYK was in den beginne schuw en vreesachtig voor de menigte lieden, onder welke hij zich op eens bevond. Maar allengs werd hij vertrouwelijker en spraakzamer. Daar hij eene menigte dingen voor den eersten keer in zijn leven zag, zoo had hij altijd iets te vragen, en allen — maar bijzonder de oude WOLF — vermaakten zich in de zinnrjke vragen en aanmerkingen van den levendigen jongeling, die er waarlijk menigmaal zeer vrolijk uitkwamen. Het meeste dat de jongeling zich verwonderde, was over de ridders. Het ging met hem juist als met die volkeren, die de eerste ridders zagen, en die dachten: dat man en paard te zamen maar een schepsel was. » Vader,» zeide hij, » bestaan er ook menschen met vier voeten?» Als de ridders afgestegen waren en een paard voor hem bragten, vraagde hij: » Vader! waar » hebt gij deze dieren gevangen? zulke » bestaan er bij ons in het woud niet?» Daar hij nu het paard nader beschoonwde, en den zilveren, rijkelijk vergulden toom in deszelfs bek bemerkte, riep hij: » Ei, » eten deze dieren goud en zilver?» Als het vuur hoog opvlamde, en riep: » Moeder hebben de menschen dezen bliksem » uit de wolken gehaald, of heeft de » lieve God denzelven aan hen geschon- » ken? O,» vervolgde hij, daar hij den schoonen glans van het vuur beschoonwde, en de weldadige warmte ondervond, » dat is wel met regt een schoon geschenk » des hemels! niet waar, moeder? want » neer wij daarvan geweten hadden, dan » hadden wij den lieven God er ook om » gebeden? dat hadden wij dezen winter » wel kunnen gebruiken!» Bij den maaltijd trok voor al het andere de kostbare vruchten zijne opmerkzaamheid. Hij greep

dadelijk naar de schoone, goudgeele en purperstrepige appeltjes, en riep: »Vader, wordt het welligt geen winter, » dat gij zulke schoone, frissche vruchten medebrengt? O, bij u moet het » goed wonen zijn!» Hij vertrouwde zich naauwelijks om de schoone vruchten te eten. » Het zoude schadelijk zijn!» zeide hij. Toen beschouwde hij lang, en met groote opmerkzaamheid een glas, waagde het naauwelijks, om het aan te raken, hield het eenen langen tijd behoedzaam in de hand, en riep eindelijk verwonderd: » Ja, maar smelt het dan niet? Is » het dan van geen ijs gemaakt?» Nadat hij vernomen had, waaruit het bestond, riep hij: » O hoe veel schoone en wonderbare zaken heeft God toch gescha» pen, van welke ik niet geweten heb!» En het was hem geen gering genoegen, om zijne moeder en allen die bij den maaltijd waren, door het glas te beschouwen. Toen de dienaars hem een tafelbord van zilver voorzetten en hij zijn beeld daarin bemerkte, verschrok hij ten hoogste. Eerst sprong hij terug, maar eindelijk greep hij bedachtzaam achter het bord, om den jongeling, dien hij geloofde te zien, te bevoelen. De zaak was hem onbegrijpelijk; doch bijzonder verwonderde hij zich, dat, wanneer hij een ernstig gezicht maakte, de jongeling dit dan ook deed, en wanneer hij lachte, de jongeling hem ook toelachte. Zoo hadden al de gasten in het vrolijke kind veel meer vreugde, dan er voorheen tranen vergoten waren. Alle aanwezenden verheugden zich in den lieven jongen; maar inzonderheid waren vader en moeder van vreugde buiten zich zelven.

De maaltijd was naauwelijks ten einde, of de boden kwamen met GENOVEVA's kleederen terug. GENOVEVA ging in het hol, wierp zich eerst op de knien, om God voor de wonderbare redding te danken, en verkleedde zich daarop in het

hol. Het kleine houten kruis nam zij tot een dankbaar aandenken aan haar lijden mede, en trad hierop, gekleed als eene gravin, weder uit het hol. Gedurende den maaltijd hadden de knechts, dewijl men de draagkoets niet dan door proote omwegen konde aanbrengen, van sterke dennetakken eene draagbaar vervaardigd. De graaf spreide er tapijten over, plaatste GENOVEVA en SMARTENRYK er op, en zoo trokken zij allen naar hun vaderland. Op half weg ontmoette hen de draagkoets, die voor GENOVEVA bekwamer was, en zij plaatste zich met SMARTENRYK er in. Zoodra de togt het woud verlaten had, kwam hen reeds eene menigte lieden te gemoet. Het narigt: » de goede gra» vin is weder gevonden!» verbreidde zich dadelijk door het geheele graafschap, en in den ganschen omtrek der naburige plaatsen. Het landvolk liet alles liggen en staan. Iedere dorsvlegel werd aan den balk gehangen, en elks spinnenwiel rustte. Geheele dorpen stonden ledig, en niemand bleef achter, dan de zieken en deszelfs oppassers. Allen hadden hunne beste kleederen aangetrokken, en spoeden zich om hunne goede gravin te zien. Het was eene algemeene feestdag door het geheele land. Hoe nader GENOVEVA aan haar slot kwam, hoe talrijker de scharen van menschen op den weg stonden. Allen groetten haar met tranen en een luid vreugdegeroep.

Onder de lieden die haar te gemoet kwamen, verschenen ook twee bedevaartgangers, met lange bedevaartsrokken en met schilpen aan hunne hoeden en aan hunne bedevaartsmantels. Zij traden aan beide de zijden van de draagkoets, en vielen GENOVEVA te voet. Het waren de twee mannen, die GENOVEVA ter dood hadden moeten brengen. Beide, doch bijzonder KOENRAAD, baden GENOVEVA om vergiffenis, omdat zij, uit vrees voor GOLO, haar in de wuldernis aan alle

ellende prijs gegeven, en haar niet veel liever naar hare ouders in Brabant gebragt hadden. Zij verhaalden hierop, dat zij spoedig, nadat zij GENOVEVA in het woud gebragt hadden, bij GOLO niet meer zeker voor hun leven konden zijn, en daarom eene bedevaart naar het Heilige Land gedaan hadden; dat zij van deze reis eerst voor weinige dagen teruggekomen, en thans heimelijk, zonder zich aan iemand dan aan de hunne te ontdekken, vol vrees in het graafschap rondgedwaald hadden; dat zij GENOVEVA reeds lang voor dood hadden gehouden, en dus met elkander afgesproken hadden, om van de geheele zaak te zwijgen, om den graaf niet op nieuw te bedroeven. » Ach, » zeide zij, » hoe was het toch mogelijk, » dat gij, genadige gravin! niet van kou» de en honger omkwaamt, of van de » wilde dieren verscheurd werd. Wij geloofden, dat gij en uw lief kind reeds » voor lang, een verschrikkelijker dood » hadt ondergaan, dan wij u konden aan» doen.» GENOVEVA gebod hun op te staan, reikte hun vriendelijk de hand uit de draagkoets, en zeide: » Aan u, goede » mannen! heb ik, naast God! het leven » van mij en van mijn kind te danken!» — » Bedank gij, mijn kind!» zeide zij hierop tot SMARTENRYK, » hen ook. Zie dat » zijn de mannen, die u moesten ombren» gen — maar die God meerder dan de » menschen gehoorzaamden.» — » Ach, » vervolgde zij hierop tegen de mannen, terwijl zij met oogen vol tranen lachte, » dat het u toch niet berouwe, omdat » gij ons toenmaals verschoond hebt?» — » Ach God!» zeiden beiden, » indien » dachten wij, dat wij veel deden met u » het leven te schenken; maar thans zien » wij eerst in, dat dit niets was en dat » wij ons eigen leven daaraan wagen » moesten.» De mannen wierpen zich hierop voor de voeten van den graaf,

en dankten hem ook om vergiffenis, en dankten hem voor de barmhartigheid, die hij aan hunne verlatene vrouwen en kinderen bewezen had: want tot hunne verwondering hadden zij vernomen, hoe edel GENOVEVA in haren laatsten brief hen aan haren gemaal bevolen, en hoe vaderlijk de graaf, om de vrome bede van zijne gemalin te vervullen, voor hunne vrouwen en kinderen gezorgd had. De graaf sprak: » Ik wist niet, dat gij u » over mijne gemalin en mijn kind ont» fermd, en hun het leven geschonken » had: doch dat ik mij over uwe vrou» wen en kinderen ontfermde, daardoor » kwam mij, zonder dat ik het zelf wist, » aan u het woord des Heeren in ver» vulling: Wie barmhartig is, die zal » ook barmhartigheid ontmoeten. Gaat » heen, ik zal voor u, uwe vrouwen en » kinderen verder zorgen.» Zij stonden beiden op en begeleiden de draagkoets, en HENDRIK zeide tot KOENRAAD: » Ziet » gij nu, dat het waar is, hetgene ik u » zeide: men zal bij het goed doen niet » vreezen, hoe gevaarlijk het ons menig» maal voorkome, want het mag kort of » lang duren, het brengt toch goede » vruchten voort.»

Op het oogenblik dat GENOVEVA uit een klein boschje, door hetwelke de straatweg ging, uitkwam, en Siegfriedsburg voor zich zag liggen — werden eens te Siegfriedsburg de klokken geluid, en de tranen der lieden stroomden langs de wangen. Het volk had dit beschikt, zonder dat het hun iemand geboden had, en hadden slechts gewagt, tot dat men GENOVEVA van verre zag aankomen. Digt bij Siegfriedsburg was de menigte van menschen onoverzienbaar, en het gedrang onbeschrijfelijk. De lieden waren op de boomen aan beide de zijden van den weg geklommen, en in Siegfriedsburg waren al de vensters, alsmede de daken, waar

zij voorbij moest, vol menschen: want allen wilden hunne geliefde, zoo lang dood geloofde gravin, zoo nabij als mogelijk was, zien. Al de oogen waren op haar gevestigd. Al het volk verhief zulk een luid vreugdegeroep, dat men het gezamenlijk geluid van al de klokken naauwelijks zeer dof konde hooren. Maar zij zat, als de nederigheid zelve, en sloeg over de eer, die haar wedervaarde, beschaamd de oogen ter neder. Haar zoon had zij op haren schoot. Deze had nog het reevelletje aan, en hield het kleine kruis uit het hol in de hand. Aan de rechterzijde naast de draagkoets reed de graaf, en aan de linker de getrouwe WOLF. De twee bedevaartgangers begeleide hen, en de Ree liep, als een tam hondje, achter na. De ridders en de dienaars van den graaf reden ten deele vooruit, en ten deele volgden zij de draagkoets.

Toen de togt zoo tusschen de menigte menschen langzaam doorging, zeide vele tot elkander: » Ach, onze beminde, genadige vrouw! Hoe bleek en hoe vroom is haar uitzigt! Zoo moet MARIA onder het kruis er ook uitgezien hebben! » Anderen zeide: » Zie die schoone jongeling! Hij zit in zijn reevelletje en met het kruis in de hand; hij ziet er juist zoo uit, als men den kleinen JOANNES in de woestijn afbeeldt. » Anderen riepen weder: » He, zie eens die Ree! zelfs de redelooze dieren, beminnen onze goede, vrome gravin! »

Menige moeder zeide tot haar kind, dat zij op de armen droeg, om het der genadige gravin te toonen: » Zie, deze is het, om welke ik zoo weende, en van wie ik zoo dikwijls sprak: toen zij ons ontnomen werd, waart gij nog niet op de wereld. » Menige vader hief zijn kleinen zoon in de hoogte, en zeide: » Ziet gij ze nu? zie, zij had u reeds goed gedaan, toen gij nog in de wieg

rusttet. » Menige grijsaard, die rustende op zijnen stok, aangekomen was, snikte van vreugde, zoodat hem de armen en kniën beesden, en zijn geheele ligchaam schudde.

Toen GENOVEVA in het slot aangekomen was, zag zij voor de binnenste slotthoven al de edele vrouwen van de geheele naburige ridderschap. Zonder dat de eene van de andere iets wist, had ieder zich bevljigd om GENOVEVA te verwelkomen. Zij waren allen over GENOVEVA's onschuld verrukt, en verheugden zich over hare wonderbare redding. Zij hadden daarenboven nog eene bijzondere vreugde, omdat allen zoo getrouw te zamen waren gekomen, en dat ook geen eene ontbrak. Zij zagen dezen dag als een triumsdag der vrouwelijke deugd, en als een algemeen eer- en vreugdefeest voor al de vrouwen aan. Zij stonden allen in hunne schoonste kleederen, als op eenen feestdag, bij elkander; en vooraan stond eene schoone maagd, geheel in het wit gekleed, met een snoer van de schoonste en beste paarden om den hals, en overreikte GENOVEVA eenen krans van groene mirthe met teedere sneeuw witte bloesem, als een liefelijk teeken van hare onschuld en trouw. » Neem, » zeide de maagd, en zij kon naauwelijks de woorden uitsnikken, » neem dezen krans, in naam van ons allen; de schoonste zegenkrans heeft God voor u in den hemel weggelegd. »

GENOVEVA kende de maagd niet. De vrouwen zeiden haar: » zij is het goede meisje, hetwelk u in de gevangenis bezocht heeft, en dat toenmaals nog geen veertien jaren oud was: Edele vrouw! » spraken zij verder, » zij was de eenige, die zich, in uwe versmading en uwe ellende, uwer aantrok! zij zal dan ook de eerste zijn, die aan uwe eer en vreugde deel neemt. »

Als GENOVEVA het meisje aanzag, en

de welbekende paarden om haren hals ontdekte, toen kwam dien verschrikkelijken nacht in de gevangenis weder in hare gedachten. » Ach God, zeide zij met ten hemelgeslagene oogen, » wie had het kunnen denken, toen ik in dien tijd als eene arme zondares, met mijn kind op de armen, uit deze muren gevoerd werd, dat ik eens zoude terugkeeren! Gij, o God! Gij wist het toen reeds, en had toen ook al deze vreugde voor mij bestemd! O God! » — vervolgde zij, terwijl zij den krans uit de hand van de maagd nam — » wanneer Gij de onschuld hier op aarde zoo eert en verhoogd, wat zal het dan eens in den hemel zijn! »

» Regt zoo, genadige vrouw! » zeide WOLF, » de onschuld wordt, weliswaar, op aarde niet altijd zoo geëerd, en zelden komt voor haar een eeredag zoo als deze is; maar God doet het toch somtijds, om ons eenigzins een' voormaak te geven, van hetgeen Hij in den hemel doen zal. » Daarop keerde hij zich tot zijnen Heer, en zeide: » Heer! ik heb tachtig jaren op deze wereld doorgebracht, en dikwijls zegenrijk

in dit slot mijnen intogt gedaan: maar zulk een triumsdag, zoo als hij voor deze vrouw is, heb ik nog nooit beleefd. » WOLF, » zeide de graaf, daarom heeft God dezen triumsdag zelf ingesteld! het is de heerlijkste triumsdag — de triumsdag der deugd over de misdaad! — en al de ridders en gaven hem bijval. Maar de maagden besloten nog in het bijzonder, om de altijd groene mirthe met de witte bloesem als een zinnebeeld der maagdelijke onschuld en huwelijksrouw van nu af aan tot bruidkransen te bepalen. Een gebruik, dat in vele oorden van Duitschland tot op onze tijden overging.

De vreugden van dezen dag, het weenen en spreken, hadden GENOVEVA aangetast, zoodat zij zeer vermoeid was. Zij werd dadelijk op hare kamer gebragt, die zij in zoo vele jaren niet betreden had; nadat zij God voor hare redding nog eens gedankt had, begaf zij zich in het bereidstaande bed ter rust. Het getrouwe meisje bleef van nu af bestendig bij haar, en GENOVEVA liet zich door niemand meer bedienen dan door haar.

GENOVEVA ziet hare Ouders weder.

Gedurende den tijd, dat alles in Siegfriedsburg vol van de hoogste vreugde was, heerschte er in de hertogelijke paleizen van Brabant nog de diepste droefheid. De oude WOLF bood zich aan, om het vreugdeberigt, » GENOVEVA is weder gevonden! » aan hare ouders over te brengen. De graaf zeide: » Lieve oude vriend! blijf hier, en laat deze bezwaarlijke reis aan een' jonger' man over. Gij weet, hoe u onze naar huis reis uit den moerenkrijg vermoeide, en hoe dikwijls gij onderweg zeidet: dit is mijne laatste reis. » Doch WOLF sprak

» De mensch denkt, en God bestuurt! » Hij heeft mij, na zoo menigen krijgstogt, zegenrijk t' huiswaarts doen keeren, om ook nu nog een' eere- en vreugdetogt te ondernemen; en zoude ik dit niet doen? Veroorloof het toch, lieve heer! en laat mij heen gaan. » Maar, » zeide de graaf, » denk toch op uwen onderdom, de verre weg, het ruwe jaargetijde, lieve WOLF! » Het helpt alles niet! » zeide WOLF. » Ik gevoel mij, sedert dat mijne lieve, genadige vrouw weder hier is, tien jaren jonger; en ik denk, dat ik niet schoo-

» ner mijn ridderschap besluiten kan, » dan door dezen togt. Is hij volbragt, » dan ga ik gaarne ter rust. Ik oude » man leg mij dan neder, en kan alsdan » nitslapen — tot den jongsten dag.” » Nu,” sprak de graaf aagedaan, » trek » dan heen, lieve, oude, getrouwe krijgs- » makker, neem het beste paard uit mij- » nen stal, en kies de twaalf braafste van » mijne ridders tot bedekking uwes togts » uit; zeg aan mijne dierbare schoonou- » ders, wat u edel hart ingeeft, en God » zij uw geleidsman, en voere u weldra » behouden in mijne armen terug!” GE- » NOVEVA had hem nog eens laten roepen, » en verzocht hem om aan hare dierbare ouders al dat gene op te dragen, wat kin- » derlijke eerbied en liefde aan hare ouders doen kan

» WOLF had den geheelen nacht geen rust. » Vóór dat nog de morgenschemering van » den volgenden dag aanbrak, was hij reeds » volkomen uitgerust, wekte de ridders, » hielp zelf de paarden voeden en zadelen, » dreef alles zonder ophouden voort, klom » te paard, en trok met de ridders weg. Hij » reed altijd vooruit, en riep hun den ge- » heelen dag wel honderdmaal toe: » Frisch, » kameraden, voorwaarts, voorwaarts!” » — en zoo ging het den eenen dag na den » anderen, van den vroegen morgen tot laat » in den nacht. Wanneer hem de ridders » vraagde: » Waarom draaft gij toch zoo » hard? heer stalmeester!” — dan zeide » hij: » Denkt aan de droefheid van de ou- » ders, waar wij een einde aan moeten » maken! Wanneer een braaf man eenen » lijdenden ook slechts eenige droevige » uren sparen kan, zoo moet hem geene » bezwaarlijkheid verdrietig zijn, en hij » zijne beenen niet verschoonen. Wij re- » den dikwijls moedig uit om wonden te » slaan en tranen te veroorzaken; — rijdt » er nu eens dapper op los, om wonden » te heelen en tranen te droogen. Ha!” » riep hij, » ik wenschte dat de ros vlen-

» gels hadde, zoo als die, welke ik eens » — ik weet niet meer waar — afgebeeld » zag, en dat mij zeer wonderlijk voor- » kwam!” — en hierop gaf hij zijn paard » weder de sporen.

» Een oude ridder, op wiens slot WOLF » met zijn ridderschap overnachtte, ver- » haalde hun dat de vrome bisschop, die » GENOVEVA met SIEGFRIED getrouwd had, » slechts eenige uren van den weg af, eene » nieuwgebouwde kerk inwijdde. » Daar » moeten wij terstond heen!” zeide WOLF. » De brave man moet onze vrengderijke » boodschap ook weten; en daar hij een » wijs en verstandig heer is, zoo wil ik » hem om goeden raad bidden, en vragen » hoe ik mijne boodschap bij den hertog » en de hertogin het beste zal aanbren- » gen. Ik dacht er onderweg veel over » na, en ik bedacht niets dat wijselijk » was. Het liefste riep ik dadelijk van » verre: GENOVEVA is weder gevonden! zij » leeft! Doch om zoo met de deur in het » huis te vallen is niet goed. — Ik ben » een oud krijgsman en wist tot nu toe » van hooren zeggen, wat het is, — te » verschrikken. En toch — het is won- » derlijk! — heeft mij het woord: De » gravin leeft!” zoo verschrokken, dat ik » beefde, en de schrik nog in mijn leden » gevoel. Ik had het nooit geloofd, dat » iemand van vreugde zoo verschrikken » kon; en wanneer dit met andere men- » schen ook zoo is, zoo kon deze vreug- » deschrik de ouders, als een afgeschoten » pijl, die midden in het hart treft, doo- » den. Hun de zaak allengs bij te bren- » gen, de woorden verstandig te stellen, » sijn te wenden — dat versta ik in het » geheel niet. Ik weet alleen het zwaard » te bestieren, maar niet de tong. De » eerwaardige heer moet raad verschaffen; » want de harten door het woord zacht- » zinnig te behandelen verstaat hij in den » grond.” WOLF reed dadelijk heen, ver- » haalde aan den bisschop al het gebeurde,

» en bragt toen zijne bedenkingen ten voor- » schijn. De bisschop was ten hoogste ver- » heugd, loofde God en zeide tot WOLF: » Weest gerust, oude man! God beschikt » alles, tot de kleinste omstandigheid, » zeer wel. Ik was juist bereid om naar » de treurende ouders te reizen, ten ein- » de aldaar een treurig gedachtenisfeest te » houden: wij reizen zamen.” De eer- » lijke WOLF was daar over zeer verge- » noegd; en het was hem geene geringe » vreugde en eer, met zijne ridders den » bisschop te begeleiden.

» De hertog en de hertogin hadden het » aandenken van dien verschrikkelijken dag, » op welken zij het berigt van GENOVEVA's » ter doodbrenging bekomen hadden, jaar- » lijks in hunne slotkerk onder gebeden en » tranen gevierd. Deze dag was nu juist » daar; en op den morgen van denzelven » zaten zij, in de diepste droefheid gedom- » peld, op hunne kamer. Zij waren in dien » tusschentijd zeer verouderd, en hun haar » was vóór den tijd grijs geworden. Beiden » waren in treurkleederen gehuld, en de » hertogin had in al dien tijd den rouw niet » afgelegd. In het hertogelijk slot was het » zoo stil, als of alles uitgestorven ware; » want beiden vermeden altijd, zooveel als » zij konden alle gezelschappen. Het was » thans tijd voor den godsdienst; zij wach- » ten alleen op de aankomst van den bis- » schop, die zij alle jaren verzochten, om » op hetzelfde altaar waarvoor GENOVEVA » als bruid met den graaf trouwde, de ge- » dachtenis van haren dood te vieren.

» De hertog zweeg vol stomme smart, » en dacht juist bij zich zelve: » Het is » toch eene verschrikkelijke beschikking, » dat deze hoon over ons hertogelijk huis » komen, en onze familie op deze wijze » uitsterven moest! Doch, Heer, uw wil » geschiede!” De hertogin zuchtte: » Ach, » ons eenig kind, en zulk een lief kind, » door de hand van eenen heul te ver- » liezen — is toch verschrikkelijk. O

» GENOVEVA! Wij dachten dat gij als een » engel aan ons sterfbed zoudet staan, » en ons de oogen toedrukken, en nu » moest het zoo geschiede! Doch,” zeide » zij ook, weder moed vattende, » u wijl » geschiede o Heer!”

» Naauwelijks had zij dit gezegd, of de » bisschop trad binnen; zijn aangezicht » glinsterde van hemelsche vreugde. » Laat » thans het treuren, en verheugd u in » den Heer!” Nu begon hij met hooge » aandrift en diepe aandoening over de » wonderbare wegen der Voorzienigheid te » spreken; wende JACOB's droefheid, die » van zijn' zoon JOZEF beroofd werd, op » hunne droefheid aan: schilderde daarop » de vreugde van JACOB, toen hij zijnen » zoon JOZEF weder vond, — en de geest, » met welken de bisschop sprak, en het » zachte vuur van zijne welsprekendheid, » beving hen ten hoogste. De gedachte aan » Gods besturende liefde aan JACOB's vader- » lijke vreugde, vervulde ook hunne harten » met vreugde en verdrong uit hen alle » droefheid. » O, zulk eene vreugde!” » zeide de hertogin terwijl zij de hande » vouwde, » o, wanneer zij ons ten deele » werd, welk eene blijdschap zonde dat » zijn!” Hierop sprak de hertog: » In dit » leven niet meer, maar zeker in den...” » In dit leven nog,” zeide de bisschop, » terwijl hij den hertog in de rede viel, » de Heer doet thans ook nog groote din- » gen. Hij maakt wonden, maar heelt » dezelve ook weder. Hij gaat in de groe- » ven, en er weder uit: Hij, de God » van JACOB en JOZEF; leeft nog. Hij, » die uw hart versterkte, zoodat het » door geene ellende brak, wil het hart » ook weder verheugen, opdat de vreug- » de niet meer onder ligt. In plaats van » treurgezangen, die wij in de kerk zou- » den aanheffen, laat ons nu een vrolij- » ker lied, » Heer, God U loven wij!” » zingen; want GENOVEVA leeft! — gij » zult haar zien!” De ouders zagen hem

verwonderd aan. Eene huivering overviel hen, bij de nadrukkelijke woorden van den vromen man. Hoop en vrees kampten in hun hart, en zij konden datgene, wat hij zeide, nog niet gelooven.

Toen opende de bisschop de deur, riep WOLF, die met een kloppend hart bij de dienaars in de voorkamer stond, binnen, en zeide: »Deze, die daar aankomt, is »de man die het u verder zeggen zal.» WOLF trad binnen, en riep: »Zij leeft! »Het is zeker zoo!» »Met mijne oogen »heb ik haar gezien, met mijne ooren »hare stem gehoord en met deze hand »heb ik haar aangeraakt.» Het woord: »GENOVEVA leeft!» had zich oogenblikkelijk door het geheele paleis verspreid. Al de dienaars van den hertog en al de dienaressen van de hertogin traden verwonderd, verschrokken, verheugd en buitensichzelf in de kamer. WOLF verhaalde nu de wondervolle geschiedenis van GENOVEVA; en terwijl hij sprak, vloede menige traan over zijne bleekke wangen. Allen stonden weenend, bevend en zuchtend in het rond — en de beide ouders zaten door den vreugdeschrik in diepe gedachten verzonken, en wisten zelfs niet wat hun gebeurde en overkwam.

Eindelijk, terwijl zij niet meer konden twifelen, en de mannen, die met WOLF gekomen waren, elk woord van hem bekrachtigden, en WOLF aan hen nog die woorden zeide, welke GENOVEVA en de graaf hem opgegeven hadden; was het hun, als of zij uit eenen droom ontwaakten. Zij herleefden weder als op nieuw, en riepen: »Wij hebben genog »bewijzen gehoord, dat onze dochter »GENOVEVA nog leeft: wij willen naar »haar toe gaan, en haar zien, eer wij »sterven!» Nadat zij God in zijnen tempel plechtig gedankt hadden, reisden zij zonder verwijf af: de vrome bisschop, de gerlijke WOLF met zijne lieden en

een groot gevolg van dienaars, begeleiden hen.

GENOVEVA had zich intusschen door de teedere zorgvuldigheid en liefderijke verzorging merklijk verkwikt, en op hare wangen verscheen weder een zacht doch nauwelijks zichtbaar, rood. De eenige wensch die zij thans nog op aarde had, was, om hare geliefde ouders te zien. Zij kwamen plotselijk, en wel vroeger dan men verwacht had, in Siegfriedsburg aan. Zij groetten GENOVEVA met heete tranen. De eerwaardige vader zeide: terwijl hij zijne dochter omarmde, even als welker SIMEON, toen deze het kind JESUS omhelsde: »Nu Heer! laat uw dienaar in »vrede scheiden, daar mijne oogen dit »heil nog gezien hebben.» En de vrome moeder zeide, haar omarmende, met eene aandoening als JACOB: »Nu wil ik gaarne »sterven daar gij nog leeft — en uwe »onschuld aan den dag kwam.» En beiden weenden afwisselend en langen tijd aan haren bals.

Hierop zagen zij den beminnelijken jongeling en riepen beiden vol verrukking: »Gij zijt dus onze kleinzoon — o kom, »kom in onze armen!» »God zegene u, »mijn kind!» riep de grootvader, terwijl hij hem op de armen nam en kuste. »God »zegene u, gij lief, zoet kind!» herhaalde de grootmoeder, toen zij den jongeling van des grootvaders armen in de hare nam, en hem met kussen en tranen als overdekte. Beiden spraken toen met eene indrukverwekkende stem en vol aanbidding: »O wonderbaar, wonderbaar is »God! Wij beweenden u als dood, lieve »dochter! en wij dachten uw aangezicht »op aarde niet meer te zien, en thans »laat ons God nog uw zoon aanschouwen.»

Daarop trad de vrome bisschop, dien GENOVEVA en SIEGFRIED in hunne vreugde nog niet bemerkten hadden, nader. Het was GENOVEVA, daar zij hem eensklaps

bemerkte; als of zij een' bode Gods van den hemel zag. De apostolische man zag GENOVEVA en SIEGFRIED starend aan, strekte de hand uit en zeide: »Nu heeft »de Heer vervuld, wat aan mij zijn »Geest te voren zien liet! Hij heeft u, »mijne dochter! en u allen, hier een »zeer groot geluk bereid; maar dat met »groot lijden begon, zoo als meestal op »deze aarde geschied. Hij heeft het anders gewild dan wij allen dachten — »en heerlijker dan wij konden denken. »En — zoo als wij toenmaals bij elkan- »der stonden, heeft Hij ons wonderbaar

» en tegen alle verwachting thans weder »bij elkander gebragt; en heden is de »dag verschenen, op welchen wij Hem »met vreugdetranen danken, en geen van »allen ontbreekt; ons getal is nog met »dit lieve kind vermeerderd geworden, »zoodat Hij in alles meer doet, dan Hij »belooft. Zalig is diegene, die in de »beproeving het uithoudt; want na dat »hij beproefd zal zijn, zal hij de kroon »des levens ontvangen, die God aan al »diegenen beloofd heeft, welke Hem lief »hebben. Deze kroon is voor u ook »weggelegd.»

Het lijden van GENOVEVA wordt een zegen voor het geheele land.

Zoodra het bekend werd dat GENOVEVA zich veel beter bevond en zich van haar lijden weder verkwikt had, kwamen alle dagen lieden, die haar wilden zien. WOLF moest GENOVEVA op ridderlijke eer beloven om ook niet den geringsten aftewijzen. Toen werd de toeloop zeer groot, en er werden altijd velen te gelijk in de kamer gelaten. Doch de lieden waren zoo stil en ingetogen, dat zij nauwelijks adem haalden, en ook niet voorwaarts durfden gaan, maar aan de deur staan bleven. De mannen stonden met hunne mutsen onder den arm, zoo eerbiedig als in de kerk, en de kleine kinderen, op de armen hunner moeders, hieven godvruchtig hunne handjes in de hoogte.

GENOVEVA lag het meest op haar rustbed, of zat in het wit gekleed op haren leuningstoel; haar schoon, bleek aangezicht zag er zoo vroom, hemelsch, zacht, beminnelijk, liefderijk en vriendelijk uit, dat het den lieden niet anders voorkwam, of zij zagen haar van heldere stralen omgeven. Zij zeide aan de goede menschen altijd eenige woorden, die hen, gedurende hun geheele leven, onvergetelijke bijbleven.

» Lieve, goede lieden!» zeide zij met eene zachte, beminnelijke stem. »Het »verheugt mij, dat gij mij bezoekt, en »ik bedank u voor uwe liefde, met welke gij aan mijn lijden en aan mijne »vreugde deel neemt. Ach, ik kan het »mij wel voorstellen, dat gij ook velerlei lijden hebt, en ik weet het, dat »velen onder u, in deze wereld veel »plagen moeten doorstaan! Maar bemint »God, vertrouwt op Hem, en verlaat »hem nooit! Hij redt degenen, die Hem »beminnen, uit alle nooden. Waar alles verloren schijnt te zijn, daar kan »Hij nog helpen; waar de nood op het »hoogste is; daar is zijne hulp nabij. »Hij maakt op het einde alles goed, is »het niet waar? Ziet gij dat niet duidelij in mijne geschiedenis.»

» Weest te vreden met datgene wat gij »hebt, en vergenoegt u met het weinige. »Bij het weinige kan men ook verge- »noegd leven: dat ondervond ik in de »wildernis. Zoo arm als gij zijt, hebt »gij toch nog meerder, dan ik in de »woestenij had. Gij hebt nog eene hut, »een kleeid, een bed en in den winter »eene warme kamer en warm eten. En

» de mensch behoeft ook niet meerder.
 » Hangt daarom uw hart niet aan het
 » tijdelijke! Verlaat u niet op het doode
 » geld, maar op den levenden God. God
 » kan den rijken spoediger armer dan den
 » armsten, en den armsten weder rijk
 » maken. Dat ziet gij aan mij!"

» Houdt u aan God, bidt gaarne en
 » bewaart uw geweten zuiver. Wie het
 » met God eens is, en Hem in het hart
 » draagt, die heeft den hemel in zijn
 » binnenste. Het gebed geeft kracht tot
 » goed doen en sterkte in lijden. Het
 » dringt door de wolken, en blijft nooit
 » onverhoord. Een goed geweten is in
 » alle lijden — in gevangenis, in krank-
 » heid en dood een zacht hoofdkussen.
 » Dat zult gij ondervinden, zoo als ik
 » het ondervonden heb."

» Wanneer u, uw geweten verwijtingen
 » doet — hetwelk het toch veelal doet,
 » al zijn het juist geene misdaden, zoo
 » als die, waarvan men mij beschuldigt
 » de — zoekt dan, voor al het andere,
 » u met God te verzoenen, en neemt der-
 » halve uwe toevlugt tot Christus, zijn
 » beminden zoon. Hem heeft de Vader
 » tot heil van de zondige wereld gegeven.
 » Hij is de verzoening onzer zonden. Hij
 » vergoot zijn bloed tot vergeving der
 » zonden. Zoo wij zeggen, wij hebben
 » geene zonden, bedriegen wij ons zel-
 » ven; maar zoo wij onze zonden belij-
 » den, is Hij getrouw en rechtvaardig,
 » vergeeft ons de zonden en zuivert ons
 » van alles wat niet goed is."

» Hooft steeds gaarne naar het evan-
 » gelie, dan zult gij in alles nog beter
 » worden dan ik het u zeggen kan! Met
 » een evangelieboek in de eene en met
 » een kruis in de andere hand, kwamen
 » de verkondigers van het evangelie tot
 » ons. Nog eens! Aanhoort het evange-
 » lie — bewaart het in uwe harten —
 » volgt het na! want het is Gods woord
 » en heeft eene kracht bij zich, om allen

» zalig te maken, die daaraan gelooven.
 » Eindelijk nog eens, denkt steeds in
 » het kruis is heil! Door het kruis —
 » door lijden en dood — ging Christus in
 » zijne heerlijkheid binnen! Door kruis
 » en lijden en vele ongevallen moesten wij
 » ook in het rijk van God ingaan. Niet
 » waar? dezen weg willen wij met elkan-
 » der bewandelen!" zoo sprak zij, bood
 » nu aan allen de hand, en de een na den
 » ander' moest haar dit op het woord be-
 » loven."

De getrouwen en de ouders sprak zij
 » nog in het bijzonder aan. De getrouwen
 » vermaande zij tot eendragt en liefde, en
 » waarschuwde hen voor wangunst. » Geeft
 » nooit aan valsche tongen gehoor, die
 » uwe eendragt en liefde willen storen!
 » Gij weet het, ik heb het zelve onder-
 » vonden, welke ellende zulke valsche
 » tongen in de beste huwelijken aanrigten
 » kunnen." De ouders vermaanden zij,
 » om hunne kinderen vroom en christelijk
 » op te voeden: » Zie!" zeide zij tot vele
 » moeders, die met hare kinderen op de ar-
 » men bij haar stonden, » het staat de lieve
 » kinderen niet op het voorhoofd geschre-
 » ven, wat in de wereld over hen besloten
 » is. Het kind lacht thans nog vriendelijk
 » in de wereld; maar er zal een tijd ko-
 » men, dat het ook treuren en weenen
 » zal zoo als allen, die nog in de wereld
 » komen. Voorziet het daarom goed, op-
 » dat het kracht in zich krijgen, om door
 » de wereld te reizen. Toen mijne moe-
 » der mij op den arm hield, dacht zij er
 » niet aan, welk een groot lijden er over
 » mij zoude komen. Maar, wanneer zij
 » mij niet van mijne jeugd af tot kinder-
 » lijke vreeze Gods en tot hartelijk ver-
 » trouwen op Hem aangehouden had, zoo
 » had ik in mijn lijden bezwaken, en in
 » de wildernis vertwijfelen moeten; ik
 » zoude mij zelve het leven benomen heb-
 » ben, en ik ware dan niet meer hier.
 » Zonder een vast geloof aan God, aan

» Christus, en aan een eeuwig leven,
 » was het een bedroefd, troosteloos leven
 » op aarde. Plant daarom vroegtijdig dit
 » geloof in uwe kinderen."

SMARTENRYK moest nu nog aan ieder
 » der kinderen iets schoons tot een aan-
 » denken geven: en niet één ging onbes-
 » schonken heen. Deze goedheid, vriende-
 » lijkheid en de schoone spreken van de
 » genadige gravin, gingen de moeders zeer
 » ter harte; zelfs de verhardste mannen
 » weende dikwijls als kinderen. GENOVE-
 » VA's vroomheid, haar lijden, haar ge-
 » duld, hare woorden en voorbeelden wa-

ren eenen grooten zegen voor het land.
 » Verre in den omtrek werden de men-
 » schen veel vromer, beterden zich oogen-
 » schijnlijk, en in menig huis waar te
 » voren de ontevredenheid heerschte, woon-
 » de nu eendragt, liefde, rust en tevren-
 » denheid. De vrome bisschop zeide dik-
 » wijls: » wanneer God door een mensch een
 » groot goed stichten wil, zoo zendt Hij
 » hetzelfde groot lijden — en dit is dan
 » ook eene der heiligste wijdingen, die
 » God zelf verleent. Hare woorden stich-
 » ten meer goeds, dan mijne leerrede-
 » nen."

Lotgeval van GOLO.

Toen de lieden uit de kamer der gra-
 » vin kwamen, wilden zij ook nog GOLO
 » zien. Een bloedgerigt had hem als eenen
 » eerrover, trouweloozen dienaar, en drie-
 » vondigen moordenaar ter dood veroor-
 » deeld. Hij zoude door vier ossen in vier
 » stukken gescheurd worden; doch de graaf
 » had op de hartelijke bede van zijne vro-
 » me gemalin hem van de doodstraf vrij-
 » gesproken, maar om hem van eene levens-
 » lange gevangenis te bevrijden, stond niet
 » in des graven magt. De kerkermeester,
 » die GOLO aan de lieden wijzen moest, had
 » den geheelen dag geen uur rust. » Kom
 » maar!" zeide hij tot de lieden. » Daar
 » boven in de kamer hebt gij het beeld
 » der onschuld en der deugd gezien, hier
 » beneden in GOLO's gevangenis, kunt gij
 » nu het beeld der zonden en der mis-
 » daad aanschouwen."

Hij ging met de lantaarn en een' zwa-
 » ren bundel sleutels vooruit, de enge steile
 » trap af, — diep in de aarde. Als hij de
 » zware ijzeren deur opende, werden de
 » lieden huiverig, en toen hij met de lan-
 » taarn in de gevangenis lichtte, en zij
 » GOLO zagen, verschrokken zij nog meer:
 » want het was verschrikkelijk om te zien.

Het haar hing hem wild en verstrooid
 » om het hoofd, hij had eenen langen
 » baard, zijn gezigt was zoo bleek als de
 » muur, en hij zag met zijne zwarte oogen
 » schuw en verwilderd in het rond. Zijn
 » boos geweten pijnigde hem zoodanig, dat
 » hij dikwijls geheel krankzinnig was, ver-
 » schrikkelijk brulde, met zijne ketens ram-
 » melde en het hoofd aan den wand stiet.
 » En als hij bij zich zelve was, dan voer-
 » de hij allerhande zeldzame redevoeringen,
 » die door merg en been gingen.

» O dwaas, — dwaas, zevenvoudige
 » dwaas, was ik," riep hij dikwijls. O,
 » wee dengeren die van God afwijkt, zijn
 » hart opent tot booze begeerten en de
 » stem van zijn geweten niet meer hoort!
 » In den beginne mag hij eenige valsche,
 » ijdele, bedriegelijke vreugde genieten —
 » maar zijn einde is jammerlijk en ellen-
 » dig! Hij wandelt op bloemen; maar
 » eensklaps valt hij in eenen afgrond die
 » de bloemen voor zijn oog verbergt!
 » Wee, wee hem! die naar verboden
 » vruchten tracht! hij gelooft dat hij
 » eenen bloeienden rozenstruik nadert,
 » steekt de hand naar eene roos uit —
 » maar plotseling komt er eene snuifelen-

» de, giftige slang uit den struik ten voo'schijn, omslingert hem met zeventigvoudige ringen en wurgt, knelt en verscheurt hem, zonder ophouden, met » giftige beten!»

Menigmaal vraagde hij, ofschoon men het hem dikwijls gezegd had: » Lieden! » is het waar, dat men de gravin en haar » kind wedergevonden heeft? Is het zoo? » of heb ik maar gedroomd? Neen, neen! » ik heb niet gedroomd. Het is zoo, het » is werkelijk zoo. Ik geloof » Hooft — vervolgde hij, met eene klagende stem — » God is een verschrikkelijk wreker. Hij heeft haar uit de gevangenis gered, en mij in dezelfde gevangenis geworpen. Ja, ja, dáár zat » zij,» zeide hij, en sloeg met de hand op den rooden stenen vloer — » daar » op dezen grond, waar ik thans zit. » Geloof gij nu dat God regtvaardig is?»

Op eenen anderen keer riep hij: » Komt » gij niet om mij te halen? Voer mij toch » uit deze gerechtsplaats. Ik ga gaarne!» zeide hij en stond op. » Ik heb eene onschuldige moeder en een arm kind omgebragt — men moet mij daarom ook » het hoofd afslaan. Ik heb onschuldig » bloed vergoten — zie, mijne handen » zijn vol met bloed! Zie, de menigte der » tranen, die mij uit de oogen stroomen, » wasschen dezelve niet af. Daarom moet » ik mijn bloed op de gerechtsplaats ook » vergieten; maar ik doe het gaarne! Be- » ter onder het zwaard van den scherp- » regter te sterven, dan de kwelling daar » — daar — daar binnen,» hij wees op zijne borst — » nog langer te verdragen!» —

Somtijds zag hij de lieden, als men de deur geopend had, stijf aan, lachte dan vreeselijk en zeide: » Zoo, brengt men

» u ook hier! Is het niet zoo, gij hebt » u ook door booze lusten laten beheerschen en gij hebt de onschuld ook verleid! zeg, laat mij uwe handen zien, » of er geene tranen van eene ongelukkige moeder aan hangen, of dat het » bloed van een arm kind er aan kleeft? » Gij biedt ze mij niet aan — gij vertrouwt mij niet, om ze mij te tonen! — Ik weet het,» riep hij dan verschrikkelijk, » het is zoo! uwe handen » zijn vol bloed en tranen zoo als de mijne. Gij zijt een misdadiger, zoo als ik. » Kom maar bij mij binnen! Zie,» vervolgde hij, en trok ter zijde, zie, daar, » daar is in het vervolg uwe plaats. Al » de misdadigers behooren bij mij.» —

Toen begonnen de verschrokkene kinderen luide te weenen, en verborgen het gezigt in de kleederen van hunne moeders; ieder jongeling en iedere maagd nam zich heilig voor om het hart van die zonde zuiver te houden, welke op het einde in zulke ellende dompelt; en menige man en vrouw zeiden luid: » Liever in de » wildernis wortels en kruiden eten, en » onschuldig zijn, zoo als GENOVEVA — » dan als Golo in een grafelijk slot in » overvloed te leven, een boos geweten te » hebben, en zulk een einde te nemen.»

» Dat hebt gij wel!» zeide de kerkermeester, terwijl hij de ijzeren deur toesloot — » en wanneer het misdadige leven » op deze wereld geen zoo slecht einde » neemt, zoo neemt het toch zeker in de » andere wereld een nog slimmer einde.»

In dezen twijfelachtigen toestand leefde Golo vele jaren, en of zijn dood troostelijker was, weet men niet. Men zegt, dat hij geen rust konde vinden, en onophoudelijk smeekte, om het regt aan hem te voltrekken:

Nog een woord over de Ree. (besluit.)

De kinderen wilden, nadat zij GENOVEVA, SMARTENRYK en Golo gezien hadden, nu ook nog gaarne de Ree zien. De graaf had voor haar een' bijzondere stal laten bouwen. Zij liep vrij in den hof ja zelfs in het slot rond. Menigmaal kwam zij op den dag de trap op, tot voor GENOVEVA's kamer, en was niet weg te krijgen, voor dat men haar eenige oogenblikken binnen gelaten had. Zij was zeer betrouwelijk jegens alle de lieden en at uit hunne handen; zelfs de jagthonden in den hof des Slots, deden haar geen leed.

Hoe lang GENOVEVA nog leefde, is niet nauwkeurig bekend, maar wel dat zij haren overigen leeftijd, in het grootste genoegen doorbragt, onuitsprekelijk veel goed deed, zoodat haar dood zacht en zalig was.

Bij hare begrafenis bevonden zich ontelbaar veel menschen, en alle stortten aan haar graf heete tranen: doch niemand vergoot er meer dan SIEGFRIED en SMARTENRYK. De getrouwe Ree legde zich op haar graf neder, en week van hetzelfde niet af. Van het voeder, dat men haar voorleide, gebruikte zij niets, tot dat men haar op eenen morgen dood op het graf vond. De graaf liet voor GENOVEVA eene prachtige grafnaald van wit marmor oprigten, en van onderen de Ree in steen uithouwen.

In de wildernis had de graaf op het verzoek van GENOVEVA eene kluis laten bouwen.

Naast GENOVEVA's hol stond de kapel.

De bisschop HILDORT wijdde dezelve in; en het volk noemde haar de vrouwenkerk: De geschiedenis van GENOVEVA werd sierlijk en schoon aan de muren afgebeeld, en het kleine houten kruis, aan hetwelk zoo vele dierbare herinneringen verbonden waren, werd — doch eerst na den doop van SMARTENRYK — in goud gezet, en op het altaar geplaatst. Aan de andere zijde van het hol was eene kluisenaars-hut, en een sierlijk tuintje er bij, door hetwelk de bron stroomde. Er kwamen altijd zeer veel menschen naar toe, en de vriendelijke kluisenaar wees hun dan alles — het kleine kruis, het schilderwerk, het hol, den steen waarop GENOVEVA knielde, de bron waarnit zij gedronken had, verhaalde hare geschiedenis, en vermaande groot en klein, om haar schoon voorbeeld na te volgen.

Het slot Siegfriedsburg of Siegfriedsheim, in het gemeene leven alleen Siegmereu of Simmeren genoemd, alwaar SIEGFRIED en GENOVEVA gewoond hadden, werd intusschen verwoest: maar er zijn onder den naam van Oudsimmeren thans nog, niet verre van Koblents, eenige overblijfsels daarvan te zien; doch de eerbied en liefde voor GENOVEVA verdoofde niet in de harten der menschen. Vele prachtige kerken werden aan hare gedachtenis gewijd, en menige vrouw en maagd voert, tot een vroom aandenken aan haar, tot op den tegenwoordigen dag, nog den naam GENOVEVA.

E I N D E.

I N H O U D.

	Bladz.
<i>GENOVEVA</i> wordt de Gemalin van Graaf <i>SIEGFRIED</i>	3
Graaf <i>SIEGFRIED</i> trekt in den krijg.	5
<i>GENOVEVA</i> wordt onschuldig aangeklaagd.	7
<i>GENOVEVA</i> in de Gevangenis.	8
<i>GENOVEVA</i> wordt in de Gevangenis moeder.	9
<i>GENOVEVA</i> bekomt berigt van haren nabij zijnden dood.	11
<i>GENOVEVA</i> wordt naar de gerechtsplaats gevoerd.	14
<i>GENOVEVA</i> en haar kind worden door eene Ree van den hongersnood gered.	16
Het eenzame leven van <i>GENOVEVA</i> in de wildernis.	19
Moederlijke vreugde van <i>GENOVEVA</i> in de wildernis.	22
<i>GENOVEVA</i> bekomt door een' wolf eene verwarmende kleeding.	26
<i>GENOVEVA</i> wordt in de wildernis ziek.	29
<i>GENOVEVA</i> bereidt zich tot den dood.	34
Droefheid van Graaf <i>SIEGFRIED</i> om zijne Gemalin <i>GENOVEVA</i>	38
Graaf <i>SIEGFRIED</i> vindt zijne Gemalin <i>GENOVEVA</i> weder.	42
Intogt van <i>GENOVEVA</i> in <i>Siegfriedsburg</i>	46
<i>GENOVEVA</i> ziet hare Ouders weder.	51
Het lijden van <i>GENOVEVA</i> wordt een zegen voor het geheele land.	55
Lotgeval van <i>GOLO</i>	57
Nog een woord over de Ree. (besluit.)	59

compl. 7
8

